

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló	3
2. Bevezetés.....	7
2.1. A dokumentum célja	7
2.2. A fejlesztési stratégia illesztése az országos turisztikai és a regionális fejlesztési stratégiához.....	8
2.3. A partnerségi folyamat bemutatása	8
2.4. A tervezési munka folyamatábrája	9
3. Rövid helyzetelemzés.....	10
3.1. Általános földrajzi elhelyezkedés.....	10
3.2. A Nyugat-Dunántúli Régió általános gazdasági-társadalmi helyzete, demográfia.....	10
3.3. A turizmus kínálata (turisztikai vonzerők, termékek célcsoportjaihoz igazítva)	13
3.4. A turistafogadás feltételei.....	17
3.4.1. Közlekedés	17
3.4.2. Szálláshely és vendéglátás	19
3.4.3. Települési arculat és épített örökség	19
3.4.4. Környezeti állapot	19
3.4.5. Egyéb (köz-)szolgáltatások	20
3.5. Emberi erőforrás – turizmusban dolgozók képzettsége	20
3.6. A turizmus szervezeti rendszere a Régióban.....	20
3.7. A turizmus kereslete (fogyasztói szokások).....	22
3.8. A Régió korábbi turisztikai célú fejlesztése tapasztalatainak, eredményeinek bemutatása.....	23
4. Nyugat-dunántúli Régió turizmus SWOT-elemzése.....	26
4.1. ERŐSSÉGEK.....	26
4.2. GYENGESÉGEK.....	27
4.3. LEHETŐSÉGEK	28
4.4. VESZÉLYEK.....	28
5. Jövőkép.....	29
6. Fejlesztési stratégia	31
6.1. Átfogó cél, illetve részcélok leírása	31
6.2. Az átfogó célok mérése érdekében indikátorok meghatározása	37
6.3. A Régió turisztikai kínálata alapján a preferált célcsoportok és kapcsolódó termékek leírása	38
6.4. Fejlesztési irányok összefoglalása és indoklása, összhangban a keresleti tendenciákkal	38
7. A fejlesztési irányok (prioritások) háttere	39
7.1. A turizmus kínálata a Régióban	39
7.2. A turistafogadás feltételei.....	39
7.2.1. Közlekedés	39
7.2.2. Szálláshely – illeszkedés a célcsoport igényekhez, desztinációkhoz	39
7.2.3. Vendéglátás – illeszkedés a célcsoport igényekhez, desztinációkhoz	39
7.2.4. Települési arculat, épített örökség.....	40
7.2.5. Környezeti állapot	40
7.2.6. Egyéb (köz)szolgáltatások.....	40
7.3. Emberi erőforrás.....	40
7.4. A turizmus szervezetei és működési rendszere a Régióban	40

A FEJLESZTÉSI IRÁNYOK (PRIORITÁSOK) LEÍRÁSA (1 – 10.).....	41
1/10. Az egészségturizmus integrált fejlesztése	41
2/10. Az ökoturizmus feltétel- és eszközrendszerének fokozása	45
3/10. Kulturális turizmus fejlesztése	49
4/10. Családbarát regionális desztináció fejlesztése.....	52
5/10. Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése, minőségfejlesztése	54
6/10. Senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése	57
7/10. A falusi turizmus minőségfejlesztése.....	59
8/10. Aktív turizmus: kerékpáros, víziturizmus fejlesztése	63
9/10. Bor és gasztronómia	66
10/10. Hivatásturizmus (M.I.C.E.) fejlesztése	70
8. Célok és a fejlesztési irányok várható hatásai, eredményeinek számszerűsítése (táblázatos formában)	74
9. Költségterv	76
10. A megvalósítás folyamata, monitoring rendszer bemutatása.....	78
10.1. A régiós turizmusfejlesztési stratégia megvalósításának résztvevői és feladataik.....	78
Mellékletek.....	81

1. Vezetői összefoglaló

A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió számos sajátos vonással, egyediséggel bír, ami a turizmusfejlesztés szempontjából figyelembe veendő tényező. A Régióban a turizmusfejlesztés céljából az alaperőforrások széles tárháza áll rendelkezésre: **táji-természeti adottságok, tárgyi-fizikai örökségek, szellemi javak**. A turizmusfejlesztés stratégiai időtávlátában, 2013-ig újabb attrakciók, szolgáltatások létrehozása erősítheti a Régió versenyképességét. Nyugat-Dunántúl Régió a belföldi turizmus piacán az elsők között foglal helyet, míg a külföldi vendégkör vonzásában – egyelőre elsősorban az egészségturizmus területén – tud relatív versenyelőnyt felmutatni. A Régió **turisztikai portfóliójának** alakítása a 2007 – 2013 közötti időszakra az **egészség-, az öko- és a kulturális turizmus** adottságaira épülő keresletorientációt célozza meg.

A Régió turizmusának háttere

Nyugat-Dunántúl Régió öt ország metszéspontjában fekszik. Magyarország egyetlen olyan régiója, amely négy országgal határos úgy, hogy minden egyes megyéje is legalább két országgal szomszédos. Hosszabb a külhoni határvonala, mint a belső megyehatára. Az egyetlen É-D-i tájolású régió. Mind e közben két megyéje (Győr-Moson-Sopron és Zala) viszont földrajzilag nem érintkezik egymással.

A Régió **határterületként** való pozicionálása a történelmi múltban gyökerezik. A határok eltűnésével, a térség ökológiai adottságaival a jelenben és a közeljövőben teljesebben ki igazán az egykori „végek” turisztikai potenciálja. A Régió nem csak érintett, hanem érdekelt is a határon átnyúló együttműködésekben, desztinációk létrehozásában. Csallóköz (Szlovákia), Burgenland (Ausztria), Muravidék (Szlovénia) és Muraköz (Horvátország) azok a csatlakozó határterületek, amelyek sokszor szerves részei egy Régiót alkotó tájegységek határon túli folytatásának. Nem véletlen és nem egyedi a határokon átívelő turisztikai szerveződések (nemzeti park, natúrpark) létrejötte és működése sem (Fertőtáj/Neusiedlersee, Írott-kő/Geschriebenstein, Őrség-Raab-Goricko). Ezek mellett számottevő az is, hogy a Régió további három magyarországi turisztikai régióval is határos (Balaton, Közép-Dunántúl, Dél-Dunántúl Turisztikai Régiók).

A Régió percekben mérhető távolságra van két ország fővárosától, Pozsonytól és Béctől. Közlekedési hálózata azonban nem turizmusbarát, az észak-déli áteresztőképessége rendkívül gyenge. A főútvonalak túlszűfoltak, a vasút szolgáltatásai nem mindenben felelnek meg a turizmus elvárásainak. A falvak nehezen elérhetők, de az érintetlenség egyfajta versenyelőnnyel is jár elsősorban a természetkedvelők részéről. A Régió – földrajzi helyzetéből és adottságaiból adódóan – reálisan célozhatja meg a helyi kezdeményezéseken alapuló, határokon is átívelő tájegységekre épülő turisztikai programok és projektek megvalósítását. A klaszterszerveződésre támaszkodó termálkincs hasznosítása mellett az épített és szellemi örökségek sokszínűsége, valamint az ökoturisztikai fejlesztések jelenthetik a **kiemelt pozicionálási irányt** a Régió számára.

A kulcsrégió szerep az ország gazdasági teljesítményéhez való hozzájárulásban, valamint a Régió területén realizálódó óriási tranzitforgalomban is tetten érhető. A Régió gazdasága erős, a munkanélküliségi ráta az országoshoz képest alacsony. A gazdasági területek beruházásai mellett folyamatosak a turisztikai fejlesztések is. Ugyanakkor itt bonyolódik a magyarországi határforgalom 40 %-a, miközben a túlszűfolt utak a turizmust leginkább veszélyeztető tényezővé váltak az utóbbi években. Nyugat-Dunántúl a Magyarországról kialakuló kép formálásában kiemelkedő szerepet játszik, hiszen az országba érkezők nagy tömege itt szerzi első benyomásait Magyarországról és lakóiról.

A stratégia irányultsága

A 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó turizmusfejlesztési stratégia optimista irányultságú. A Régió turizmusa, ha szerény mértékben is, de növekedési szakaszban van és a nemzetközi turizmus trendjei, valamint a belföldi életszínvonal javulása révén növekvő keresletre számíthatunk mind a belföldi, mind a külföldi turisták részéről.

Mindez a kínálati versenyképesség alakításával, a hatékony értékesítési és integrált marketingkommunikációs tevékenység alkalmazásával, valamint a hálózati együttműködések

erősítésével valósulhat meg leginkább. A 2000-ben készült turizmusstratégia helyes célkitűzései nagyban segítették azokat a folyamatokat, amelyek a régiós fejlesztésekben lezajlottak. Szükséges az elmúlt évek turizmusfejlesztési projektjeinek folytatása, a komplex csomagok kialakítása. A hagyományos értékesítési csatornák kihasználása mellett új, innovatív csatornák igénybevétele is kívánatos. A régiós kép formálását az eddigieknél tudatosabbá, a régió-márkázás eszközrendszerét ütőképesebbé, a turisztikai imázs kialakítását markánsabbá kell tenni. A Régió turizmusában a szektorok párbeszédén alapuló együttműködést célszerű erősíteni éppen annak érdekében, hogy erős belső kohézió kialakítása valósulhasson meg.

A Régió vezértermékeit, húzó attrakcióit a marketingkommunikációban az eddigieknél intenzívebben kell megjeleníteni. A tervezési időszakban a 10 megjelölt prioritásra vonatkozóan néhány – a Régió túlmutató – kiemelt fejlesztést kell megvalósítani: pl. Rába völgye ökoturisztikai fejlesztése, Kőszeg, mint a középkori magyar város bemutatása.

A Régió turisztikai arculatának alakításában egyértelmű regionális termékfejlesztési prioritásokat kell követni annak érdekében, hogy a tervezett régió-imázs megfelelő egyediséget adjon a térségnek. Amennyiben megfelelő együttműködést sikerül megvalósítani, úgy Nyugat-Dunántúl sikeresen pályázhat a „Vezető Rekreációs Régió” címre.

Jövőkép és Régió

Jövőképünk szerint a Régió a hazai és a nemzetközi régióktól a korábbinál jobban megkülönböztetett, **egyedi karakterrel bíró területté válik**, aminek következtében mind a nemzetközi, mind a hazai turisták körében a Régió és annak attrakciói jól ismertek. A stratégiai tervezés időszakában **erős belső kohézió jön létre**, és ez az összefogás eredményesen járul hozzá a régiós turizmusszinergia kiváltásához.

Nyugat-Dunántúl „Az Erőt adó Régió”! A földrajzi elhelyezkedése, táji-temészet adottsága, tájegységeinek egyedisége alapvetően befolyásolja turizmusának szerkezetét is. A termálkincsben, természeti értékekben gazdag Régió szinte predesztinált a testi, a szellemi és a mentális megújulás megvalósítására. Hosszú távú pozicionálása ennek megfelelően többirányú: **egészségturizmus (rekreáció), ökoturizmus és kulturális turizmus**.

A rekreációs, kulturális és ökoturisztikai szolgáltatások, mint **egységes desztinációt** képesek értékesíteni a Régiót és a régió-imázs mögé felépíthető az elvárt régió-magatartás. Kiemelendő, hogy a Régió egész évben jelentős turisztikai potenciált tud felmutatni a termál-, a kulturális- és örökség-, valamint az aktív turizmus területén. Az egyes turisztikai termékek kínálata kiegészíti egymást és a Régió turisztikai kínálata olyan regionális turisztikai kosarat képez, amely **komplex egységként fokozza a régió „eladhatóságát” bel-és külhonban** (az együttműködés a záloga a fizetőképes külföldi turisták megnyerésének). Öröndetes, hogy a turisztikai együttműködések mindkét területen elindultak: Pannon Termálkaszter, határon átnyúló nemzeti parkok, natúrparkok rendszere.

A Régió húzótermékei bel-, és külföldön gyakorlatilag azonosak. A kulturális-, és örökségturizmus, az egészségturizmus és a falusi, bor-, vízi és kerékpáros turizmus jelentik főbb vonzerejét. Kiemelten fontos a Régió két világöröksége, az ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete, mely a régió vallási turizmusának központját jelenti, valamint a Fertőtáj Világörökség. Kiemelt üdülőkörzet besorolásba tartozik: Sopron-Kőszeg-hegyalja. A Régióba külföldről - szervezeten - elsősorban az idősebb korosztály érkezik. A külföldiek főként németek, osztrákok, de megjelennek olaszok, spanyolok, franciák hollandok is. Jellemző, hogy a külföldi turisták ritkán keresik fel csak önmagáért a Régiót, ezt összekötik az ország más részeivel vagy Ausztriával. A belföldiek közül különösen a budapestiek és az alföldiek körében népszerű a Régió, valamint a helyiek is szívesen utaznak a régió belül (NTS).

Kiemelt célcsoportok

A stratégiában egyértelműen nevesített – a fejlesztendő prioritások között szereplő – három kiemelt célcsoportunk: **az ifjúság, a családok és a seniorok**. A **gyerekek és fiatalok számára szervezett utak** (túrák, táborok) ma már az idegenforgalomnak külön területét képezik. Ezek közös jellemzője, hogy a

résztvevők komforttal és kényelemmel szembeni elvárásai általában kisebbek, viszont lényegesen nagyobb aktivitást és színesebb programot kívánnak meg, amelyek rendszerint nem az egyszerűbb kikapcsolódást szolgálják, hanem különleges tapasztalatokat és ismereteket is nyújtanak. A családbarát helyek iránt folyamatosan nő a piaci igény. Az egyre nagyobb piaci erőt képviselő gyermekes családok olyan helyet választanak pihenésre, üdülésre, ahol nem jelent problémát a kisebb gyermek vagy felnőtt kamasz jelenléte, ugyanakkor megoldott a jó minőségű ellátás, szórakozás, szórakoztatás. A **családbarát desztináció** egyrészt a család egészére gondolva hat a szülőre, ugyanakkor a gyerekek nyújtott szolgáltatások, programok által könnyíti meg a szülő választását. A **senior célcsoport** az egyetlen olyan turisztikai vendégkör, akik viszonylag szabadon rendelkeznek szabadidejükkel, kevésbé szezonális a jelenlétük az idegenforgalomban. A speciális nyugdíjasoknak szóló programokkal elősegíthető a szezon meghosszabbítása, avagy az elő- és utószezon kapacitáskihasználtságának növelése.

Garantált programok

A stratégiakészítést megalapozó kutatásaink alapján megállapítható, hogy a Régió turisztikai kínálatában az eseményeknek az eddigieknél nagyobb súlyt kell adni. Elsősorban a garantált programok kialakítása a cél, mert ezek segítik a Régió pozicionálását. Az **események térbeli és időbeli koordinációja**, az idegennyelvű programok megjelenése, állandó rendezvényhelyszínek kijelölése, a rendezvény-infrastruktúra biztosítása teszi lehetővé, hogy már a tárgyévvel megelőző évben hirdethetővé váljanak régiós rendezvényeink.

Tájégségek, desztinációk marketingje

Az egészségturisztikai központok mellett a **tájégségekre épülő desztinációk** jelenthetik a Régió turizmusának helyi szerveződéseit. Nyugat-Dunántúl Régió nagyon jól leírható tájégségekkel, turisztikai desztinációkkal. Ez rendkívül előnyös, hiszen egy tájégség, turisztikai desztináció sokkal egyértelműbben pozicionálható a vendégek irányába, promóciója könnyebben megszervezhető, miközben az ehhez nélkülözhetetlen belső kohézió, összetartás, együttműködés is gyorsabban elérhető. A fejlesztési időszak egyik kiemelt feladata, hogy a meglévők mellett új desztinációk kialakítása befejeződjön. Az a cél, hogy ezek a Régió pozicionálásában magas szintet érjenek el, kihangsúlyozva azokat az egyedi értékesítési előnyöket, amelyekkel rendelkeznek. A tájégségek, desztinációk külső piacokon való markáns megjelenése a turizmusfejlesztésben alapvető szerepet játszó helyi desztináció menedzsment szervezeteken (hdmsz) nyugszik majd, és eredményességükhöz integrált tervezésre, koordinált végrehajtásra és folyamatos továbbfejlesztésre lesz szükség.

Régió és turizmusfejlesztés

A Régió profitorientált turisztikai szereplői, valamint a non profit turisztikai szakértők körében elvégzett primer kutatásaink alapján a megkérdezettek 67 %-a szerint a turizmus körülményei az elmúlt öt évben javultak, 15 %-uk szerint változatlanok. Ez a pozitív kép mindenképpen köszönhető annak, hogy a Régióban a turizmusfejlesztésben alkalmazott módszerek tudatossá váltak az elmúlt időszakban. Van tehát egy bázis, amire alapozva tovább építhetünk egy olyan fejlesztési időszakban, amikor várhatóan a rendelkezésre álló források nagyobb volumenben fognak rendelkezésre állni. A belső és külső források tudatos felhasználása, fejlesztési területekre vonatkozó forráskombinációk létrehozása a következő időszak egyik nagy lehetősége. A stratégia ennek figyelembe vételével jelölte ki az egyes fejlesztési irányokat. Figyelembe kell vennünk azt is, hogy a stratégiakészítést megelőző kérdőíves felmérésünkben a válaszadók a nyugat-dunántúli turisztikai kínálatot átlagosan 3,62-re értékelték 1-től 5-ig terjedő skálán. (Az iskolai osztályzatoknak megfelelően a négyes minősítés 53 %-ot, a hármas 35 %-ot kapott.)

Fejlesztési célok és prioritások

A stratégia **átfogó célja**, hogy a turizmus gazdaságszervező ereje, eltartó képessége erősödjön a Régióban. Ezt **öt sarkalatos cél** elérésével kívánjuk elérni: (1.) a Régió versenyképességének és piaci részesedésének növelésével, (2.) az elérhetőség javításával, (3.) a vonzerők erősítésével, (4.) a humán erőforrás fejlesztésével oly módon, hogy mindez a (5.) fenntartható fejlődés követelményeinek is megfeleljen. A fejlesztési prioritások közül **három célcsoportorientált** területet ölel fel: családbarát desztináció, ifjúsági turizmus, valamint a senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése. Három a Régiót **hosszú távon pozicionáló** tématerületet foglal magában: az egészségturizmus (rekreáció),

kulturális turizmus és ökoturizmus eszközrendszerének erősítése. Három fejlesztési irány pedig arra irányul, amelyben a Régió **relatív versenyelőnyei** jól definiálhatóak: falusi turizmus, aktív turizmus, továbbá a bor és gasztronómia. Végül a **hivatásturizmus, mint egy feljövőben lévő**, rendkívül gazdaságos, jó jövedelemtermelő képességgel rendelkező terület kerül a stratégia figyelmének középpontjába. Ebben építeni lehet arra a tudásbázisra, ami a Régióban fellelhető.

Érthető módon a prioritások nem érinthetnek minden olyan turisztikai területet, amelyeknek természetesen létjogosultságuk, helyük, szerepük van a Régió turisztikai sokszínűségének biztosításában. A stratégia mindössze arra vállalkozik, hogy a fenti célstruktúra és fejlesztési prioritássor figyelembe vételével elérhetővé váljon egy régiós turisztikai szinergia kiváltása. Ez magával hozza mindazon területek fejlődését is, amelyeket a dokumentum – a megszabott, rendelkezésre álló keretei között – nem tud részletesen bemutatni.

A turistafogadás tényezői és feltételei

A Régió keresletére ható tényezők közül elsősorban a kellemes klíma, a témál/wellness szolgáltatások, a természeti környezet és a kultúra számít meghatározónak. A turistafogadás feltételei közül az elérhetőség, a szálláshely és vendéglátás a legfontosabb. A Régió elérhetősége sajnos nem egyértelműen turistabarát. A fejlesztési időszakban tervezendő autópálya és gyorsforgalmi utak várhatóan enyhíteni fognak ezen állapotot. Ezek megvalósulása azonban túlmutatnak jelen stratégia keretein. A Régióban az egyes desztinációk, tájegységek közötti közlekedési lehetőségeket azonban mindenképpen fejleszteni szükséges. A kerékpáros turizmus aktív területei nincsenek összekötve. A Szigetközből nem lehet veszélytelenül déli irányba haladni. A Rábaköz áteresztő képessége nem megoldott, a Rába völgyében pedig egyáltalán nincs kiépített kerékpárút rendszer, miközben a folyó alsó szakaszán a töltés alkalmas volna erre mindkét partoldalon.

A szálláshely vonatkozásában az ifjúsági szálláshelyek és az igényesebb szállások iránti kereslet bővülése prognosztizálható, melyek közül az első csoport igényeinek kielégítése közösségi feladat kell legyen. A vendéglátásban nagyobb szerepet kell szánni a tájételeknek és a magyaros ízeknek. Tájételekben a Régió országos viszonylatban is komoly versenyelőnnyel rendelkezik és ez még kiaknázásra vár, ezért is került a fejlesztendő prioritások körébe a bor és a gasztronómia.

Virtuális Régió

Nyugat-dunántúli Turisztikai Portál létrehozásával a Régió virtuális elérhetőségét, „letapogatását”, a szolgáltatások megrendelhetőségét biztosítani kell. Ehhez a meglévő honlapokat rendszerbe kell illeszteni, és egymás közötti linkelési lehetőséget kell biztosítani. Az ifjúsági turizmus generálásában az online marketing eszközei jó lehetőséget kínálnak. A falusi turizmus szolgáltatások foglalása döntő mértékben már ma is Internet-alapú.

Horizontális tématerületek

A Régió szabadidő-gazdaságának szervezésében nem feledkezhetünk meg azokról az alapvető emberi normaként is megjelenő, de uniós elvárásokban is megfogalmazott horizontális tématerületekről, mint: fenntartható fejlődés, esélyegyenlőség, határon átnyúló turisztikai kapcsolatok (nem feledve, hogy több helyen magyar nyelvterülettel vagyunk körbevéve), vagy élményláncok kialakítása és speciális piaci szegmensek megszólítása (ifjúság, seniorok). A Régió pozicionálásában és jövőképünkben kiemelt szerepet szánunk a környezeti szempontoknak. **Csak az ökológiailag fenntartható turizmust célszerű támogatni!** Ezért a környezettudatos gondolkodást minden érintett részéről minimális platformnak kell tekinteni. Fontos, hogy az ökorégió ne csak koncepcionálisan, hanem napi gyakorlatban tetten érhető legyen, és ezt az ideérkező vendégek is **mintaértékűnek** tekintsék.

Termékfejlesztés, vezértermékek, vezető attrakciók

A régiós turisztikai termék fejlesztése együttműködő csapatjátékban valósítható meg igazán. Szakmai háttérét az adottságok, a vonzerők, a megközelítés, a szállás és ellátás, valamint az érintettek, érdekeltek hozzáállása határozza meg. Szükségessé válik, hogy a régiós vezértermékek (a meglévők és az újak) valamennyi tématerületen nagyobb figyelmet kapjanak a piac megnyeréséért folytatott küzdelemben. A megalakuló régiós **desztinációs menedzsment** szervezetnek (rdmsz) szem előtt kell tartania a Régiót kifele jól eladni tudó húzó termékek felfűzését, rendszerbe szervezését. Ez annál is

inkább fontos, mivel a Régió, mint önálló desztináció turisztikai piacon történő pozicionálását könnyíti meg, növelve ezáltal a Régió versenyképességét.

A régiós turizmusfejlesztési stratégia a megfogalmazott jövőképpel, a kidolgozott célstruktúrával és a részletezett fejlesztési irányokkal (prioritásokkal) eredményesen járulhat hozzá ahhoz, hogy a Nyugat-Dunántúli Régió egy **sikeres turisztikai portfólióval** rendelkezzen, felkészültebben, piacképesebben vehessen részt a turisztikai versenyben és a turizmus gazdaságszervező erején keresztül erőteljesebben tud hozzájárulni a foglalkoztatottsághoz, az eltartóképesség növeléséhez. Az előcsatlakozás időszakában a Régió pozitívan mérhető eredményeket ért el a szabadidő-gazdaság fejlesztésében, kívánatos, hogy uniós tagként ez még inkább így legyen!

2. Bevezetés

2.1. A dokumentum célja

A regionális turizmusfejlesztési stratégia készítésének háttere

A 2007-2013 közötti időszakban a magyarországi régiók fejlesztéseiben meghatározó szerepet kap a turizmus. Ahhoz, hogy a Nyugat-dunántúli Turisztikai Régió megalapozottan tudjon bekapcsolódni ebbe a folyamatba, elengedhetetlen az aktuális helyzetképen alapuló, legalább 2013-ig előre tekintő regionális turisztikai célkitűzések meghatározása, valamint a régiós turisztikai stratégia megalkotása.

A régiós turizmusfejlesztési stratégia készítésének alapvető céljai:

- Aktív bekapcsolódás a 2007-2013 közötti időszak turizmusfejlesztési programjába.
- A turizmus kínálta szinergiák kiaknázása Régión belül és kívül.
- Verseny- és piacképesség növelésének biztosítása a Nyugat-dunántúli Turisztikai Régió számára.
- Hálózati együttműködések kialakítása és működtetése.
- A turizmus fejlődésében meglévő növekedéspotenciál kiaknázása, a hozzáadott érték regionális növelése.
- A turizmus aktívabb szerepvállalásával a Régió gazdasági kibocsátó képességéhez való mind erőteljesebb hozzájárulás.

A stratégia készítésének pillérei

A régiós turizmusfejlesztési stratégia elkészítésének kutatási szakasza három pilléren nyugszik: dokumentációs források, statisztikai források, elsődleges források.

A szekunder kutatás elvégzésekor áttekintettük és elemeztük a releváns fejlesztési dokumentumokat (**ld. „Források” mellékletben**). Ezek egy része a korábbi években készült olyan fejlesztési anyagok, amelyek időtávja nem haladja meg a 2005-ös évet, míg másik része a vizsgált időszakra (2007-2013) vonatkozó írásos anyagok. A szekunder források (**dokumentumok**) turizmusorientált elemzésével az volt a célunk, hogy megvizsgáljuk, miként épült be a turizmus témakör az egyes fejlesztési területekbe, másrészt milyen szinergiahatás kiváltására képes ez a terület a Régió jövőjének formálásában. Ezek az információforrások elsősorban a helyzet- és környezetelemzéssel és a jövőképpel kapcsolatos elképzelések, irányok kialakításában játszottak nagy szerepet. A szekunder források elemzésével célunk volt továbbá az is, hogy a kidolgozott turizmusfejlesztési stratégia – lehetőség szerint – kompatibilis legyen a Régió más fejlesztési dokumentumaival.

A kutatási szakasz másik pillére a Nyugat-dunántúli régióra vonatkozó, turizmussal összefüggő **statisztikai kimutatások**, adatforrások összegyűjtése és azok elemzése volt. Erre elsősorban azért volt szükség, mert így a Régió turizmusára jellemző trendek egyértelműen definiálhatóvá váltak. A 2003. és az azt megelőző évekre vonatkozóan már a régiós dokumentumokban is találtunk részletes adattáblákat és elemzéseket is. A 2004. évre vonatkozóan az adatbányászat elsősorban a KSH régiós kimutatásaira szorítkozott. A KSH Nyugat-dunántúli szervezetével történt egyeztetés alapján a teljes 2004., valamint a 2005. év 1-11. hónapjának tényadatai is rendelkezésre álltak.

A kutatási szakasz harmadik pillére egy az e témában lebonyolított **primer adatgyűjtés (mind kvalitatív, mind kvantitatív kutatási szakaszokkal)** volt. Az elsődleges adatgyűjtés során sor került a Régió – a kutatás szempontjából releváns egyes csoportjai – véleményének megismerésére. A kérdőívek és az interjúk témakörei magukban foglalták azokat a tématerületeket, amelyek a régiós turizmusstratégia kialakítása szempontjából nélkülözhetetlenek. A vizsgálat során megismertük az egyes imázs-profilokat, a Régióval kapcsolatos elvárásokat és a hiányolt kompetenciákat. A reprezentatív felmérésből készült kutatási anyag számos érdekes vonatkozást közelített meg részletesen, ami a turizmusstratégia beágyazottsága és kialakítása szempontjából meghatározó volt.

2.2. A fejlesztési stratégia illesztése az országos turisztikai és a regionális fejlesztési stratégiához

A régiós turizmusfejlesztési stratégia kidolgozásakor a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiát (NTS), valamint a Horwath Consulting & Szemrédi Turizmus Tanácsadó Konzorcium által 2000-ben készített „Nyugat-dunántúli Régió turisztikai koncepciója és fejlesztési programja” c. tanulmányokat **vezérdokumentumoknak** tekintettük. A régiós stratégia figyelembe vétele biztosítja a folytonosságot, miközben az új környezeti háttérnek megfelelően most új prioritások kijelölésére is sor kerül. Másrészt a régiós turizmusfejlesztési stratégia átjárható mind a magasabb (nemzeti), mind a lokális (kistérségi, települési) turizmusfejlesztési stratégiák irányába is. A Régió turizmusstratégiája ebben az értelemben egyfajta integráló szereppel is rendelkezik, így hasznosíthatóvá válik az önkormányzatok, fejlesztési szervezetek, intézmények, civil és non-profit szervezetek számára egyaránt. A régiós turizmusstratégia **összekötő kapocs** kíván lenni a nemzeti és a régió turizmusstratégiája, valamint a kistérségi, megyei, tájegységi és település szintű turisztikai koncepciók között. A stratégia szakmai megalapozottságát segíti az is, hogy kvalitatív és kvantitatív kutatás áll mögötte. A primer adatgyűjtéssel mérhetővé váltak azok a turizmus számára fontos területek, mint az imázs, ismertség, elégedettség. A stratégia régiós beágyazottságát erősítette az is, hogy a készítés során két alkalommal sor került a Regionális Idegenforgalmi Bizottsággal történt egyeztetésre is.

A munkában részt vevők kiválasztása

A Nyugat-Dunántúli Régió turizmusfejlesztési stratégiájának elkészítésére egy a régióból szervezett szakértőkből álló csapat felállítására került sor. Ezt indokolta egyrészt a téma érintettsége, másrészt a személyek összeszokottsága. A szakértő csapat tagjai több, a régiót érintő turisztikai képzési és marketing programban dolgoztak együtt, a régió turizmusában naprakészek. A csapat minden tagja meghatározó személyi referenciával rendelkezik.

A stratégia készítés szakaszai és módszerei

A stratégia készítését projektmunkának tekintettük. Ez a megközelítés mindenképpen indokolt volt, hiszen egy összetett, széles területet felölelő tevékenységsort kellett elvégezni viszonylag rövid határidőn belül és megadott szempontrendszer szerint. A cél elérése érdekében két munkacsoportot hoztunk létre: kutatási és stratégia készítési csoportot. Az egyes tevékenységterületek képviselőit pedig felelősöket jelöltünk ki. Az egyes projekttevékenységek feladattervben részletezett ütemes elvégzését azzal segítettük, hogy rendszeresen sort kerítettünk projektmenedzsment megbeszélésekre. A projektmegvalósítás folyamatát ezért időben szakaszoltuk és az egyes fordulók időszakában a személyes részvételű munkacsoport megbeszélésekre került sor.

2.3. A partnerségi folyamat bemutatása

Partnerség a stratégia-készítésben

A stratégia készítése során – annak régiós beágyazottságát megalapozva – a tervezési munka közben folyamatosan sor került az érintett és érdekelt szervezetek bevonására. A partnerszervezeteket négy csoportba soroltuk: önkormányzatok, szakmai civil szervezetek, fejlesztési szervezetek, szolgáltatók (profitorientált szektor). A partnerségre azért is fektettünk nagy hangsúlyt, mivel így a Régió településeinek, térségeinek, tájegységeinek gondolatai, problémái jobban megismerhetők, egyértelműen definiálhatóak voltak és a dokumentumba jobban beilleszthetővé váltak. A fejlesztési irányok településszintű képviselője ezáltal hatékonyabbá válik.

A régiós turizmusfejlesztés 2007 – 2013. évekre történő megfogalmazását olyan regionális problémának fogtuk fel, amely igényli a csapatjátékot. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a stratégia

megvalósításában az önkormányzati, a szakmai, a non-profit és a civil partnerség folyamatosan kiemelt szerepet kapjon. Ezt a gyakorlatot követtük a stratégia tervezése során is.

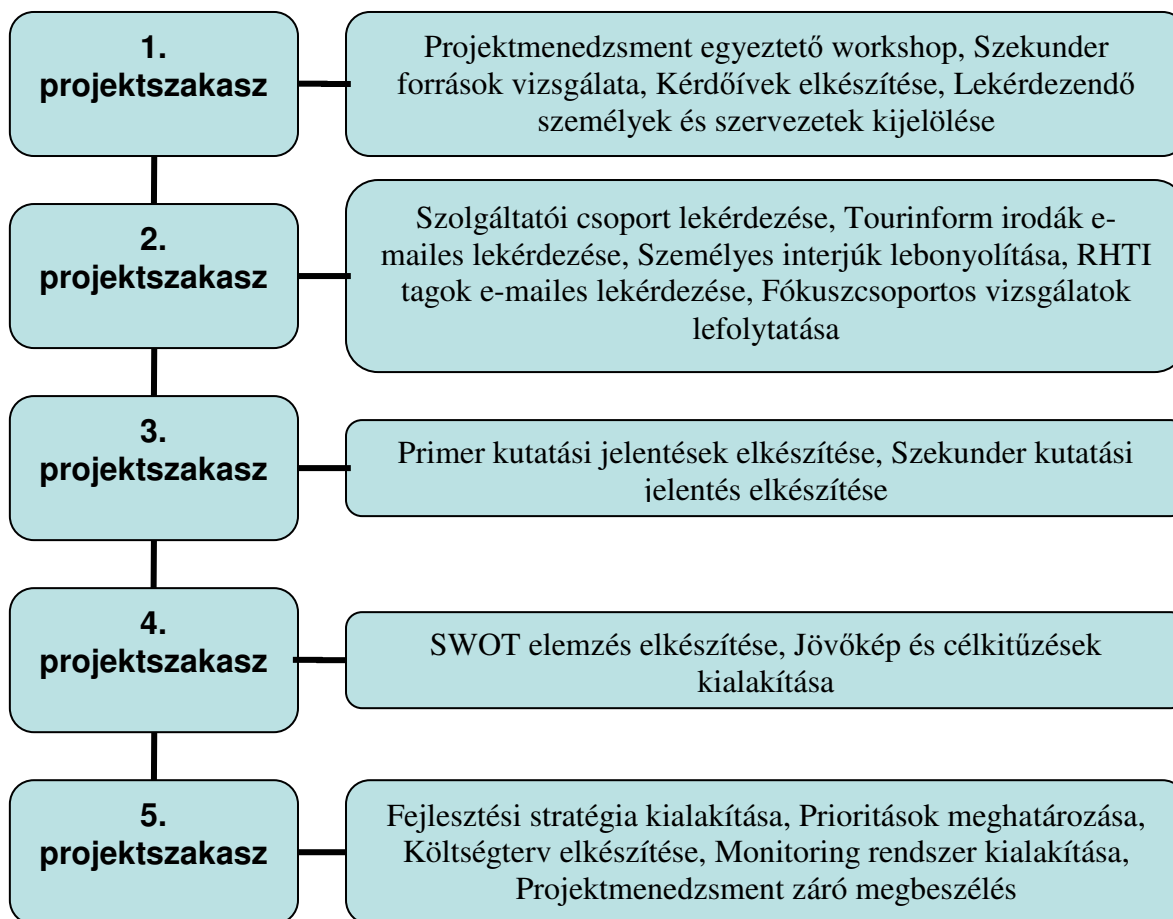
Stratégia és folytonos megújulás

A turizmus szereplői között egyre inkább az együttműködés-orientált viselkedés a kívánatos a verseny-centrikus szemlélet helyett. A Nyugat-dunántúli Régió turizmusának versenyképessége egy erős belső kohézió alapul. Ehhez integrált tervezésre, koordinált végrehajtásra és az elért eredmények folyamatos továbbfejlesztésére van szükség. A régiós erőforrások, vonzerők számbavétele és mozgósítása, a regionális innováció keretfeltételeinek erősítése jelenti a bázisát a tartós növekedési trendek elérésének. Csak azok a *tisztán pozícionált térségek* lehetnek sikeresek, amelyek tudatában vannak erősségeiknek, és tudatosan alkalmazzák a turisztikai marketing és PR eszközeit.

A Nyugat-dunántúli Régió elkészült turizmusstratégiája maga is segíti ezt a pozícionálást. A Régió egyrészt jól definiálható térségekből, tájegységekből épül fel, másrészt nagyobb régiók integrált része is egyben. A régiókompetenciák számbavétele, a belső kohézió erősítése, az együttműködések folyamatos, az adott helyzethez illeszkedő hangszerelése járul hozzá leginkább a régiószinergia kiváltásához. A létrejött dokumentum nem elkülöníti, hanem – a turizmus kötőanyagán keresztül – egybeforrasztja azokat a fejlesztési területeket, amelyek ezáltal az eddigieknél jobban aktivizálódhatnak.

A turizmusstratégia a jövőnek, de nem az örökkévalóságnak íródott! A stratégia változás- és megújuló-képes dokumentum kíván lenni azzal, hogy ennek feltétele az *átlátható monitorig rendszer*, az *eredmény mérhetősége*. Ezért az elkészült turizmusstratégia leginkább úgy szolgálhatja a folyamatokat, ha alkalmazásával és a környezeti változásokkal összefüggésben rendszeresen megtörténik majd annak továbbfejlesztése is.

2.4. A tervezési munka folyamatábrája

3. Rövid helyzetelemzés

3.1. Általános földrajzi elhelyezkedés

A Nyugat-Dunántúli Turisztikai Régió a hasonló nevű statisztikai-tervezési régióval valamelyest kisebb, mivel négy közvetlen Balaton-parti (*Balatongyörök, Gyenesdiás, Keszthely, Vonyarcvashegy*) és huszonkét balatoni háttértelepülés (*Alsópáhok, Balatonmagyaród, Cserszegtomaj, Felsőpáhok, Galambok, Garabonc, Hévíz, Karmacs, Nagyrada, Nemesbüki, Rezi, Sármellék, Szentgyörgyvár, Vállus, Várvolgy, Vindornya, Vindornyalak, Zalakaros, Zalamerénye, Zalaszentgyörgy, Zalaszentiván, Zalavár*) nem része a vizsgálat tárgyát képező turisztikai régióknak, hanem a Balaton Turisztikai Régióhoz tartozik. E felsorolt néhány település „kiesése” mégis eléggé komoly a turisztikai potenciál és a vendégforgalom szempontjából, miközben kiragadásuk a közvetlen térségi környezetükből messze nem életszerű, a földrajzi és még inkább a gazdaságföldrajzi aspektusokból nézve igen csak elhibázott döntésnek tűnik.

3.2. A Nyugat-Dunántúli Régió általános gazdasági-társadalmi helyzete, demográfia

A statisztikai Régió lakónépessége 2005. január 1-én 1.000.348 fő volt. Nemek szerinti megoszlása a nők 1-2 %-os többségét jelzi. A népesség 44%-a Győr-Moson-Sopron megyében él, kb. 30 %-a Zala megyében és 26 %-a Vas megyében. A lassú fogyás mindkét nemnél tapasztalható, követve az országos trendeket. A korfa-vizsgálatok ugyanakkor a társadalom elöregedésének folyamatát illusztrálják maradéktalanul.

Az egy főre jutó GDP a Nyugat-dunántúli statisztikai régióban mindössze egyötöde az uniós átlagnak, és ha vásárlóerő-paritáson számítjuk, akkor is éppen, hogy csak eléri a felét. Becslések szerint az ország GDP-je még 2015-ben is alig éri el majd az uniós átlag 75 százalékát. A Régió gazdaságának kedvező képét mutatja azonban, hogy a munkanélküliség az országos átlagnál sokkal alacsonyabb, és több mint négy százalékponttal alacsonyabb az uniós átlagos munkanélküliségi rátájánál. Az alábbi tábla a KSH adataiból került összeállításra.

Megye, főváros	2000	2001	2002	2003	2003. évi orsz. = 100%
Bruttó hazai termék beszerzési áron, millió Ft					
Győr-Moson-Sopron	743 816	770 382	851 013	956 477	5,2
Vas	398 808	397 335	435 889	507 665	2,8
Zala	326 084	376 980	426 118	497 821	2,7
Ny-D Régió összesen	1 488 708	1 544 697	1 713 020	1 961 963	10,7
Ország összesen	13 195 922	14 849 809	16 740 415	18 408 815	100,0

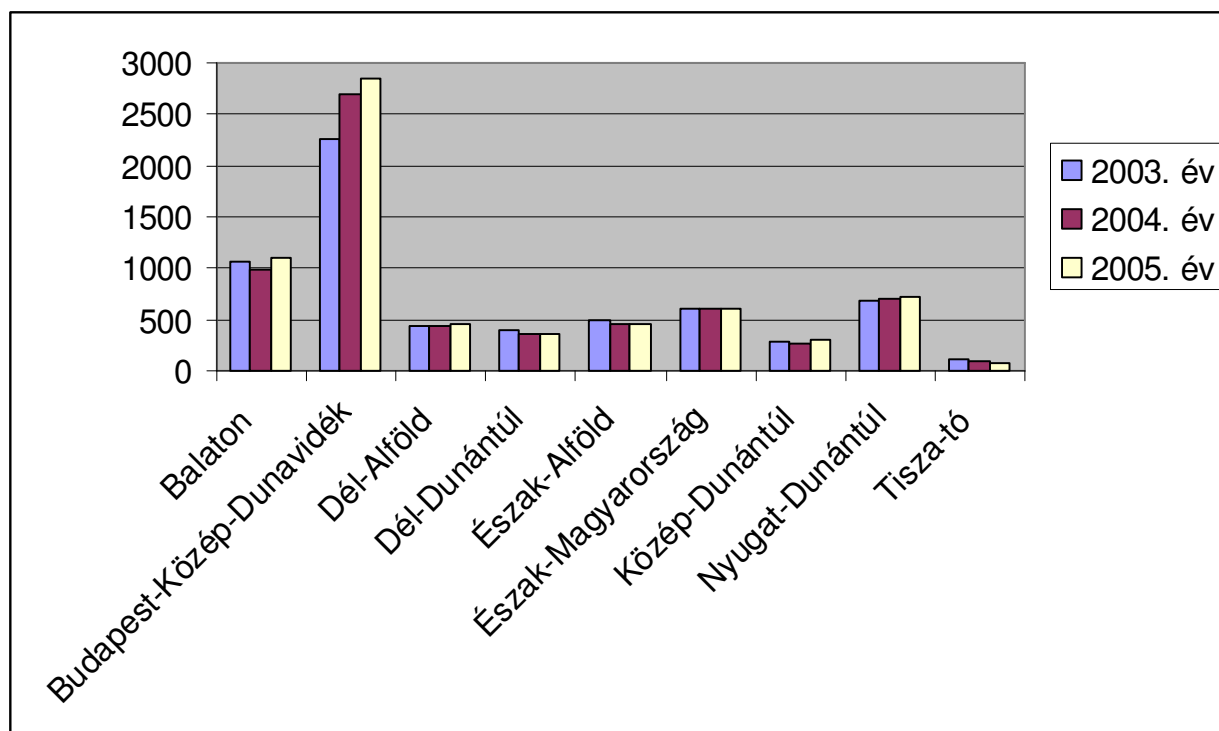
Az ország bruttó hazai termékének majdnem 11%-át a Nyugat-dunántúli Régióban állítják elő, ennek is a felét Győr-Moson-Sopron megyében. Az egy lakosra jutó GDP 7-8%-kal volt magasabb az országosnál, Győr-Moson-Sopron megye kimagasló teljesítménye erőteljesen ellensúlyozta Zala rosszabb teljesítményét. (A KSH sok mutató vonatkozásában még a 2005. novemberében közzétett kiadványában sem szerepeltet 2003-asnál frissebb régiós összehasonlító adatsorokat és táblázatokat.)

Megye	2000	2001	2002	2003	2003. évi orsz. = 100%
Egy lakosra jutó bruttó hazai termék, ezer Ft					
Győr-Moson-Sopron	1 714	1 772	1 938	2 176	119,6
Vas	1 480	1 478	1 626	1 902	104,5
Zala	1 084	1 257	1 428	1 675	92,0
Ny-D-i régió	1 464	1 540	1 704	1 955	107,4
Ország összesen	1 294	1 459	1 651	1 820	100,0

Még markánsabbak a különbségek, ha egy lakosra vetítve vizsgáljuk a GDP-alakulását, és áttekintjük az egy főre jutó GDP alapján felállított sorrendet. Győr-Moson-Sopron megye az országos átlagot mintegy 20%-kal meghaladó mutatójával több éve stabil második, Vas a szintén előkelő 3-4. helyen, Zala meg a 6-7. helyen található. (A további adatok már a turisztikai régióra vonatkoznak.)

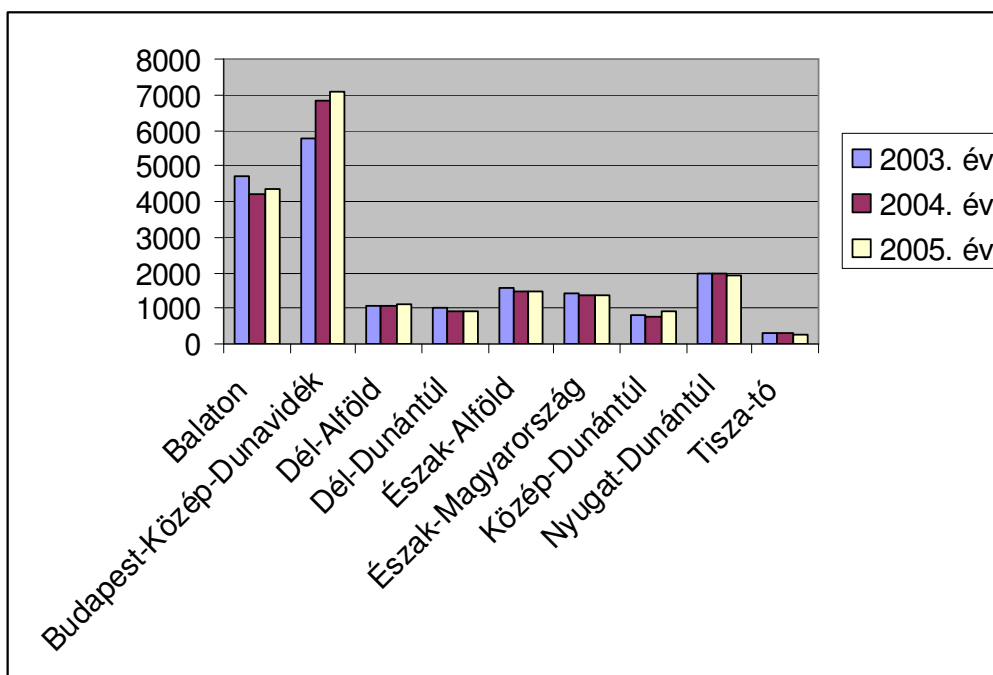
A vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken turisztikai régiók szerint (ezer fő ill. %)

Turisztikai régiók	2003. év	2004. év	2004/2003. év (%)	2005. év	2005/2004. év (%)
Balaton	1057	980	92,7	1095	111,8
Budapest-Közép-Dunavidék	2260	2701	119,5	2849	105,5
Dél-Alföld	441	431	97,6	458	106,3
Dél-Dunántúl	393	369	93,9	361	97,7
Észak-Alföld	492	458	93,1	465	101,4
Észak-Magyarország	610	601	98,6	603	100,3
Közép-Dunántúl	278	275	98,9	298	108,4
Nyugat-Dunántúl	679	705	103,8	721	102,3
Tisza-tó	106	97	91,6	83	85,6
Ország összesen	6316	6616	104,7	6933	104,8

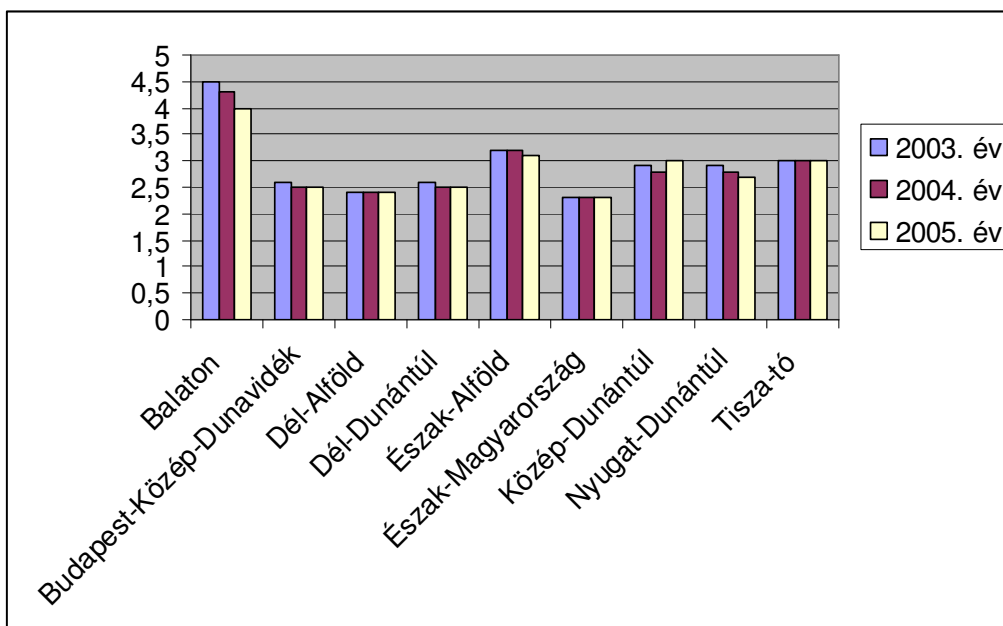
A vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken turisztikai régiók szerint (ezer éjszaka ill. %)

Turisztikai régiók	2003. év	2004. év	2004/2003. év (%)	2005. év	2005/2004. év (%)
Balaton	4716	4206	89,2	4350	103,4
Budapest-Közép-Dunavidék	5796	6855	118,3	7096	103,5
Dél-Alföld	1049	1038	98,9	1102	106,2
Dél-Dunántúl	1004	923	91,9	889	96,4
Észak-Alföld	1554	1474	94,8	1450	98,4
Észak-Magyarország	1419	1373	96,8	1373	100,0
Közép-Dunántúl	804	759	94,4	889	117,2
Nyugat-Dunántúl	1951	1984	101,7	1934	97,4
Tisza-tó	319	287	90,0	251	87,5
Ország összesen	18612	18899	101,5	19335	102,3

Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken a turisztikai régiókban (éjsz./vendég ill. %)

Turisztikai régiók	2003. év	2004. év	2004/2003. év (%)	2005. év	2005/2004. év (%)
Balaton	4,5	4,3	96,2	4,0	92,5
Budapest-Közép-Dunavidék	2,6	2,5	99,0	2,5	98,1
Dél-Alföld	2,4	2,4	101,4	2,4	99,9
Dél-Dunántúl	2,6	2,5	97,9	2,5	98,7
Észak-Alföld	3,2	3,2	101,9	3,1	97,0
Észak-Magyarország	2,3	2,3	98,2	2,3	99,7
Közép-Dunántúl	2,9	2,8	95,4	3,0	108,1
Nyugat-Dunántúl	2,9	2,8	98,0	2,7	95,2
Tisza-tó	3,0	3,0	98,2	3,0	102,2
Ország összesen	3,0	3,0	100,3	2,9	97,7

Forrás mindegyik táblázatnál: KSH illetve Magyar Turizmus Rt.

Megjegyzés: A 2005. évi turisztikai régiós adatok előzetesen becsült értékek.

A Nyugat-dunántúli Turisztikai Régióban 2003-2005 években a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek száma 679 ezerről 721 ezerre növekedett, amely 6,1-6,2%-os fejlődést jelentett. Ugyanakkor a vendégéjszakák száma 1.951 ezerről 1.934 ezerre, 0,9-0,8%-kal csökkent. E két ellentétes irányú folyamat eredőjeként az átlagos tartózkodási idő is lecsökkent: 2,9-ről 2,7 vendégéjszaka/főre.

Addig, ameddig 2003-ról 2004-re a Régió a vendégszám tekintetében Budapest-Közép-Dunavidék régió mellett egyedül tudott fejlődést felmutatni, és országosan a második volt – az összes többi turisztikai régióban visszaesett a vendégek száma –, addig 2004-ről 2005-re már az ötödik helyre szorult vissza a fejlődés dinamikáját tekintve. Az éjszakázásokat nézve nem csupán a növekedés lassulásáról szólhatunk, de a 2005-ben regisztrált vendégéjszaka-szám már ténylegesen sem érte el a 2003. évi szintet.

A Nyugat-Dunántúli Régió keresletében a 2005-ös esztendőben látványos elmozdulás nem történt, a tavalyinál valamivel több vendégéjszámot, és egy kicsit kevesebb vendégéjszakát realizáltak a kereskedelmi szálláshelyek. Mint ez is mutatja, csökkent az átlagos tartózkodási idő (mintegy 4%-kal), amely követi a nemzetközi és az országos trendeket. (maximális élmény – minimális idő alatt).

A Régiót alkotó három megye között eléggé nagy az eltérés a kereskedelmi szálláshelyeken mért szállásigényes vendégforgalom és az átlagos tartózkodási idő tekintetében. A számok Zala és Vas főlényét mutatják, a régiós átlagot Győr-Moson-Sopron „húzza le”. A tranzitforgalomnál az arányok pont a fordítottak, Győr-Moson-Sopron megye a legnagyobb „átjáróház” a keresztező K-Ny és É-D irányú turisztikai fő áramlási folyosók miatt.

A küldő piacok tekintetében lényegi elmozdulás nem történt, továbbra is a belföldi, a német és az osztrák vendégéjszakák adják a régió forgalmának jelentős, majdnem 90%-át kitevő részét. A német forgalom egy kicsit gyengébben, az osztrák egy kicsit erősebben szerepelt 2004-hez képest. Legerősebben a román, lengyel, spanyol és az angol piac fejlődött, de egyik sem haladja meg a Régió összforgalmában az 1,5%-os részarányt. A vendégforgalom trendje árnyalatnyi különbségekkel ugyan, de igazodott az országos tendenciákhoz. Változatlanul nem szignifikáns a többi országból származó vendégforgalom.

Örömteli a szállásdíj-bevételek erőteljes növekedése, amely – az infláción túl – a drágább szálláshelyek felé történő keresletelmozdulást jelez.

3.3. A turizmus kínálata (turisztikai vonzerők, termékek célcsoportjaihoz igazítva)

A Nyugat-Dunántúl turisztikai termékei

A Régió a két világörökségi helyszínt, Pannonhalmát és a Fertő kultúrtájt leszámítva igazi világraszóló turisztikai attrakcióval nem rendelkezik, mégis **egész évben jelentős turisztikai potenciált tud felmutatni a termál-, a kulturális- és örökség-,** valamint az **aktív turizmus** területén, a célcsoport-specifikusan kifejlesztett széleskörű kínálatával. Fejlődőben van a **hivatásturizmus,** továbbá a **bor- és gasztronómiai turizmus.** A turisztikai régió értékeinek megőrzését és fejlesztését a **jól szerveződő falusi turizmus** biztosítja. Az egyes turisztikai termékek kínálata kiegészíti egymást és a Régió turisztikai kínálata egy regionális turisztikai kosarat képez, amely **komplex egységként fokozza a régió „eladhatóságát” bel-és külhonban.** A Régió kincsházának rövid, kivonatos felvázolása:

Kulturális- és örökségturizmus

Műemlékek, emlékművek

A Nyugat-Dunántúlon a magyarság korai időszakából származó sok emlék épen maradt. Mivel a terület egykoron a római Pannónia provincia része volt, ezért nagy számban találhatunk e korból is emlékeket. A felsorolás nem teljes, a cél a legfontosabb termékek megjelölése volt. Hozzá kell tenni, hogy egy-egy vonzerő önmagában még nem feltétlenül számít terméknek, ehhez különféle szolgáltatásokat kell illeszteni, s meg kell szervezni a piacra juttatását.

Kiemelkedő jelentőségű vonzerők:

— Sopron belvárosa	— Kőszeg belvárosa	— Fertődi Esterházy Kastély
— Győr belvárosa	— Pannonhalmi Apátság	

— Nagycenki Széchenyi Kastély	— Körmendi Batthyány Kastély	— Fertőrákosi Barlang és Páneurópai Piknik Emlékpark
-------------------------------	------------------------------	--

Kulturális rendezvények

A Régióban a kulturális kínálat tarka és színes, talán tarkább és színeesebb is a kelleténél, miközben a nemzetközi jelentőségű fesztivál és program kevés. Alig néhány olyan esemény vagy rendezvény akad, amely megfelelő fejlesztések révén nagyobb tömegek vonzására is alkalmassá tehető. A „nagyrendezvények” a nem megfelelő előkészítés és marketinghiányosságok miatt turisztikailag többnyire nem tudják kifejtetni vendégcsalogató hatásukat. A problémáknak csak egy része magyarázható külső okokkal, pl. a rendezvénytámogatási pályázatoktól való túlzott függéssel.

Kiemelkedőbb jelentőségű rendezvények:

— Savaria Történelmi Karnavál Szombathelyen	rendezvényekre alkalmas)	is	— Soproni Ünnepi Hetek
— Fertőrákos Európa Koncertek (a barlang kiváló akusztikájával zenei	— Fertődi Haydn Fesztivál		— VOLT FESZTIVÁL Sopronban
	— Győri Nyár, Barokk Eszküvő		

Aktív turizmus

Kerékpározás

— Szigetközben Darnózseli és Győr között	Szentpéterfa egybefüggő kerékpárútvonal, melynek Kőszegfalva-Bucsu közötti szakasza az Írottó Kerékpárútvonal, a Bucsu-Szentpéterfa közötti útvonal	pedig a Vashegy Kerékpárútvonal
— Fertő menti kerékpárút		— Bezenye-Rajka-Dunacsúny kerékpárútvonal
— Kőszegfalva-Kőszeg-Cák-Velem-Bozsok-Búcsú-Felsősátr-Vaskeresztes-		

Víziturizmus

A Régió igen kedvező adottságokkal rendelkezik a víziturizmus tekintetében.

— Rába	— Fertő tó (szörfözés, vitorlázás)	— Mosoni-Duna
— Szigetköz ágrendszer	— Duna	— Mura

Strandfürdőzés

— Fertő tó	— Kis tavak
------------	-------------

Természetjárás

Egykori határsáv helyén egy összefüggő zöldfolyosó található.

— Írottó Natúrpark	— Őrség és Göcsej	— Szigetköz
— Kőszegi hegység	— Őrségi Natúrpark	— Fertő-Hanság Nemzeti Park
— Kemeneshát	— Sokoró	— Soproni Natúrpark
— Kerkamenti Natúrpark	— Soproni hegység	

Lovasturizmus

— A Régióban jelentős számban vannak lovaglási lehetőségek	— Lovasrendezvények, díjugrató és fogathajtó versenyek
--	--

Horgászturizmus

— Bányatavak	— Zala	— Mosoni-Duna
— Duna	— Mura	— Marcal
— Fertő-tó	— Rába	

Vadászturizmus

— Göcsej	— Őrség	— Soproni-hegység
— Kőszegi-hegység	— Régió déli része	— Szigetköz

Golfozás

— Bük	— Dunakiliti

Teniszezés

Szinte valamennyi városban

Sportrepülés

— Pér	— Pusztacsalád	— Zalaegerszeg
— Fertőszentmiklós	— Szombathely	
— Nagykanizsa	— Tokorcs	

Egyéb sportok

— Motorversenyzés:
Ostffyasszonyfa	— Sárkányrepülés: Zalacsány
— Bob: Sopron	— Jet-ski: Sorkikápolna
	— Lövészet: Farád

Sportrendezvények

Gyorsulási versenyek a Pannónia Ringen, Ostffyasszonyfán

- Nemzetközi golfbajnokságok Bükön

Gasztronómia és borturizmus

— Jellegzetes zalai étel a krumpliprósza, a dödölle, a galambleves, a fumu és a füstölt túró.	— Borutak (pl. Kőszeg-Vaskeresztes-Felsőcsatár között borút megléte, melynek települései: Kőszeg, Velem, Bozsok, Felsőcsatár és Vaskeresztes, Zalai borutak: Pakod, Zalabér, Aranyod, Csáford Zalaszentgrót, Bak-Söjtör, a Muramentén, Becsehely, Letenye, Murarátka, Csörnyeföld, Lenti ill. a soproni	borút: Sopron, Fertőrákos, Balf, Fertőboz)
— Az Őrségben jelentős a tökmagolaj		— A borfajták közül legnevesebb a soproni kékfrankos, a Zalai és a Sokoró-Pannonhalmi területeken az olaszrizling
— Poncihter ételek		
— Pannonhalmi borvidék		
— Soproni borvidék		
— Balatonmelléke-borvidék		
— Részben a Somlói borvidék		

Rendezvények

— Páneurópai Vörösborverseny, Sopron	— Aranymosó Fesztivál a Szigetközben	— Rába-Marcalmante
— Kékfrankos nyár turisztikai programsorozat, Sopron	— Halászléfőző Verseny Vénken	— Sopron-Kőszeghegyalja
— Bormarketing Konferencia évente, Sopron	— Tökfesztivál az Őrségben	— Fertő-part
— Szüreti napok és felvonulások	— Falusi turizmus	— Őrség
	— Szigetköz falvai	— Göcsej
	— Rábaközi hagyományok	— Dél Zala
	— Sokoró-Pannonhalma	

Sopronban 2000-ben példaértékű módon kezdett kialakulni a közösségi bormarketing, melynek mára látványos elemei is akadnak. Példa erre a borvidék bemutatkozása a legutóbbi **Budapesti Nemzetközi Bor és Pezsgőfesztiválon**, ahol 13 soproni bortermelő közös standon 75 m² területen jelent meg. A stand egyedülálló volt a tekintetben, hogy egy borvidék egységes megjelenéssel, az egész térséget képviselve (megjelenítve más turisztikai elemeket is) állt a nagyközönség elé.

Szintén országosan egyedülálló kezdeményezés, az a borturisztikai programsorozat, amely 2005 május-szeptember között „**Kékfrankos Nyár**„ címen futott Sopronban, a város támogatásával és 2006-ban ismét megrendezésre kerül. Soproni borászatok, éttermek, szálláshelyek összefogásával a hétvége minden napján garantált programok indultak a különböző témakörökben.

A közeljövőben szükséges ezen programok továbbfejlesztése és újabb borturisztikai programok kialakítása, kapcsolódás más térségi turisztikai termékekhez.

Falusi turizmus

- Szigetköz falvai
- Rábaköz
- Sokoró-Pannonhalma
- Rába-Marcalmunte
- Sopron-Kőszeghegyalja
- Fertő-part
- Őrség
- Göcsej
- Dél Zala

A vidéki turisztikai szolgáltatások átalakításához egyelőre még nem megfelelő a pénzügyi/financiális háttér. A falusi szálláshelyek kialakításához és fejlesztéséhez sokszor kevés a meglévő támogatási rendszer. Lényeges a falusi szálláshelyek kialakítása, színvonaluk javítása, de még inkább a helyi falusi turizmus egyesületek szervezésének és működtetésének támogatása. A szabályozási környezet korrekciókat igényelne: a falusi turizmust folytató vendégfogadó ma még nem adhatja el nyugodt szívvel a vendégnek a saját termékeit (szalonna, kolbász, pálinka, sajt, stb.), szerencsére az áttörést jelentő jogszabály-tervezet már társadalmi egyeztetésen van. Nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a helyi, táji specialitásokra (pl. borturizmus), és erősíteni kellene a turizmussal foglalkozó intézmény-hálózatot.

Konferenciaturizmus

A régió Sopronon kívül valójában csak kis és közepes konferenciák fogadására van berendezkedve. Az egyetemi helyszínek és a kapcsolódó szolgáltatási háttér elmarad a kívánalmaktól, ezért nem tudnak versenyezni a konferenciatermekkel rendelkező szállodákkal. A viszonylag újabb helyszínek egyike a soproni 1250 fő befogadására alkalmas Liszt Ferenc Konferenciaközpont, amely viszont a parkolási gondok miatt versenyhátrányban van. Ugyan a parkolás kérdése a közeljövőben megoldódik, de ez nem tudja kompenzálni a saját szálláshely-bázis hiányát. 2005-ben ugyancsak Sopronban adtak át egy újabb négycsillagos konferenciaszállót wellness résszel. Több kisebb konferencia, szimpózium, szakmai találkozó helyszíne Győr, Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, és Nagykanizsa.

Egészségturizmus, termálturizmus

Az elmúlt években a kereslet folyamatosan növekedett a Régió fürdői iránt, és a nemzetközi trendek a turizmus és termálturizmus iránti kereslet növekedését prognosztizálják. A fürdővel rendelkező települések legnagyobb részében központi kínálati elem a fürdő, tehát a települések turizmusában komoly kitörési pontot jelent és jelenthet a fürdőfejlesztés. A termálvízkincs felhasználásának hatékonysága tovább növelhető. Egyre több település rendelkezik komplett koncepcióval és finanszírozási háttérrel: Zalaegerszegen működik az Aquapark, Győrött az élményfürdő, közben több településen is zajlanak folyamatos, lépcsőzetes fejlesztések: Bük, Hegykő, Lenti, Mesteri, Mosonmagyaróvár, Vasvár, vagy új kapacitások jönnek létre (Szentgotthárd).

A régió **nemzetközi összehasonlításban is egyedülállóan** nagyszámú, bővizű, magas hőfokú termálvizet kínáló fürdővel rendelkezik. A statisztikai Régió számos településén található gyógy-, illetve termálfürdő, amelyek között nemzetközi hírű is van.

Nemzetközi jelentőségű fürdő: Bükfürdő, Sárvár.

Országos jelentőségű fürdő: Győr, Lenti, Balf, Hegykő, Kehidakustány, Zalaegerszeg,

Regionális jelentőségű fürdő: Celldömölk, Csorna, Kapuvár, Szombathely, Mesteri, Borgáta, Petőháza, Zalaszentgrót, Lipót, Vasvár, Bázakerettye, Szeleste, Letenye.

Adottságaik alapján a Régió meghatározó gyógyfürdő-helyeinek **Bük és Sárvár** számít. Az érintett települések fürdői jelenleg is számottevő gyógyászati szolgáltatásokkal rendelkeznek. Működésükkel nagy vendégforgalmat vonzanak, vendégeik jelentős részben a fizetőképesebb nyugat-európai országokból érkeznek. Rövid, illetve középtávon ezek a fürdők határozzák meg a Régió, mint termálturisztikai célpont rangját és arculatát.

A felsorolt gyógy- és termálfürdők elsősorban mozgásszervi betegségek gyógyítására, baleset, ideg- és végtagsebészet utáni utókezelésre, illetve nőgyógyászati megbetegedések gyógyítására alkalmasak. Emellett, még pl. a csornai, a kapuvári, a sárvári, a győri és a mosonmagyaróvári jótékony hatással van a légúti megbetegedésekre, a balfi, a büki, a csornai és a hegykői pedig az anyagcsere folyamatokban fejti ki kedvező hatását.

3.4 A turistafogadás feltételei

3.4.1. Közlekedés

Az elérhetőség javítása az országos közlekedéshálózat-fejlesztési koncepció és stratégia megvalósításának függvénye, a Régió továbbfejlődésének kulcskérdése. A közúti közlekedést tekintve koncepcionálisan és gyakorlatilag egyaránt megoldásra vár a fő Kelet-Nyugat irányú folyosó

forgalmának megosztása, ezzel együtt a teljes magyar-osztrák határszakaszon a schengeni rendszeren belüli feltételekből kiinduló cél- és tranzitforgalom feltételeinek megteremtése oly módon, hogy az ne veszélyeztesse se a kisebb, se a nagyobb települések életminőségét, és számoljon az úthálózat áteresztőképességével. Alapvető fontosságú turisztikai szempontból is az Észak-Déli közlekedési kapcsolatok radikális javítása. A hiányzó Észak-Déli kapcsolatrendszer a régió integritását és a régiótudat kialakulását veszélyeztető tényező! Az Észak-Déli tengely kialakításakor célszerű az elképzeléseket Burgenlanddal és Steiermarkkal közösen véglegesíteni és megvalósítani.

Akut közlekedésbiztonsági veszélyforrás a 84-es, 85-ös és a 86-os utak túlterheltsége, a teherforgalom ekkora intenzitása. Ugyanakkor a jogos igényekre támaszkodó törekvésekre tekintettel a településeket tehermentesítő elkerülő gyűrűk, félgyűrűk és utak kialakítása átértékelésre fogja majd kényszeríteni mindazokat, akik eddig a szinte magától megálló tranzitforgalom kiszolgálására rendezkedtek be. Nekik át kell gondolniuk egész eddigi marketing magatartásukat.

Sarkalatos fejlesztési kérdés a forgalmas főközlekedési utak településeket elkerülő szakaszainak megépítése, leginkább az imént említett három országúthoz kötődve. Míg az életminőség emelése, a környezetkárosító hatások mérséklése miatt ezekre szükség van, azalatt céltudatosabb marketingtevékenységre lesz szükség a település mellett elsuhanó átutazó forgalom megállítása céljából.

Le kell szögezni, hogy a teherforgalomnak ez a ma tapasztalható intenzitása egyértelműen turizmusellenes, ezért minden lehetséges eszközt igénybe kell venni országosan és regionálisan, hogy a tranzit teherforgalmat vasútra vagy hajóra kényszerítsük - pl. az úthasználati díjak felszólásával, vagy az átmenő teherforgalmak kitiltásával egyes útszakaszokról, településekről stb.!

A vasúti közlekedésben a tisztaság, az európai mércével is elfogadható komfortfokozat megteremtése és folyamatos fenntartása tovább nem halogatható. A vasút turisztikailag csak akkor lesz versenyképes a közúti személyforgalommal, ha mindezt, valamint a három fővárosból való elérhetőség idejének szignifikáns csökkentését sikerül megoldani. (Ebbe nem csupán Győr és Sopron, hanem a másik két megyeszékhely és a jelentősebb turisztikai célterületeink elérhetőségét, megközelíthetőségét is bele kell érteni.) Turisztikailag két lényeges fejlesztési elképzelés emelhető ki. Az első a hajdani Sopron-Pozsony közötti vasúti kapcsolat feltámasztása, a másik a Vas megye és Burgenland között elvágott vonalak visszaépítése. (Utóbbira 2002-ben osztrák-magyar közös tulajdonú magánvállalkozás alakult: a Vas megye-Burgenland Vasút Rt.) A harmadik koncepció a ma még meglévő egyvágányú szakaszok átépítésére irányulhat kétvágányúra, főleg Győr-Sopron és a Győr-Szombathely irányokban.

A légiközlekedés vonzereje a meglévő repülőterek infrastruktúrájának korszerűsítésével és a fogadási feltételek javításával erősíthető. A térségnek három igazán jelentős nemzetközi repülőtere is van – igaz egyik sem a Régió területén: Schwechat, Pozsony és Graz. Erre épülnek a kisebb kapacitású helyi (hazai) repülőtér-hálózat Pértől Nagykanizsáig.

A nemzetközi vízi közlekedés (személyszállítás és sport egyaránt) a Fertő tavat leszámítva nem igazán jelentős, a Régió turisztikai látogatottsága és bevételei szempontjából szinte érzékelhetetlenek. A magyar-csehszlovák államközi egyezmény felmondása és a Duna szlovák részről kivitelezett elterelése óta permanensen létező és megoldatlan probléma a Szigetköz helyzete, vízutánpótlása, a Duna vízmegosztása és hajózhatósága. A helyzet rendezetlensége eddig minden komolyabb turisztikai fejlesztési elképzelést elbizonytalanított, ill. késleltetett a térségben, dacára a példamutató helyi önkormányzati összefogásnak. Ugyancsak megoldásra vár a többi határokat átszelő folyóvizeink turisztikai hasznosítása, amely ma még eléggé kezdetleges, miközben egyik-másik folyó ugyancsak rendszeresen környezetszennyezéssel terhelt (pl. Rába).

3.4.2. Szálláshely és vendéglátás

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása (július 31-én) a Nyugat-Dunántúli Régióban összesen

Megnevezés	2003	2004	%-ában
Működő egység			
Szálloda	155	156	100,6
Panzió	307	233	75,9
Turistaszállás	58	44	75,9
Ifjúsági szálló	8	8	100,0
Üdülőtábor	61	40	65,6
Kemping	68	55	80,9
ÖSSZESEN	657	536	81,6
Kiadható szoba			
Szálloda	7851	8030	102,3
Panzió	3156	3432	108,7
Turistaszállás	1782	1857	104,2
Ifjúsági szálló	100	150	150,0
Üdülőtábor	1103	939	85,1
Kemping	0	0	0,0
ÖSSZESEN	13992	14408	103,0

Megnevezés	2003	2004	%-ában
Kiadható férőhely			
Szálloda	18380	18654	101,5
Panzió	8209	8908	108,5
Turistaszállás	7184	7225	100,6
Ifjúsági szálló	670	891	133,0
Üdülőtábor	3302	2553	77,3
Kemping	22278	20681	92,8
ÖSSZESEN	60023	58912	98,1

A kereskedelmi szálláshelyek struktúrája a magasabb színvonalú és magasabb költséggel járó kategóriák felé tolódott el, miközben jelentősen bővült az elmúlt években a hasznosított magán szálláshelyek száma, különösképpen a falusi vendéglátásban.

A kereskedelmi vendéglátóegység-hálózat a rendszerváltás óta gyökeresen átalakult, a kínálat gazdagodott, színvonala jóval meghaladja a fővárosi és a balatoni egységek színvonalát. A falusi vendégfogadáshoz szorosan kapcsolódva remélhető, hogy hamarosan megoldódik a saját porta körül megtermelt és feldolgozott élelmiszerek, élelmiszeripari termékek és italok helyi értékesítése, és felhasználásuk a vendégek étkeztetésében erősödik, kialakul és polgárjogot nyer a *falusi vendégasztal* „intézménye”.

3.4.3. Települési arculat és épített örökség

A Régió leginkább csak helyi jelentőségű műemlékekben gazdag, miközben több kiemelkedő épületegyüttes is megtalálható, mint pl. kastélyok és kúriák, szépen rendbe hozott belvárosok. Egyre több település vezetésében és lakosaiban tudatosult a rendezett város- és falukép jelentősége, az épített örökség gondozásának igénye. Az épített örökség és a magyar kultúra kiemelkedő darabja a pannonthalmi bencés apátság, amelyet a Világörökség részévé nyilvánítottak. Sajnos a tulajdonosok és a műemlékvédelmi hatóság nem mindig tudnak megegyezni egymással, ezért elő-előfordul, hogy a népi építészet remekműveinek számító lakóházak egy részét a tulajdonos azért hagyja összedőlni, mert átalakítási terveit nem engedélyezték.

3.4.4. Környezeti állapot

A Régió általános környezeti állapota összességében jó, leszámítva egyes folyóink ausztriai eredetű rendszeres ipari szennyezettségét vagy vízszegénységét. Évek óta megoldatlan a Bős-Nagymarosi

vízlépcső ügy lezárása, a magyar-szlovák vita tárgyát képező „C” variáns és a Szigetköz helyzete. A természet ereje ugyan diadalmaskodni látszik, de a vízutánpótlás és a vízmegosztás hosszú távú rendezése minden hasonló idősíkra szóló, Szigetközre vonatkozó turisztikai hasznosítási koncepció kidolgozásának előfeltétele. Nemzeti parkjaink, natúrparkjaink és tájvédelmi körzeteink esetében nem mindegyiknél és nem egyformán megoldott a turisztikai látogathatóság.

A levegő- és zajszennyezésben az ipar egyre kevésbé „ludas”, a fő szennyezési forrás ma már a közúti áruszállítás és személyforgalom. Csökkentése csak adminisztratív eszközökkel látszik megoldhatónak: a tranzitforgalom vasútra kényszerítésével, valamint az úthálózat korszerűsítésével és bővítésével.

Visszafordíthatatlan környezeti károkkal jár az engedély nélküli építkezések eltűrése, a tájképi adottságot jelentő erdők, ligetek, domboldalak stb. felparcellázása.

3.4.5. Egyéb (köz-)szolgáltatások

Az utóbbi 25-30 év örökzöld témája, a határátlépés kultúráltsága és gyorsasága a schengeni határőrizeti rendszerhez való csatlakozásunk pillanatától teljes egészében anakronizmus lesz, mert a határátlépés a teher- és utasforgalom megállítása nélkül folyamatossá fog válni.

A szabadidős programkínálatunk még rendszertelen, turisztikai kijánláshoz leginkább túl későn állnak össze a programok, pénzügyi háttérük esetleges, kiszámíthatatlan. Több nagyvárosban a nagyrendezvények az elszalasztott lehetőségek kategóriájába tartoznak, mert az illetékesek nem a turistáknak, hanem inkább az adott település polgárainak (és saját maguknak) szervezik ezeket évtizedek óta.

Fejletlen a turistáknak szóló információs rendszer, legyen az hagyományos vagy elektronikus. Az információs pontok (Tourinform-irodák) száma kevés, közülük kevés tudja vagy teheti meg, hogy átlépve a fenntartó település határait térségi szemlélettel szervezze a kínálatot, és gyűjtse az információkat.

3.5. *Emberi erőforrás – turizmusban dolgozók képzettsége*

A turizmusban dolgozók a Régióban is többnyire kedvezőtlen munkafeltételek mellett dolgoznak, és szembesülünk az ágazat egészére jellemző gondokkal (pl. az átlagosnál hosszabb és szabálytalan napi munkabeosztás, nem tipikus foglalkoztatási formák - határozott idejű, részidős, szezonális - nagy aránya, átlag alatti kereset és társadalombiztosítás alacsony szintje, és a bejelentés nélküli foglalkoztatás magas aránya). Minden erőfeszítés ellenére alacsony szintű a szakképzettség, szegényesek a karrierlehetőségek, nagy az alkalmazotti állomány fluktuációja, és hiányzanak a jól képzett alkalmazottak.

A kis és közepes nagyságú vállalkozások (KKV-k) nagy százaléka (gyakran elégtelen forgótőkével rendelkező, kis létszámú alkalmazotti állománnyal és alacsony szintű termelékenységgel működő, családi vállalkozás stb.) Erős árverseny folyik a piaci részesedésért.

Az érvényesülő külső tényezők döntő hatást gyakorolnak a szektoron belüli foglalkoztatási helyzetre, megkérdőjeleznek hagyományos munkaköröket, és új követelményeket támasztanak a dolgozók szakképzettsége terén és a munkáltatók számára is. A vállalkozási szabadság a szakképzettségi szint romlását, felhígulását eredményezte, amellyel a régiós szakképzési rendszer nem tudott lépést tartani. Ez a vendégfogadásnak szinte a teljes vertikumáról elmondható. Ugyanakkor a képzőhelyek felszereltsége, tárgyi és személyi adottságai elavultak, nem elegendőek. Az állami normatívák nem számolnak a vendéglátóipari képzések és továbbképzések átlagfeletti eszköz- és nyersanyag-igényességével, amely a gyakorlati képzés háttérbeszorulását eredményezte.

Az oktatóhelyek relatíve magas száma ellenére minőségi és elhivatott szakemberből hiány van. A felsőfokú idegenforgalmi képzések sorsa a bolognai folyamat letisztulásáig bizonytalannak mondható.

A nyugati határszél sajátos helyzetét váltja ki a szakképzett munkaerőt érintő elszívó hatás, amely leginkább Ausztria és Németország irányából jelentkezik.

3.6. *A turizmus szervezeti rendszere a Régióban*

Régiós szinten első helyen a pénzühiánnyal és részben ebből fakadóan a megfelelő kompetencia hiányával küszködő Regionális Idegenforgalmi Bizottságot kell megemlíteni, amely az ágazat

egészével együtt megszenvedte a forráshiányos esztendőket. Az utóbbi négy évben nem csak hogy kevesebb helyi pályázatot tudtak kiírni, de még létük és önállóságuk is veszélybe került. A Magyar Turizmus Rt. országostól eltérő régióbesorolási koncepciója megtörte az alig megkezdett régióimázs kialakítására irányuló fáradozások lendületét, a Regionális Marketing Igazgatóságok a szükséges személyi és tárgyi feltételek nélkül éppen csak működni tudnak.

A megyei önkormányzatok nem mindegyike tekinti érdemi feladatának a turizmust: a törvényben számára előírt kötelező feladataik kellő érdekeltség hiányában háttérbe szorulnak. Némileg jobb a helyzet a megyei jogú városoknál, és szerencsére egyre több település döbben rá a turizmus gazdaságfejlesztő, munkahelyteremtő és ezáltal népességmegtartó tartalékaira.

Nő a turizmusban, a terület- és településfejlesztésben, a hagyományörzésben szerepet vállaló civil szervezetek: egyesületek és szövetségek száma, ill. aktivitása.

A szervezeti rendszer gyenge láncszeme a beutaztatás-szervezés megoldatlansága, sokszor Régióon kívüli, gyakran külföldi vállalkozások szervezik általunk nem tervezhető, nem befolyásolható módon.

Örvendentes új szervezeti elem a hálózatokba szerveződés trendjének köszönhető klaszteresedés.

Pannon Termál Klaszter

2001. június 22-én Bükföldön szerveződött meg a Pannon Termál Klaszter, ekkor 27 taggal Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyéből, többek között fürdők, szállodák, kórházak és egyéb turisztikai szervezetek, tanácsadó cégek laza szövetségeként, hogy egy gyógy- és termálturisztikai kapcsolati hálót kialakítva, motorja legyen egy egységes térségi arculat, imázs létrehozásának. A létszám azóta bővült, ill. a tagok cserélődtek.

A klaszter kiforrtta önmagát és hasznos pillére az egészségturizmus szereplőinek. Része a "European Wellness Projectnek", mellyel Európa legnagyobb wellness desztinációjának lett egyik oszlopa. A klaszter elsődleges célja az Együttműködési Megállapodásban foglaltaknak megfelelően: elősegíteni a térségi gyógy- és termálturizmus területén tevékenykedő vállalkozások, szervezetek együttműködési hálózatának kialakulását, illetve az együttműködés hatékonyságának növekedését, új egységes térségi arculat kialakulását, a Klaszteren belüli egységes és közös marketing tevékenység folytatását, a humán erőforrások fejlesztését, a termál- és gyógyturisztikai kutatások támogatását a Régióban, a térségi vállalkozások innovációs tevékenységének a fokozását.

A Pannon Termál Klaszter másodlagos célja elősegíteni: a partnerek közötti koordináció és együttműködés fejlesztését, a piaci pozíció, valamint a versenyképesség javulását szolgáló beruházások elindítását és összehangolását, az újrapozicionálást a fejlesztések nyomán a Régióban, szolgáltató hálózat kialakítását; folyamatos bővítését, az Európai regionális vállalati központokkal való kapcsolat kialakítását.

A kezdeményezés a jól szervezett, összehangolt, regionálisan integrált turizmusfejlesztési modell jó példája, amely segíti tagjainak hatékony működését, a térség általános versenyképességének növekedését. A klaszterben a versenyhelyzet megmarad, azonban a párbeszédet és a hangsúlyt az együttműködési lehetőségekre kívánják helyezni. A legfontosabb turisztikai terméknek a Nyugat-dunántúli Régióban mindenképpen a hagyományos egészségturizmust tartják, amely alatt egyértelműen a klasszikus gyógyászatot értik, és nem a wellness turizmust.

European Spa World

A Pannon Termál Klaszterrel párhuzamosan és ahhoz kapcsolódva létrejött és működik egy célirányos képviseleti rendszer, amely egyben a már kibontakozó határon túli együttműködési kapcsolatok alapját is képezi, ez a European Spa World, amelynek a legfontosabb irányai már kirajzolódnak: Pannon Régió, Burgenland, Stájerország, Szlovénia.

Pannon Helyi Termék Klaszter

A közelmúltban alakított klaszter elsődleges célja a helyi hagyományos kézműipari, mezőgazdasági termékek fejlesztése, a házilagosan előállított és feldolgozott élelmiszerek felhasználásának támogatása a Nyugat-dunántúli Régió területén, az érintett szereplők hálózatalapú összefogásával és segítségével.

További cél a helyi termékek piacra jutásának elősegítése, és vásárlói körének megteremtése, valamint ezen termékek körének bővítése, fejlesztése, a terméket előállító és termelő szakemberek, népi kismesterséget űző emberek, valamint a termékek értékesítésében közreműködő szolgáltatók (pl. falusi szállásadók) képzése és továbbképzése. Gesztora az Oszkói Hegypásztor Kör.

Nyugat-Dunántúli Falusi Turizmus Klaszter

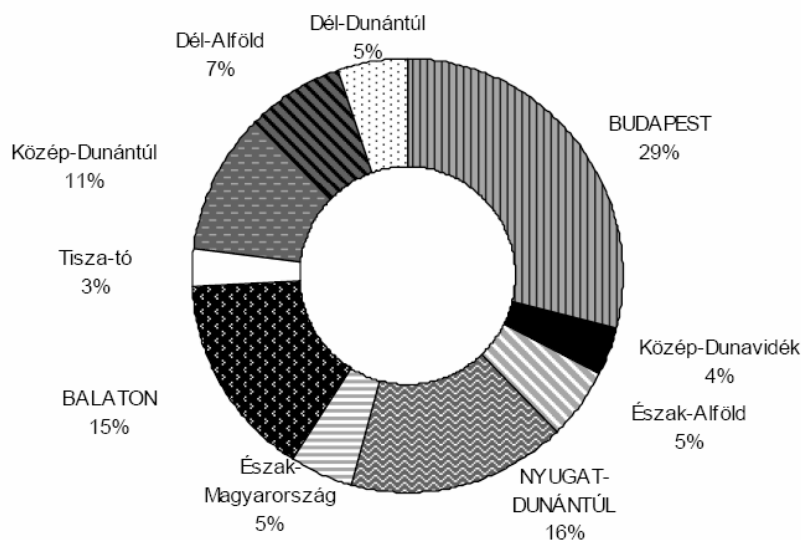
Az előkészítés alatt álló klaszter a Nyugat-Dunántúli Regionális Falusi Turizmus Szövetség támogatásával kívánja hálózatba szervezni a falusi turizmus fejlesztésében érintett és érdekelt szereplőket: önkormányzatokat és vállalkozókat, az államigazgatás szervezeteit és magát a lakosságot. Gesztora a Győr-Moson-Sopron Megyei Falusi Turizmus Egyesület.

3.7. A turizmus kereslete (fogyasztói szokások)

A külföldiek utazási szokásai

2004-ben a Magyarországra több napra látogató külföldiek a legtöbb esetben Budapestet keresték fel, de a leglátogatottabb régiók között van Nyugat-Dunántúl és a Balaton is. A látogatások negyedévenkénti alakulására jellemző, hogy a harmadik negyedévben fokozódik a balatoni forgalom, a fővárosi csökken, míg a nyugat-dunántúli az első negyedévben a legmagasabb.

A Magyarországra látogató külföldiek látogatásainak turisztikai régiók szerinti megoszlása, 2005 (többnapos látogatók)

A lakosság belföldi utazási szokásai

2004-ben a nyugat-dunántúli háztartások által tett belföldi utazások közül a legnagyobb arányt, 90,1%-ot az egynaposok képviselték, számuk 13,6 ezer. A 2-4 napos utaké valamivel több, mint ezer, míg az 5 és többnaposoké az 500-at sem érte el. Az ország régiói közül Nyugat-Dunántúlon regisztrálták a legkevesebb belföldi

utazást. A több napra történő utazások többsége a régión belül történt, de több mint 400 alkalommal keresték fel a Balaton parti településeket, ennek közel felét tette ki a Budapestre és a Közép-Dunavidékre tett utak száma. Ezek az elsőrendű úticélok általában jellemzik a dunántúli háztartások belföldi utazásait.

A Duna másik felén az első két célrégió a saját régió, illetve Budapest és a Közép-Dunavidék volt, de ezen felül például az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi, egymással szomszédos régiókban jellemző még az oda-vissza történő utazás is. A Nyugat-dunántúli Régió megyéi közül Győr-Moson-Sopronban a legtöbb utazás a Balatonhoz történt, ezt követték a régió belüli utak. Vas és Zala megyében a fő úticél megegyezett az előbbivel csak a sorrend volt fordított.

Azok a háztartások, melyekre nem jellemző a több napos utazás, a távolmaradás legfőbb okának az erre fordítható pénzeszközök szűkösségét, illetve egészségügyi problémákat jelöltek meg. Ez jellemzi az ország egész területét. A Nyugat-dunántúli Régió megyéi közül Zala megyében a legmagasabb (38,2, illetve 26,5%) azon háztartások aránya, akik az előbbi két ok miatt nem utaztak el sehová.

3.8. A Régió korábbi turisztikai célú fejlesztése tapasztalatainak, eredményeinek bemutatása

Fürdők, gyógyfürdők

A jelentősebb regionális fürdőfejlesztésekről egy-egy összefoglaló:

2002-ben adták át a nemzetközi színvonalú **Sárvári Gyógy- és Wellnessfürdőt**, amely számos gyógyászati, egészségmegőrző és rekreációs szolgáltatást kínál. A fürdő speciális szolgáltatásai révén a gyógyvendégek mellett a családok, fiatalok, gyerekek számára is tökéletes kikapcsolódást biztosít. 2002. december 01-én nyitotta meg a kapuit a megújult és felújított Gyógy- és wellnessfürdő. A fejlesztés közel 4 milliárd forint volt, amely egyben az ország egyik legnagyobb fürdőberuházásaként valósult meg.

A fürdő, megújult formában 55.000 négyzetméternyi területen, több mint 3.600 négyzetméternyi vízfelülettel, számos gyógyászati, egészségmegőrző és rekreációs lehetőséggel bővelkedik. A természetes gyógymódok, a test – lélek ápolása egyre fontosabb, ezért a wellness elemek egyedülállóan széles köre található meg. A belföldi és külföldi vendégek aránya között nincsen jelentős különbség. Az idelátogató vendégek 55 %-a belföldről érkezett, 45 %-a pedig külföldről. A külföldiek döntő többsége Ausztriából és Németországból utazott Sárvárra.

A **Büki Gyógyfürdő** a támogatásokkal valósággal újjászületett az elmúlt esztendőben. A részvénytársaság 1 milliárd forint állami támogatással a fürdő minden elemére kiterjedő fejlesztést valósított meg. A fejlesztések előtt kizárólag a gyógyvendégek elvárásai voltak dominánsak, ezen változtatott a hideg vizes medencék építése, amelyek mind sportolásra, mind pedig úszásoktatásra alkalmasak. A szezonális megszüntetése érdekében az élményfürdő építése, továbbá pihenőterek kialakítása jelentett előrelépést. A fejlesztés eredményeként napjainkban már egy szélesebb vendégkörnek szolgálnak Bük.

A településre néhány év alatt turisztikai célból 20 milliárd forint érkezett, fürdő- és a szállodai fejlesztésekre. Az innovációs stratégiára alapozva a Büki Gyógyfürdő egy olyan korszerű gyógyturisztikai kínálatot hozott létre, amely a vendég igényeit a gyógyuláson túl is sokoldalúan, szelektíven szolgálja, a terápiás és egészségmegőrzésre irányuló ajánlataival pedig alkalmas arra, hogy a Régióra jellemző, magas minőségű turisztika terméket alakítson ki. A fő cél a Régió egészségturizmusa minőségének nemzetközi színvonalra történő emelése, a fürdő versenyképességének fokozása.

Bükön a fejlesztésnek három lehetséges irányát határozták meg: Humán erőforrások és környezeti tényezők minőségi változtatásaival megvalósuló programok, a gazdasági eredményességből finanszírozható jelentős tökeigényű fejlesztések csoportja, valamint komplex gyógyidegenforgalmi értéket növelő fürdőhelyi és regionális integrációt gyorsító intézkedések csoportja.

Az alábbi fejlesztési sorozat valósult meg:

▪ Fedett fürdő bővítése és az előtér bővítése	Nyári bejárat építése
▪ Pavilonsor rekonstrukciója	Fedett fürdő medencetér felújítása
▪ Közműrekonstrukció	Tanmedence építése
▪ Rekreációs park és élményfürdő építése	Fizikoterápiás intézmény
	Emelet ráépítés

Jelenleg 14 hektáros parkterületen összességében 26 önállóan üzemeltethető különböző nagyságú és vízhőmérsékletű medencével rendelkezik. A minden elemében megújult fürdő megnövekedett medenceszámmal, 11 fedett, 4 félig fedett és 11 nyitott – gyógy, termál, illetve ivóvízzel feltöltött medencével fogadja a vendégeket. A fedett fürdőben a meglévő épületet korszerűsítették és bővítették, a közelben lévő gyógyvizes ülőmedencét felújították, valamint két új medencével növelték a vízfelületet. A megnövekedett, főleg őszi – tavaszi forgalom zavartalan, megfelelő komfortú lebonyolítása érdekében, a téli fürdőkapacitás 1500-ról 2300 főre növelése céljából bővítették a vízfelületet és a pihenőtereket. A rekreációs park csodálatos környezetben lett kialakítva. Eszköztárát a meglévő élményelemek integrálásával olyan wellness központtá alakították, amely gyakorlatilag minden érzékszervet érintő, relaxációt nyújtó, esztétikus helyé vált. Olyan szolgáltatási elemekkel van berendezve, mint a napozóterasz, négykerekű medence, szauna, fedett termál és élményfürdő, whirlpool, gőzfürdő, látvány és hangterápia, wellness bár. Az élményfürdőben vadvízi csatorna, pezsgőágyak és egyéb vízi attrakciók, kicsiknek és nagyoknak egyaránt élményteli szabadidő eltöltést jelent.

A fürdő vezetőivel készített interjú alapján az összes fürdővendégből a becslések szerint 30%-ban voltak belföldi vendégek és 70%-ban külföldi vendégek. A felmérések szerint a külföldi vendégek között legnagyobb számban Németországból, Ausztriából, Svájcban, Hollandiából és Csehországból érkeztek.

A fürdőt átlagosan naponta 3300 vendég keresi fel, de nyáron nem ritka az 5-6000-es forgalom sem.

A celldömölki **Vulkán Fürdő** 2005. szeptemberében nyílt meg a Ság-hegy tájvédelmi terület lábánál. A fürdőfejlesztés első üteme valósult meg /központi épületegység, beltéri medencék/, várhatóan 2007-8 évre éri el végleges formáját.

Évek óta napirenden van **Szentgotthárdon az élményfürdő építése**. Az előzetes információk szerint 2006-ban egy különleges, a trópusok világát idéző fürdő wellness programokkal, gyógyszolgáltatásokkal, uszodával és tanmedencével nyitja meg kapuit. Ehhez szervesen kapcsolódik egy négycsillagos wellness-szálloda létesítése magánberuházásban.

Győrben a Mosoni-Duna és Rába találkozásánál, a félszigeten található a **Rába Quelle Élményfürdő** a térség legnagyobb kapacitású, impozáns kialakítású fürdője, a kor fürdődivatát követi.

A **hegyközi SÁRA Termál**, „a nagy gyógyhatású kis fürdő” a fentiekől eltérően csendes, nyugodt, családi hangulatú termálfürdő, elsősorban a pihenni- és gyógyulni vágyókra fókuszál. 156 millió forintot használtak fel a felújításokra és fejlesztésekre. Ezt az összeget három forrásból finanszírozták, 30 %-ban saját erőből, 25 %-ban hitelből és 45 % állami támogatásból. Döntő többségben vannak a külföldi vendégek, akik Ausztriából, Németországból és Hollandiából érkeznek Hegykőre. Ők adják a fürdő vendégszámának mintegy 76 %-át.

Kehidakustányban páratlan iramú idegenforgalmi fejlődés vette kezdetét 2002-től, a Kehida Termál Gyógy- és Élményfürdő átadásától kezdődően. A térségre folyamatosan jellemző a fejlesztés. I. ütemben a 927 millió forintos szállodai beruházáshoz 150 millió forint támogatást kaptak a Gazdasági Minisztériumtól.

- II – III. ütem bekerülési költsége több, mint 1,5 milliárd forint volt. Ehhez a Széchenyi Terv termálfürdő fejlesztésre kiírt pályázatán 640 millió forint támogatást nyertek.

A ma már teljesen elkészült létesítményben szálloda és konferencia központ, étterem, komplex gyógyászati terek, 2400 négyzetméter vízfelület, fedett gyógy- és élményfürdő, 94 m hosszú belső térben elhelyezett csúszda, pezsgő és hullámfürdő, az öltöző és a higiénias részleg található. A látogatók 60 %-a belföldről, 40 %-a külföldről érkezett. Számottevően Ausztriából és Németországból érkeznek az ide látogató külföldi vendégek. Az ideérkező vendégek 35 %-a érkezett gyógyulási szándékkal.

Aquacity-Zalaegerszeg

A termálfürdő fejlesztéssel egy korszerű technológiával, színes, változatos környezetben kialakítandó fiatalos fürdőre törekedtek, melyben, attrakciókban bővelkedő fedett és nyitott medencék látványban és élményekben gazdag gyerek és bébi medencék találhatóak. Két komoly hagyományokkal rendelkező fürdő helyezkedik el a környéken, ezek szándékait kiegészítve választották az egészségturizmus és a szórakozás szolgálatát. Ezekkel az elemekkel próbálják gazdagítani a termálturizmust a térségben.

A 6 – 8 éves fejlesztési program a megfelelő minőségű és mennyiségű szálláshely kialakítását is feltételezi. Azt kívánják elérni, hogy egy család számára minimálisan 3 napos elfoglaltságot jelentsen az ott tartózkodás, mindennap találjanak újat a szórakozás és az egészségmegőrzés területén. Zalaegerszegen Közép – Európa egyik legnagyobb és egyúttal a Dunántúl egyetlen aquaparkja épült fel. A park 7,5 ha területen, több mint 6.000 m² vízfelülettel várja a vendégeket. 18 db különféle, egyenként 54 – 120 méter hosszú csúszda készült el, amelyek 12 méter magas dombról indulnak, ide egy kilátót is építettek, amely a város és a zalai táj gyönyörű panorámáját kínálja. További szolgáltatásként hullámfürdőt, bébi és gyermekmedencét, 3 db jacuzzit, ugrómedencét, strandfürdőt és egy 300 méter hosszú lassúfolyót találhatunk meg az attrakciók között. A vízi paradicsom összesen 4.500 főt tud naponta befogadni. A létesítményhez kulturált öltözők, kiszolgálóegységek, turista információs pontok és színvonalas vendéglátóegységek is tartoznak. Két pályázatot sikerült elnyerniük, mellyel első körben 80 millió forintot, második körben 610 millió forintot kaptak. A látogatók 90-95 %-a érkezett belföldről, 5-6 %-a pedig külföldről.

Regionális jelentőségű fürdőfejlesztésekről röviden

Termálfürdő Borgátán

Csendes, családi környezetbe vágyó vendégkör igényeinek megfelelően élményfürdő és szépségfarm létesült. A fejlesztések hatására 26 új munkahelyet teremtett.

A beruházásokra 117, 85 millió forintot fordítottak, amelyet az állam 50 millió forinttal támogatott. A belföldi és a külföldi vendégek aránya csaknem megegyezik. A felmérések szerint a külföldiek Németországból, Ausztriából, Hollandiából és Belgiumból érkeznek.

Termál és Szabadidőközpont -Zalaszentgrót

A Termál és Szabadidőközpont a családoknak és az idősebbeknek is egyaránt felhőtlen kikapcsolódást nyújt. Jelenleg négy medencéje van a fürdőnek, de céljuk közzé tartozik a további fejlesztés, melynek keretén belül egy fedett medencét, egy tanmedencét, élményfürdőt és pezsgőfürdőt kívánnak létesíteni. Felújításra kerültek az öltözők, a higiénias blokk, a pihenőterek. Különböző sportpályákat létesítettek és átadtak egy parkolót is. A zalaszentgróti fürdőbe kb. 60 %-ban érkeznek Magyarországról a vendégek. A becslések szerint a külföldiek leginkább az őszi hónapokban, főleg szeptemberben keresik fel a fürdőt, amikor arányuk a 70 %-ot is elérheti. Ők elsősorban Németországból, Ausztriából, Hollandiából és Svédországból érkeznek.

Lipóti termálfürdő

A termálfürdő felújítása, bővítése során, 2002 nyarán a strand területe megduplázódott, Élményfürdővel és aqua – parkkal bővítették a kínálatot. A medencéi új esztétikus csempeburkolatot kaptak. Új kabinsort és büféépületet adtak át. Nagy hangsúlyt fektettek az általános esztétikai fejlesztésekre is. A beruházás II. ütemében egész évben nyitva tartó termálmedencét építenek, amelynek lefedését is tervezik. Mindezen fejlesztésekre 120 millió forintot költöttek, amelyre 40 %-os hitelt kaptak. A fennmaradó 60 % -t önerőből finanszírozták.

A fürdőt nagyobb számban keresték fel a belföldiek, arányuk a becslések szerint 77 % lehet. A 23 % -os külföldi fürdőző Németországból, Ausztriából, Hollandiából és Szlovákiából érkezett. Mintegy 10 % érkezett gyógyulási szándékkal.

Mesteri Termálfürdő

A községi termálfürdő 1100 – 1800 méter mélységből feltörő 72 Celsius fokos termálvízre települt. Több, mint 30 évi tapasztalat alapján megállapítható, hogy a víz kedvezően hat a mozgásszervi és reumás panaszokra. Magas szén-sav tartalma miatt pedig a vérkeringési zavarokra is kitűnő. Két nyitott medencéje van, 190 négyzetméternyi vízfelülettel és 90 cm mélységű termálmedencében 34 – 36 Celsius fokos víz kellemes közérzetet biztosít.

Az elmúlt években történő fejlesztések során új éttermi és büfé épületet adtak át, modernizálták az öltözőket és a higiénias blokkot. A fürdőhöz kapcsolódó kempinget is kiépítettek. Összesen 35 millió forintot fordítottak a fejlesztésekre. A forrásösszetételt tekintve 75 % - a saját forrás és 25 % -ban használtak fel pályázati pénzeszközöket.

2002-2004-es években 30.500 illetve 31.000 fő látogatót regisztráltak évente. A fejlesztések hatására kb. 1000 fővel kívánnak több vendéget fogadni.

Az egészségturizmus vonatkozásában a Régió egységes térségi arculata és imázsa még fejlődési fázisában van. Kevés helyen ismert a célcsoportok szerinti termékfejlesztés fogalma, a versenytársfigyelés, a pozicionálás és a márkázás. Hiányoznak a karakteres, egyéni profilok, melyek fontossága nem kétséges mindenekelőtt a marketing szempontjából. A fejlesztési elképzelések meghatározására, összefogására és koordinálására tehát égető szükség lenne – a Horwath Consulting hajdani megállapítása mára sem veszített aktualitásából!

A gyógy- és termálturizmus termék stratégiája továbbra is a klasszikus értelemben vett termálvízhez kapcsolódó gyógyászati tevékenységen alapul, de fokozatosan szerepet kapnak a holisztikus gyógyászati és wellness szolgáltatások is, bár az elsőtől kevésbé hangsúlyozottan.

4. Nyugat-dunántúli Régió turizmus SWOT-elemzése

A régiós turizmusfejlesztési stratégia megállapításaiból kiindulva, s azt az MTA-nak 2004-ben elkészített tanulmányt felülvizsgálva és átértékelve állapíthatók meg az alábbiak¹:

4.1 ERŐSSÉGEK

- **Földrajzi elhelyezkedés** (a régió négy országgal határos); **régió közelsége** a nyugati piacokhoz; Bécs, Pozsony és Graz, mint jelentős nagyvárosok közelsége.
- Az ország **27 üdülőkörzetéből 6** - részben, vagy teljes egészében - ezen a területen található.
- Jelentős **termál- és gyógyvízkincs** és a gyógyászati szolgáltatások magas színvonala.
- Változatos **természeti táj, vonzó természetföldrajzi adottságok**, egységenként sajátos kínálattal (Alpokalja, Göcsej).
- **Pannonhalmi Apátság és a Fertő-táj**, mint a világörökség részei.
- **Gazdag kulturális örökség**, a rendezvények, programok sokfélesége.
- **Épített vonzerők** gazdagsága.
- **Védett természeti területek** gazdagsága: Szigetközi Tájvédelmi Körzet, Fertő-Hanság Nemzeti Park, Fertő tó, Őrség, Göcsej, Hetés, Ság-hegy, stb.
- **Népi építészet emlékei, sajátos település-szerkezet** (Őrség, Göcsej).
- **Bővülő kereskedelmi és magán szálláshely kapacitás, javuló szolgáltatási színvonal.**
- **Klaszteresedési folyamatok, hálózati együttműködések kibontakozása**
- **Konferenciaturizmus** helyszínének bővülése.
- A **belföldi turizmus** egyik fontos célterülete.
- **Sportolási lehetőségek**: golf, horgászat, kerékpározás, lovaglás, vadászat; az aktív turizmus feltételeinek megléte.
- Egyre népszerűbb **incentive turizmus**.
- Az **átlagos tartózkodási idő** az országos átlagot meghaladja.²
- Néhány helyen **komplett koncepció és finanszírozási háttér** megléte.
- Egyes településeken **folyamatos, lépcsőzetes fürdőfejlesztések**: Bük, Hegykő, Győr, Lenti, Mesteri, Mosonmagyaróvár, Vasvár, Kehidakustány, Zalaszentgrót.
- A **kerékpáros és a falusi turizmus** már megindult fejlesztése.
- Településfejlesztési **stratégia, marketing, befektetői stratégia néhány településnél** megjelenik.
- A **regionális szint** stratégiai **szerepvállalása** erősödik.
- Egyre több **civil és szakmai szerveződés** megjelenése a turizmus terén.
- **Helyi szinten** megjelenik az **együttműködés igénye**.
- Kialakultak **települési szintű együttműködések, kistérségi szinten** megjelentek a turisztikai **együttműködések csírái**.
- Erősödő **határon átnyúló együttműködések**.
- Működő **testvérvárosi kapcsolatok**.
- Regionális menedzsment szinten **tapasztalat az EU források felhasználásában**.
- Gazdasági szempontból az ország **egyik legdinamikusabban fejlődő területe**.
- **Magas életszínvonal**, az egy főre jutó GDP országos átlag feletti.
- Magas a **külföldi közvetlen tőke-befektetések** aránya.
- **Szakképzett munkaerő** - az iskolázottsági szint magas, itt a legnagyobb az érettségizettek aránya, és a diplomásoké is az egyik legjobb.
- **Kedvező ár-érték arány**.
- Jó **közbiztonság**.

¹ Horwath Consulting és a Szemrédi Tanácsadó Bt. Konzorcium készítette 2000-ben *Nyugat-Dunántúli Régió turisztikai koncepciója és fejlesztési programja* címmel.

² 1999-ben az országos átlag 3,1 nap, 2003-ban már csak 2,99 volt, miközben a régió átlaga az 1999. évi 3,0 napról 2003-ra 3,59 napra nőtt.

4.2 GYENGESÉGEK

- **A közlekedési infrastruktúra** egyenetlen kiépítettsége, fejletlensége. Alapvető gond a 84-es, 85-ös és a 86-os utak túlterheltsége és az ebből eredő permanens baleseti veszélyességük, Sopron vasúti kapcsolatainak fejlesztését gátolja az egyvágányú kapcsolat.
- Régió belüli **fejletlen észak-déli közlekedési** (közúti és vasúti) **kapcsolatok**.
- Nincs **összefüggő kerékpárút-hálózat**, kevés a kerékpárturizmus kiszolgáló létesítmény.
- **Vonzerők kidolgozatlansága, elhanyagoltsága, karbantartásának hiánya**.
- A szolgáltatások területenként nagyon eltérő kiépítettsége és színvonala.
- A **Szigetköz** évek óta megoldatlan problémája (Bős-Nagymaros).
- A **tematikus kínálat** mennyisége nem kielégítő, a **komplex termékek** száma kevés. Nincs **tudatos termékfejlesztés**.
- **Régió túlmutató vonzerővel** rendelkező események, programok, rendezvények és vonzerők kis száma, a meglévők többnyire amatőr szervezési színvonala (utolsó pillanatokban is alakuló rendezvénynaplók, kifelé irányuló tudatos piaci munka hiánya).
- Színvonalas **szabadidő eltöltés lehetőségei** hiányoznak, **programok és rendezvények** koordinátlansága.
- Megalapozott **turisztikai fejlesztési koncepció, program és projekt hiánya** a legtöbb helyen, sok helyen **nem ismerték még fel a** turizmusban rejlő **lehetőségeket**.
- **Nem ismertek a** létező országos, regionális és megyei **fejlesztési stratégiák**.
- Jelentősek a finanszírozási problémák; szűkösek a források, akadódik a **külső források**, a működőtőke **bevonása** (vállalkozói és pályázati tőke), amelyet a lehetséges konstrukciók ismeretének hiánya csak tovább erősít.
- A **beutaztatás** nem megfelelő szintje, ráadásul a **beutaztatás zöme nincs magyar, pláne régiós kezekben!**
- A **statisztikai régió és a turisztikai régió területe nem egyezik meg**. A **turisztikai régió funkcionálisan nem működik** (együttműködés, egységes imázs hiánya), szerencsétlen a turisztikai régiók lehatárolásának eltérő értelmezése. A régióknak **nincs általánosan elfogadott és ismert saját turisztikai arculata**.
- Jellemző a **tömegturizmus** (átutazók és bevásárlóturizmus), viszonylag **alacsony a fajlagos költség**. Hiányzik a standard visszatérő vendégkör. A küldőterületek Ausztriára és Németországra korlátozódnak.
- A törvény annak ellenére **nem határozza meg a települési önkormányzatok turisztikai feladatait**, hogy az idegenforgalomból származó források jelentős részben ide folynak be. A feladat- és hatáskörrel rendelkező megyei önkormányzatok nem kezelik kellő prioritással a turizmus fejlesztését, a vonzerők feltárását és a térségi marketing koordinációját. Legtöbb helyen ott sincs **idegenforgalmi referens, ahol ez indokolt lenne**.
- A **helyi idegenforgalmi adót** többnyire **nem** közvetlenül **turisztikai célra** használják fel.
- A magánszféra és az állami szféra **együttműködése alacsony szintű**. az **együttműködési hajlandóság gyenge**. Általános a **közös érdekek fel nem ismerése**, jórészt ebből következik az összefogás, az **együttműködés és az összehangoltság hiánya**. A létező **kistérségi / térségi együttműködések hatása** a települési szinten ritkán, vagy nem jelenik meg.
- **Turisztikai marketing** gyengesége; önkormányzatok a legtöbb esetben nem ismerik a vendégkörüket, nincsenek tisztában saját feladataikkal és lehetőségeikkel.
- **Kitáblázottság és az információs infrastruktúra** alacsony szintű, nincs megfelelő számú kiadvány a régióról;
- **Gyenge és sérülékeny a szervezeti háttér**, gond a régió **turisztikai szervezeteinek folyamatos átalakítása**. A Regionális Marketing Igazgatóság eszközök hiányában nem tudja feladatait maradéktalanul és megfelelő színvonalon ellátni.
- Érintett szervezetek **szakmai felkészületlensége**, a turizmusban érintettek, potenciális **együttműködők szakmai ismerethiánya**.
- A határokon túlnyúló **kapcsolatok kihasználatlanok**.
- **Kihasználatlan az EU-tagság, a régió felkészületlen a közelgő csatlakozásra a schengeni övezethez, ill. az euro-zónához**.

4.3 LEHETŐSÉGEK

- Turizmus *elismertsége és támogatottsága* növekszik.
- Az országos és Európai Uniók vidék- és térségfejlesztési *támogatások növekedése* (NFT II., NTS)
- A lakossági jövedelmek növekedésével *nő a belföldi turizmus, illetve a vállalkozói kedv.*
- *Határmenti együttműködések* sokasodnak.
- A motivációk változásával a hangsúly a *speciális, egyedi termékekre* helyeződik.
- A *második és harmadik utazások* számának növekedése.
- A *3. korosztály utazásainak* száma dinamikusan növekszik.
- Dinamikusan növekvő kereslet *a wellness, a gyógy- és termálfürdőzés irányába*; egyre népszerűbbek az élményfürdők.
- A kereslet eltolódása *az aktív pihenés* irányába.
- Az *üzleti utazások, a konferencia és kongresszusi turizmus* népszerűségének növekedése.
- A *természeti környezet minősége, az érintetlen természet vonzereje* növekszik.
- Erősödik *a kulturális utazási motiváció.*
- Erősödik *a preventív, egészség-tudatos üdülések* aránya.
- Erősödik *a gasztronómiai és borturizmus* népszerűsége.
- *Erősödik a kereslet a Világörökség-helyszínek felé*
- *Az Öko-Turisztikai Régió megteremtése*
- *A Vezető Rekreációs Turisztikai Régió kialakítása*
- *A kulturális turizmus fejlesztése.*

4.4 VESZÉLYEK

- Magyarország, mint turisztikai desztináció *vonzereje tovább csökken.*
- A „versenyszellem” további erősödése miatt nem alakul ki *partnerség.*
- Romló *közbiztonság.*
- *Környezeti terhelés* növekedése.
- *A közúthálózat fejlesztésének elmaradása.*
- A *gazdaságilag aktív népesség csökkenése* Zalában, negatív mérlegű be- és kivándorlások.
- *Külföldi ingatlanvásárlások* miatt a regisztrált és adózó vendégforgalom csökkenése
- *Nyugdíj- és egészségbiztosító rendszerek megingása ill. összeomlása itthon, valamint a fő piacainkon*
- *A régió turisztikai vonzerejének és vendégforgalmának csökkenése, versenyhátrány kialakulása*

5. Jövőkép

A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió prognózisa

A 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó prognózis elemzéseink alapján annak ellenére *optimista*, hogy a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia szerint Magyarország egésze a jelenlegi turisztikai kínálatával, vendégforgalmával és bevételeivel Európában fokozatosan lemaradó pozíciót tölt be. A szekunder kutatásaink igazolják, hogy a Régió turizmusa, ha szerény mértékben is, de növekedési szakaszban van. A növekedés várhatóan a következő években folytatódik, hisz mind a nemzetközi turizmus trendjei, mind a belföldi életszínvonal javulása révén növekvő keresletre számíthatunk a külföldi és a belföldi turisták részéről is.

A keresleti „oldal” kedvező alakulásának kihasználása alapvetően három tényezőcsoport együttes és hatékony alkalmazása révén valósulhat meg:

- úgymint a *kínálati versenyképesség* formálásával, (elmúlt évek turisztikai fejlesztési projektjeinek folytatása, további termékfejlesztések, innovatív turisztikai termékek, komplex csomagok kialakítása stb.),
- hatékony *értékesítési- és integrált kommunikációs tevékenység* alkalmazásával. (hagyományos és innovatív értékesítési csatornák alkalmazása, tudatos régió-imázs formálás, régió-márkázás, költség-hatékony kommunikációs eszközrendszer alkalmazásával stb.),
- az érintettek, érdekelték partnerségén alapuló *hálózati együttműködések, klaszter-szerveződések* erősítésével, hiszen az elkövetkező években is tudatos, az erőforrásokat folyamatosan mozgósítani képes, széleskörű aktivitásra, a non profit és profitorientált szféra együttműködésére épülő turisztikai fejlesztési tevékenységeknek kell megvalósulniuk ahhoz, hogy a Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió kihasználhassa adottságait és megállja helyét az egyre fokozódó versenykörnyezetben.

A Nyugat-dunántúli Régió az egyetlen régió, amely négy országgal határos. Mint *Kapu-fogadó Régió* (a Magyarországra érkezők mintegy 40%-a itt lépi át az országhatárunkat), kiemelkedő jelentőségű az ország-imázs képzésben, hiszen akik először érkeznek hozzánk, azoknál ezen első impressziók determinálják a magyarokról alkotott képet, akik meg a fejlődésünket vizsgálják, mert többször jönnek, ugyancsak ebből vonnak le következtetéseket, ami kihat az egész országunkról alkotott képre.

A „Vasfüggöny” területén tiszta, érintetlen természeti zöld folyosó alakult ki. Ehhez a fürdőfejlesztések kiválóan társíthatók az aktív, egészségükre tudatosan figyelő és a gyógyulni vágyó közepes és magas jövedelmű hazai és külföldi rétegek igényeinek megfelelően.

A Régió a két világörökségi helyszínt, Pannonhalmát és a Fertő kultúrtájt leszámítva igazi világraszóló turisztikai attrakcióval nem rendelkezik, amely annak ellenére meghatározza helyzetét és lehetőségeit, hogy *egész évben jelentős turisztikai potenciált tud felmutatni a termál-, a kulturális- és örökség-, valamint az aktív turizmus területén*, a célcsoport-specifikusan kifejlesztett széleskörű kínálatával. Fejlődőben van a *hivatásturizmus*, továbbá a *bor- és gasztronómiai turizmus*, melyek jelentősége az EU többi tagállamában is folyamatosan nő. A turisztikai régió értékeinek megőrzését és fejlesztését *a jól szerveződő falusi turizmus* biztosítja. Az egyes turisztikai termékek kínálata kiegészíti egymást és a régió turisztikai kínálata egy regionális turisztikai kosarat képez, amely *komplex egységként fokozza a régió „eladhatóságát” bel-és külhonban* (az együttműködés a záloga a fizetőképes külföldi turisták megnyerésének).

A régió turizmusának jövőképe

A régió a hazai turisztikai „palettán” a hazai régiók versenyében az élbolyban helyezkedik el a statisztikák alapján. Jövőképünk alapján a Régió előbbre lép, és országosan az elsők közötti stabil helyen pozíciónál a 2013-ig tartó időszakban.

A pozicionálás kulcsterületei

A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régiót az alábbi fogalmakkal tudjuk alapvetően leírni: Együttműködő, Kreatív, Intelligens, Zöld, Változatos, Megújuló, Rekreatív, Kommunikatív, Fenntartható, Kezdeményező, Szolidáris, Nyitott, Átjárható, Kapu, Erőt adó. Megannyi megalapozott jelző, amellyel a Régiót meghatározhatjuk, leírhatjuk, jellemezhetjük. Ezek mindegyike pozitív üzenetet sugall arra

vonatkozóan, hogy „Jó itt pihenni!” (vendégeskedni), „Jó itt munkálkodni!” (vállalkozni, dolgozni). Ennek ellenére egyik sem igazán egyedi és meggyőző, vagyis a régió egészét és turisztikai kistájtait még ki kell találni, fel kell építeni!

A régió hosszabb távú turisztikai jövőképében mindenképpen kiemelt szerepet lehet és kell szánni a „Zöld”, a „Rekreációs” és a „Kulturális” régió-imáznak.

- **Legyünk az „Öko-Turisztikai Régió!” – „Várja Önt a háborítatlan (Nyugat)-Pannon természet!”**
- **Legyünk a „Vezető Rekreációs Turisztikai Régió!” – „Igazi feltöltődés a (Nyugat)-Pannon térségben!”**
- **Legyünk a „Nyugat-Pannon Kulturális Központ!” – „Találkozások a múlt és a jelen gazdag értékeivel!”**

Mindhárom terület karakteresen beágyazódik a Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió jelenlegi arculatába, amit a különböző fejlesztési dokumentumok és a most elvégzett kutatások is egyértelműen alátámasztanak. Mindegyik viszonylag könnyen és egyértelműen értelmezhető a turizmusban érintett belső célcsoportok részéről, tehát gyorsan *felépíthető mögéje az elvárt régió-magatartás*. A külső célcsoportok felé irányuló üzenet tartalma könnyen befogadható, pozitív töltést sugall (pihentető, megújulást elősegítő, biztonságos, élményt-adó, könnyen elérhető, erőt adó stb.), miközben jól segíti a versenytárs térségektől való megkülönböztetést is. Mindhárom nem csak pozitív érzést ad, hanem a figyelemfelhívás mellett az *érdeklődés és cselekvés kiváltására is képes* a célcsoportok részéről. Az sem mellékes, hogy egy rendkívül vonzó, jól artikulálható marketingkommunikációs és érvrendszer építhető fel a régiókép mögé, továbbá, a regionális, tájegységi és helyi szintű turisztikai marketingprogramok jól ráépülhetnek ezekre a területekre.

Vízióink szerint jól pozicionált, azaz a hazai és a nemzetközi régióktól a korábbinál jobban megkülönböztetett, *egyedi karakterrel bíró területté vált* térségünk, és mind a nemzetközi, mind a hazai potenciális turisták körében a régió turisztikai területei, szolgáltatásai jól ismertek. A tudatosan, tervszerűen megjelenő kommunikációs üzenetei célcsoport-specifikusak, rendszeresen megjelennek az elektronikus médiákban, szakmai kiállításokon, vásárokon, szakmai-tudományos konferenciákon, kulturális és turisztikai rendezvényeken, az online marketing adta lehetőségek a legteljesebb körben kihasználtak a régió kommunikálásában. A legújabb, innovatív értékesítési- és kommunikációs módokat alkalmazzák mind a profitorientált vállalkozások, mind a turisztikai non-profit, közösségi marketing szervezetek. A stratégiai időszakban *erős belső kohézió jön létre*, és az összefogás eredményesen járul hozzá a régiós turizmusszinergia kiváltásához.

A régió bármely fő turisztikai területére érkező turistákat a fő közlekedési területeken színvonalas, teljes körű információs és *egyénre-személyre szabott* „tanácsadási” szolgáltatást nyújtó információs bázisok fogadják, s minden turisztikai helyen regionális-„információs kontaktpontok” várják az érdeklődőket.

A régió gyógy-, termál- és wellness fürdői, a hegy-és dombvidékei, a vízparti helyei kedvelt turisztikai színterek. A régió épített örökségei, valamint táji-természeti adottságai mellé egy együttműködő, *jól szervezett szolgáltatói rendszer* épült ki.

A régió történelmi és fürdővárosaiban, sokszínű üdülőhelyein, falvaiban nemzetközi mércével is versenyképes fürdők, szállodák, panziók, vendégházak, várak, kastélyok, kúriák és lovas-udvarok fogadják a pihenni, gyógyulni vágyókat. Közöttük szabadidejüket aktívan eltölteni vágyó gyermekes családokat, természetjárókat, ló-barátokat, horgászokat, vadászokat, kerékpározókat, az ifjúság minden szegmensét megtaláljuk. A régió falusi turizmusa a hagyományok őrzésében élenjáró, de mellette a XXI. századi ember komfortérzetét maximálisan kielégítő szolgáltatásokat nyújt és a vidéki életmód, az eltűnt és eltűnő félben lévő mesterségek újraélednek. Nemzetközileg is elismert folklór, gasztronómiai és kulturális rendezvények színesítik az egyébként is sokarcú falusi turisztikai kínálatot (a falusi területen a kohézió mintát mutat a városi embernek is, így szemléletformáló hatású).

A régió történelmi **városai hálózatba tömörültek** és egymás értékeit ajánlgatva „lánczá” fűzték fel kínálatukat, melyekbe a határterületeken a közeli szomszédos térségek egykori közös értékei is már megjelennek: (Eisenstadt/Kismarton, Raiding/Doborján, Güssing/Németújvár, stb.).

A régió turizmusának fejlesztése **fenntartható módon** valósult meg, köszönve elsősorban annak, hogy a környezettudatos gondolkodás mind az önkormányzati- és a fejlesztési szervezetek részéről, mind a profitorientált szolgáltatói szektor részéről elfogadott és követett gyakorlattá vált. Az Ökorégió már nem csak koncepcióban, hanem napi gyakorlatban tetten érhető, amit az ideérkező vendégek is **mintaértékűnek** tekintenek.

A **turizmus gazdasági súlya** jelentősen nőtt, a GDP-hez történő hozzájárulása az eddigiekhez képest 2 százalékponttal növekszik. Eltartó-képességét mi sem mutatja jobban, minthogy a régió „turizmus-iparában” 20 %-kal többen dolgoznak, megerősödik a kapcsolódó vállalkozások köre is, s így a régióturizmus a terület- és vidékfejlesztést erősen segítő tényezővé vált.

6. Fejlesztési stratégia

A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió fejlesztésének célrendszere

Mottó: „Csak azok a tisztán pozícionált térségek lehetnek sikeresek, amelyek tudatában vannak erősségeiknek, és megfelelő módon alkalmazzák a marketing és a PR eszközrendszereit!”

6.1. Átfogó cél, illetve részcélok leírása

„Egyértelműen tisztán pozícionált, turisztikai erőforrásait tudatosan és magas szinten kiaknázó, kínálatában folyamatosan megújuló, a hazai és nemzetközi piacon is versenyképes, erős belső kohézióval rendelkező turisztikai Régió értékesítése oly módon, hogy annak a térség- és vidékfejlesztésre, az eltartó-képességre gyakorolt pozitív hatása környezettudatosan valósul meg és a változás eredményei számszerűsíthetők.”

A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiája átfogó céljának elérésekor a **Régió gazdasági-társadalmi helyzetében** jelentős előrelépés áll be. Ez a változás az itt élők, az itt dolgozók, az itt befektetők, valamint az ide látogatók részéről egyaránt érzékelhetővé válik. A Régióban működő turisztikai szolgáltatók és magánszemélyek **egzisztenciája növekszik**, bővül a helyi vásárlóerő, a minőségi kínálat erősödik és általánossá válik. Mindezek makro szinten is kedvezően járulnak hozzá a folyamatokhoz. A stratégiai cél elérése a Régió ma meglévő adottságain nyugszik, és a régiós vonzerőkre épített, versenyképes **turisztikai szolgáltatások** rendszerének magas szintű **értékesítésével** válik elérhetővé és teljessé.

A stratégiát megalapozó turisztikai kutatások, helyzet- és háttérelmzések, a fejlesztési irányok az alábbi **régióspecifikus elvárásnak** kívánnak megfelelni:

- A rendelkezésre álló szabad turisztikai kapacitások kiaknázása, továbbá turisztikai „fehér foltok” aktiválása és új célcsoportok megnyerése. **Jelszava: „Több vendéget, de nem tömeget!”**
- A meglévő vendégkör tartózkodási idejének és költési indexének növelése az igényes szolgáltatások erősítésén keresztül. **Jelszava: „Több bevételt, de nem igénytelenséget!”**
- Erős belső kohézió, kooperáció és képzett személyeken nyugvó szolgáltatói rendszer kialakítása a megfelelő szinergiahatás eléréséhez. **Jelszava: „Több összhangot, de nem egyformaságot!”**

A turizmus szervezése **csapatjáték!** Ezért közösségi tervezést, közösségi marketinget és közösségi végrehajtást igényel. A turizmusstratégia célrendszere, programjavaslata, a fejlesztési irányok prioritása ezt mindvégig figyelembe veszi. Az optimális régióstratégia emellett még számol a

makroszintű (Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia), mint vezérdokumentum felé, valamint a helyi szintű turisztikai koncepciók irányába történő átjárhatóságára. A régióstratégia pozicionálása ilyen formán kétirányú.

A Régió jövőbeni turisztikai versenyképessége az igen **erős belső kohézió** nyugszik. Ehhez az érintettek és érdekeltek közötti aktív kommunikációra, közös tervezésre, együttműködő végrehajtásra, továbbá a zajló folyamatok rendszeres monitorozására, az elért eredmények folyamatos továbbfejlesztésére van szükség. A **régiós erőforrások** számbavétele és mozgósítása, a regionális innováció keretfeltételeinek erősítése jelenti a bázisát a tartós növekedési trendek elérésének. A Régió versenyképessége és ezáltal a régióturizmus eltartó-képessége csak **tisztán pozicionált térségként** válhat teljessé, sikeressé. Ehhez a régióvonzerők és régióadottságok mellett még arra a kötőanyagra is szükség van, amit a régióban fellelhető **humán oldal** és **szervezeti háttér** jelenít meg. Fentiekhez a Régió újrapozicionálására van szükség a 2007 – 2013-as időszakra vonatkozóan.

Az átfogó cél definiálását az alábbiakra alapozzuk:

- A Régió – Kapu jellege miatt – „szem előtt” van mind a belföldi, mind a külföldi vendégforgalom számára.
- A Régió – osztrák/magyar határjellegéből adódóan – erős versenyhelyzetben kell megfeleljen a növekedési elvárásnak, miközben szervesen kötődik is a külső földrajzi környezeteihez. (Burgenland természetes – és történelmi – városközpontjai a Régióban találhatóak: Mosonmagyaróvár, Sopron, Kőszeg, Szombathely, Körmend, Szentgotthárd.)
- A Nyugat-Dunántúl Régió az egyetlen észak – dél tájolású régió (hasonlóan, mint Burgenland) és tranzitjellegéből adódóan az áteresztő képességének bővítése kívánatos.
- A Régió termálkincsben és termál szolgáltatásokban rejlő relatív versenyelőnye multiplikátor hatás kiváltására képes más turisztikai területek irányába.
- A világörökség részét képező értékek mellett számos területen nemzetközileg is innovatív turisztikai rendszerek építhetők ki (Kőszeg és természeti környezete, a Rába-mente, mint turisztikai desztináció, stb.)
- A Régió turizmusának térbeli és időbeli koncentrációja csökkenthető a tervezett stratégiai programok megvalósulásával.
- A Régió határkapcsolódása egyedülálló az országban (négy országgal határos, és mindegyik megyéje is egyenként legalább két országgal szomszédos), ezért a határon átnyúló turizmusfejlesztés a Régió, mint desztináció kialakításakor figyelmet kell kapjon.

Mindezek jó hátteret jelentenek ahhoz, hogy a Régió gazdasági-társadalmi fejlődésében a 2007 – 2013-as időszakban jól mérhető **pozitív változás** álljon be. A hosszú távú átfogó cél mögött egy jól artikulálható célrendszer mutatkozik, ami a turisztikai dimenziók kiemelt területeire fókuszál: társadalmi, szocio-kulturális, gazdasági és környezeti elemek. Ezen célok eléréséhez a Régió turizmusfejlesztése eredményesen tud hozzájárulni.

Célrendszerünk alapja a ma meglévő régiós turisztikai **szabad és feltáratlan kapacitások kihasználtságában** rejlik. Vagyis abból indulunk ki elsősorban, hogy a meglévő szabad szolgáltatói kapacitások milyen stratégia mentén volnának az eddigiekhez képest magasabb szinten kiaknázhatóak, leköthetőek. Az ez irányú koncepció előnye, hogy nem igényel külön tárgyi-technikai beruházást, miközben a turizmusfejlesztési átfogó cél kiteljesítéséhez mégis eredményesen képes hozzájárulni. Az előttünk álló időszak régiós turizmusfejlesztésében, a Régió külső környezetével összefüggő versenyképesség fokozásában ugyanis minden bizonnyal nagy szerepet játszik majd a **turizmus helyi (régió belüli) szereplőinek együttműködése**. A régió belüli erős kohézió kialakítása a 2007 – 2013-as időszakban versenyelőnyre válik – gondoljunk akár csak a majd rendelkezésre álló forrástömeg optimális felhasználására, a költségi index növelésére, új célcsoportok megnyerésére vagy az itt tartózkodás átlagidejének növelésére.

Ez a **kooperációs stratégia** talán az egyetlen, ami a legkevesebb anyagi ráfordítást igényel, ugyanakkor a siker elérhető reményével kecsegtet. A stratégia megvalósításához egyértelmű jövőkép, szándék, akarat, világos program és a szereplők részéről egységes felsorakozás szükséges. Megannyi tényező, ami inkább a Régió turizmusfejlesztésének humán oldalához tartozik. Ha mindezt sikerül megerősíteni egy régiós turisztikai oktatási programmal (képzések a nyelvek és kultúrák ismerete,

továbbá a vendégbarát attitűd kialakítása, erősítése szándékával és érdekében), akkor a szereplők mindegyike, de leginkább a vendégkör – profitálhat a humánerőforrás fejlesztéséből.

A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió stratégiai alapcéljai az alábbiak:

1. A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése
2. A fenntartható fejlődés lehetőségeinek megteremtése.
3. Turisztikai vonzerő erősítése tudatos termékfejlesztéssel és attrakciószervezéssel, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredőjeként
4. Humánerőforrás fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése.
5. Elérhetőség javítása

Ennek a hosszú távra szóló célrendszernek az elérését rövid- és középtávú **stratégiai programok** segítik, amelyek általánosan megfogalmazott célok. A stratégiai programok a rövid- és középtávú **operatív programokon (intézkedéseken)** keresztül valósulnak meg.

- Fokozni kell a régió erősségét képező turisztikai sokszínűséget, törekedve azok összekapcsolásából eredő szinergia-hatások kihasználására,
- Modernizálni kell a régiós turisztika szerkezetét: tudásigényes innovatív alapokon, fejlett technológiájú kis- és közepes vállalkozások fejlesztésével. Fejleszteni kell a minőségi szolgáltatásokat, turisztikai termékeket „előállító” integrált vállalkozásokat.
- Csökkenteni kell a régióon belüli jelentős térségi különbségeket, infrastruktúra-fejlesztéssel és alternatív foglalkoztatási lehetőségekkel
- Fontos, hogy regionális élő gyakorlattá váljon a „marasztaló turizmus koncepció”, a Régió gyors „fogyasztását” meg kell akadályozni, országosan meghatározó súlyát fokozni kell a Régiónak, mind a vendégek száma, mind az itt töltött napok és az itt költött összeg tekintetében.
- A gazdasági, társadalmi és környezeti célokat egyaránt szolgálva kell eljárni.

A hosszú távú célt meghatározó tényezők háttérében társadalmi (szocio-kulturális, politikai), gazdasági és környezeti (ökológiai) célok rendszere jelenik meg, mint a régiófejlesztés alapcéljának, az ott élők jólétének eszközrendszere. (Ezen dimenziók összefüggéseit mutatja be az **1. sz. melléklet**.) A stratégiai programok figyelembe veszik a régió szükségleteit, annak erősségeire és fejlesztési potenciáljára építenek. A stratégiai programok mindegyike szolgálja az öt stratégiai cél megvalósulását. Az előzőek alapján a következő stratégiai programokat javasoljuk a turizmusfejlesztési program számára:

1. A régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése

A Régió versenyképességének növelésére nagy szükség van, amely csak tudatos termékfejlesztéssel és nagyságrendekkel magasabb szintre emelt régiós marketingtevékenységgel érhető el. A Régió turizmusának jelenlegi helyzetét elemezve egyértelműen megállapítható, hogy egy **kínálat-fejlesztésre koncentráló stratégia** megfogalmazása szükséges: (a meglévő turisztikai vonzerők állapotának, bemutathatóságának, turisztikai használhatóságának javítása, új turisztikai vonzerők kialakítása, a vonzerőhöz kapcsolódó turisztikai szolgáltatások fejlesztése, a termék-kínálat folyamatos megjelenítését, működtetését biztosító humán feltételek fejlesztése, mely biztosítja a szakmai színvonal növelését, a minőség állandó megbízhatóságát.).

Folytatni kell az elmúlt évek sikeres fejlesztéseit, versenyképes, hatékony turisztikai termékek kialakítása érdekében. A következő években is jelentős beruházások szükségesek, amelyek bizonyos területeken a kapacitásokat bővítik és szélesítik, valamint színesítik a szolgáltatás kínálati-palettát. Mindezen fejlesztések természetesen alkalmazkodnak a keresleti sajátosságokhoz és törekednek a kínálat komplexitásának növelésére, a fizetőképes kereslettel bíró fejlesztések előtérbe állításával. Csak a kutatásokkal megalapozott, versenyképes és gazdaságilag is hatékony fejlesztések támogatása

ajánlott. A további termékfejlesztéseknél is törekedni kell vezértermékek, nagy vonzerőt jelentő attrakciók tudatos létrehozására, fejlesztésére.

Fejlesztési irányok meghatározása (prioritások)

1. Egészségturizmus integrált fejlesztése
2. Öko-turizmus feltétel és eszközrendszerének fokozása
3. Kulturális turizmus fejlesztése
4. Család-barát regionális desztináció-fejlesztés
5. Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése, minőség-fejlesztése
6. Senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése
7. Falusi turizmus
8. Aktív turizmus: kerékpár, víziturizmus fejlesztése
9. Bor- és gasztronómia
10. Hivatásturizmus fejlesztése

2. A fenntartható fejlődés lehetőségeinek megteremtése

Érvényesítendő alapelv: a turizmus fejlesztésének a fenntarthatóságra épülő alapelve, mely szerint minden turisztikai fejlesztésnek összhangban kell lennie, kellőképpen figyelembe kell vennie a környezettel való harmonikus együttélés hosszú távú követelményét. ***Az ökológiailag vállalható turizmust kell támogatni.*** A vonzó és egyúttal környezetkímélő turizmus egyik döntő feltétele a közlekedési problémák megoldása. A kutatásunkból is a közlekedési és parkolási gondokat jelölték meg a turizmus által előidézett legnagyobb túlterhelési jelenségnek. Nem csupán a turistaközlekedés problémáinak megoldásáról van szó, hanem a régió egyéb közlekedési gondjainak megszüntetéséről is, amelyek a régióban a zaj-és légszennyezés-mentes „tartózkodási minőség” hosszú távú biztosításának feltételei.

A lakosságot, vendégeket és a szolgáltatói egységeket érzékenyvé kell tenni a környezetvédelem ügye iránt. A régió turizmusában meg kell valósítani az előnynek minősülő ökológiai orientáltságú szállodaipart és vendéglátást. A fenntartható turizmusfejlesztés elve feltételezi, hogy a védett természeti értékek bemutatását segítő ún. ***látogatóközpontok rendszere*** alakuljon ki és fejlődjön az ellátás magas szintjére.

3. Turisztikai vonzerő erősítése tudatos termékfejlesztéssel és attrakciószervezéssel, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredőjeként

A Régió ismertségének, elismertségének növelése, a ***régió-pozicionálás, régiómárkázás, a tudatos régió imázs-menedzselés*** fontos eszközök a versenyképesség fokozásában. A régió ismertebbé tétele tekintetében sürgető feladatokat jelzett primerkutatásunk, melynek kapcsán fontos feladat: ***ismertség növelés*** mind régióon belül, mind régióon kívül, hiszen a ***régiós identitás*** tudatos erősítése, építése a Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió, mint fejlesztési egység értelmezésekor és működésekor alapvető sikerfeltétel, eszköz. A Régió mindaddig mesterséges és formális keret marad, míg nem sikerül az együttes érdekek és cselekvések szükségességét biztosítani, természetes létformává tenni. Az identitás építésére való törekvés ugyanakkor egyszerre jelenti a belső közös és a másoktól való megkülönböztető jelleg érvényesítését. Az együttműködés és a verseny az identitás két megjelenési síkja, melynek együttes menedzselése, irányítása csak ***tudatos marketinggel*** lehetséges.

A Régió arculatának megrajzolásakor abból a ***mentális konstrukcióból kell kiindulni***, amellyel a megcélzott csoport rendelkezik, tehát mind a potenciális külföldi mind a lehetséges hazai vendégkör. Eddig ilyen kutatás a régióban nem történt, így nagyon fontosnak tartjuk elvégzését, hiszen nemcsak a valóságtól nem rugaszkodhatunk el, hanem attól a nyilvánvalóan pontatlan, elképzelt régióképtől sem, amely a leendő turisták körében él (ez nyilván más a külföldi turista ill. a magyar turisták esetében és a potenciális befektetői kör véleménye is releváns). Ezt a képet kell közelíteni a régióban lakók, mondhatni: „eladók” által kívánatosnak tartott képhez.

Fontos megtalálni, hogy a Régió miben különbözik más régióktól? A régióversenyben ui. nagyon sok hasonló adottságú régió vesz részt. Ezért a Nyugat-dunántúli Régióval valamilyen vonatkozásban ki kell tűnni közülük. A pozicionálás a „jelke” a feladatnak.

Ugyanakkor a Régió arculatát a **helyi lakosság számára** is meg kell jeleníteni. Számukra is be kell mutatni a Régiót, mint olyan helyet, ahol érdemes élni, érdemes életterveket kialakítani, amivel érdemes azonosulni, érdemes a Régió jövőjének építésében részt venni.

Fontos a Régió és a vele határos országok közötti együttműködésre alapozott komplex kétirányú **információs rendszer felállítása** és működtetése. Ez a kapcsolódás a szomszédos országok információs rendszeréhez a hazai információs rendszer mellett elengedhetetlen, mert a turisztikai termékek, szolgáltatások hatékony értékesítéséhez hozzájárul.

4. Humánerőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése

E prioritás a Régióban gazdálkodók szakmai képzettségi színvonalának emelését, a gazdálkodók életminőségének fejlesztését szolgálja. Célja továbbá a Régióban fellelhető különbségek csökkentése, a gazdasági növekedést szolgáló emberi tényezők fejlesztéséhez szükséges oktatási, szakképzési, továbbképzési formák minőségének, területi szerkezetének a javítása. Tekintettel arra, hogy a regionális területfejlesztési politikai beavatkozási területek mindegyikében a humán erőforrások fejlesztése, azon belül is a **felnőttkori át-, tovább- és újraképzés** stratégiai kérdés, célszerű emellett folyamatosan koncentrált és operatív programok megfogalmazásával és végrehajtásával is támogatni az emberi és közösségi erőforrások megújítását. Az operatív programokat célszerű a Regionális Tanáccsal és Ügynökséggel együttműködve kialakítani.

Az operatív programokat elsősorban a legfontosabb képzési területekre, illetőleg a felnőttképzés módszereit és formáit gazdagító új elemek kipróbálására és bevezetésére célszerű koncentrálni.

Fontos arra is figyelni, hogy a szakképzés legyen összehangolva a piaci követelményekkel és a gazdaságfejlesztési szükségletekkel. A Régió jövedelemtermelő és versenyképességének meghatározó bázisa a szakképzés. A gazdaság szervezetrendszerének átalakulása, a technológiai színvonal emelése új ismereteket, szaktudást és képességeket követel.

A fejlesztés alapvető feladata e téren az **igénystruktúra közvetítése**, az ezzel összefüggő területfejlesztési-gazdasági érdek megfogalmazása és érvényesítésének az elősegítése. A fejlesztési-gazdasági érdekekkel összhangban levő oktatásfejlesztési akciókat a lehetőségek függvényében támogatni is szükséges.

A kis- és közepes vállalkozások továbbfejlődésének ösztönzése, támogatása: a hagyományosnak tekinthető vállalkozásfejlesztési eszközök mellett a gazdasági szervezetrendszer eme fontos részének a továbbfejlődését újabb eszközök és intézmények alkalmazásával lehet elérni.

A vállalkozások továbbfejlődésében egy új támogatási ág az **innovációs lánc kialakulásának** gyorsításához és a **piacképesség fokozásához** kapcsolódik, hiszen gyakorlatilag a vállalkozások továbbfejlődése is ezen a két pilléren nyugalhat. A minőségi – a teljesítmény növekedését célzó – gazdasági fejlődés támogatását középpontba helyező fejlesztési politikai rendszerben a vállalkozástámogatás alapvetően a meghatározó vállalkozási stratégiai elemek fejlődésének előmozdításához kötődik.

A turizmusban felértékelődött az **informatikai infrastruktúra** fejlesztésének a szükségessége is. A robbanásszerű fejlődése ma már az információs társadalom modelljének a megalkotását igényli, amely túlnő a területfejlesztés keretein, átfogó gazdasági térségi programot igényel. A fejlesztési politika ezen a téren egyfelől e program kidolgozhatósága bizonyos, ma még hiányos, a gyakorlati alkalmazással összefüggő feltételeinek a megteremtését támogathatja – előzetes kísérleti programok (például távoktatás, multimédia, stb.) társtámogatójaként –, másfelől kezdeményezheti, és a felkészülést inspirálhatja egy nagyobb, széleskörű programra, amely célszerűen valamilyen, az EU által kiemelten támogatott program keretében a siker reményében indulhat.

A regionális **turisztikai klaszterek fejlesztése** lényeges, mert a területi munkamegosztás és kooperáció csomópontjai, amelyek egyfelől ágazati és funkcionális kötődésben (egyfajta sajátos horizontális vagy vertikális kapcsolatban) álló, de az alaptervekenységüket illetően egymástól független gazdasági egységek láncolatát jelentik. A turisztikai klaszter versenyképes végtermék, szolgáltatás együttes előállítására vagy együttes piaci fellépésre (kínálatra) létrejött kapcsolati háló. Elsődlegesen a belső erőforrásokra támaszkodik és azokat hasznosítja, másfelől a gazdasági-szolgáltató egységek között a

piac közvetlen hatásközvetítését is biztosíthatja (a közös érdek alapján álló információáramlást és a piaci impulzusokra történő reakciót egyaránt), megfelelő működési biztonságot nyújtva. A Nyugat-Dunántúl Régióban van hagyománya az ilyen típusú együttműködésnek, köztük jó példaként említhető a Pannon Termálklaszter, a nemrég alakult Pannon Helyi Termékek Klaszter és az előkészítés alatt álló Falusi Turizmus- és Bor Klaszter is.

A klaszterek mellett szükségesnek mutatkozik olyan **turisztikai érdekközösségeknek** a létrehozása is, amelyek egy-egy témaút, élményút mentén vagy tájegység köré szerveződnek. E tekintetben a Régió egyik erőssége, hogy a terület nagy része magas ismertségi fokkal bíró tájegységekkel leírható. Ez a belföldi és/vagy magyar nyelvterületi turisztikai piac elérésénél versenyelőny.

5. Elérhetőség javítása

Az elérhetőség javítása az országos közlekedéshálózat-fejlesztési koncepció és stratégia megvalósításának függvénye, **a régió továbbfejlődésének kulcskérdése**, ezen belül is az **Észak-Déli közlekedési kapcsolatok radikális javítása**. A hiányzó Észak-Déli kapcsolatrendszer a Régió integritását és a régiótudat kialakulását veszélyeztető tényező! Az említett tengely kialakításakor célszerű az elképzeléseket Burgenlanddal és Steiermarkkal közösen véglegesíteni és megvalósítani.

Megoldásra vár a 84-es, 85-ös és a 86-os utak túlterheltsége, amely a teherforgalom ekkora intenzitása miatt akut **veszélyforrás**. Az érdemi fejlődés kulcsfontosságú előfeltétele a közúti teherforgalom **egyértelműen turizmusellenes túlsúlyának csökkentése**, ezért minden lehetséges eszközt igénybe kell venni országosan és regionálisan, hogy a tranzit teherforgalmat vasútra vagy hajóra kényszerítsük - pl. az úthasználati díjak felszólásával, vagy az átmenő teherforgalmak kitiltásával egyes útszakaszokról, településekről stb.!

A vasúti közlekedésben a tisztaság, az európai mércével is elfogadható komfortfokozat megteremtése és folyamatos fenntartása tovább nem halogatható. A vasút turisztikailag csak akkor lesz versenyképes a közúti személyforgalommal, ha mindezt, valamint **a három fővárosból való elérhetőség** idejének szignifikáns lecsökkentését sikerül megoldani. (Ebbe nem csupán Győr és Sopron, hanem a másik két megyeszékhely és a jelentősebb turisztikai célterületeink elérhetőségét, megközelíthetőségét is bele kell érteni.) Ugyanígy elengedhetetlen a pályaudvarok európai színvonalú felfejlesztése, amelybe az akadálymentesítéstől kezdve a jegyértékesítés korszerűsítéséig sok minden belefér.

Turisztikailag két lényeges fejlesztési elképzelés emelhető ki. Az első a hajdani Sopron-Pozsony közötti vasúti kapcsolat feltámasztása, a másik a Vas megye és Burgenland között elvágott vonalak visszaépítése. (Utóbbira 2002-ben osztrák-magyar közös tulajdonú magánvállalkozás alakult, a Vas megye-Burgenland Vasút Rt.)

A légiközlekedés vonzereje a meglévő repülőterek infrastruktúrájának korszerűsítésével és a fogadási feltételek javításával erősíthető. A térségnek három igazán jelentős nemzetközi repülőtere is van – igaz egyik sem a Régió területén: Schwechat, Pozsony és Graz. Erre épülnek a kisebb kapacitású helyi (hazai) repülőtér-hálózat Pértől Nagykanizsáig.

A nemzetközi vízi közlekedés (személyszállítás és sport egyaránt) a Fertő tavat leszámítva nem igazán jelentős, a régió turisztikai látogatottsága és bevételei szempontjából szinte érzékelhetetlenek. A magyar-csehszlovák államközi egyezmény felmondása és a Duna szlovák részről kivitelezett elterelése óta permanensen létező és megoldatlan probléma a Szigetköz helyzete, vízutánpótlása, a Duna vízmegosztása és hajózhatósága. A **helyzet rendezetlensége** eddig minden komolyabb turisztikai fejlesztési elképzelést elbizonytalanított, ill. késleltetett a térségben, dacára a példamutató helyi önkormányzati összefogásnak. Ugyancsak megoldásra vár a többi határokat átszelő **folyóvizeink turisztikai hasznosítása**, amely ma még eléggé kezdetleges, miközben egyik-másik folyó ugyancsak rendszeresen környezetszennyezéssel terhelt (pl. Rába).

A jelenlegi kínálat felmérésében már a 2000-es koncepció is a meghatározó kínálati elemek közé sorolta a kerékpározást, nemzetközi jelentőségűnek értékelte a Duna-menti kerékpárutat (Hegyeshalomtól a Szigetközön át Győrig), és a Fertő-menti kerékpárutat. A kerékpározás másik tengelyét észak-déli irányban a nyugati határ mentén jelölte meg, Hézagosnak értékelte ugyanakkor a hálózatot Zala megyében, Vas megye középső és keleti részén és Balaton irányába. A régió komplex

fejlesztését célzó jövőkép része a natúrparkok és termálfürdők által összekötött zöldfolyosó kialakítása, amely főleg a kerékpározásnak kedvez.

Az **aktív turizmus fejlesztésében első helyen áll a kerékpáros turizmus**, mint a Régió legfontosabb aktív turisztikai vonzerőinek egyike. Az átlagos magyarországi helyzetnél általában véve jobb a kerékpáros turizmus helyzete, azonban Ausztriához képest komoly lemaradás tapasztalható.

A kerékpáros turizmus fejlesztési program részei:

- Összefüggő, elsősorban ökoturisztikai jellegű kerékpárút-hálózat létrehozása egyedi projektként, többpontos illeszkedés a schengeni rendszer miatt várhatóan egyre bővülő nemzetközi kerékpárút-hálózatokhoz
- a kerékpárutak mentén a kerékpározást segítő infrastruktúra kialakítása: szállás- és pihenőhelyek, egészségügyi létesítmények, térképek, szemétyűjtők, kerékpártárolók, önkiszolgáló szervizelési lehetőség kialakítása támogatási konstrukcióval
- kerékpárkölszönző és –szállító, kerékpárszerviz és segélyhálózat kiépítése támogatási konstrukcióval
- vendéglátóhelyek és szálláshelyek kerékpárosbaráttá tétele – zárható kerékpártárolók, csomagmegőrzők, térképek – támogatási konstrukcióval
- irányító rendszer kialakítása egyedi projektként, azaz egységes táblarendszer, kerékpáros térképek elkészítése
- a vasúti kerékpárszállítás feltételeinek javítása.

6.2. Az átfogó célok mérése érdekében indikátorok meghatározása

Hatásindikátorok a Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése vonatkozásában

- A régiós turizmus GDP mértékének változása
- A régiós turizmusban foglalkoztatottak számának változása
- A turisztikai szabad kapacitások kihasználtságának változása
- A létrejövő új munkahelyek száma
- IFA bevétel volumenének alakulása
- A vendégek számának változása
- A vendégkör megoszlásának változása (hazai és külföldi)
- A belföldi vendégkör megoszlásának változása (régióként, küldő piaconként)
- A külföldi vendégkör megoszlásának változása (küldő országokként)
- Az egy főre eső vendégéjszaka változása (küldő piaconként)
- A költési index változása (küldő piaconként)
- A vendégek elégedettségi szintjének változása
- A visszatérő vendégek részarányának változása
- A turisztikai befektetések volumenének változása
- Árbevétel volumenének változása

Hatásindikátorok a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése vonatkozásában

- Ökoturizmus programok részaránya
- Önálló vonalvezetésű kerékpárút részarány változása
- A falusi turizmusban a biogazdálkodás térhódítása
- A „vendégasztal” elterjedésének mértéke
- Vadvízi evezéshez kijelölt kikötőhelyek száma
- A bakancsos turizmus túraútvonalak hálózatának megőrzése és fejlesztése

Hatásindikátorok a turisztikai vonzerők erősítése, a turisztikai tájegységek fejlesztése vonatkozásában

- Tájegységi, kistérségi, települési szintű turizmuskonceptiók számának változása
- A beadott pályázatok száma
- A nyertes pályázatok száma
- A turisztikai pályázati források (támogatások) volumenének változása
- A fejlesztésekbe bevont önkormányzatok, nonprofit, turisztikai civil szervezetek és vállalkozások száma

Hatásindikátorok a humánerőforrás fejlesztés, tanácsadási rendszer és együttműködés vonatkozásában

- Létrejövő együttműködések száma (klasztertagok, hálózati tagok, érdekközösségek tagjai)
- A tanácsadási programokban részt vettek száma
- Közös kínált programcsomagok száma
- Képzéseken részt vettek száma
- Kidolgozott témautak, élményutak száma
- Minőségi rendezvények számának változása
- A rendezvények látogatottságának változása
- A minőségbiztosítási rendszer elterjedésének változása
- Az együttműködés szintjének, minőségének, intenzitásának változása

Hatásindikátorok az elérhetőség javítása vonatkozásában

- Megépített kerékpárút hossza
- Megépített közúthálózat hossza
- Az aktív turizmushoz kötődő szolgáltatások számának változása
- Az elérhetőség idejének változása

6.3. A Régió turisztikai kínálata alapján a preferált célcsoportok és kapcsolódó termékek leírása

A Régió turisztikai kínálatának hat legfontosabb termékeleme az egészségturizmus, az ökoturizmus, a hivatásturizmus, az aktív turizmus, a kulturális- és örökség turizmus, valamint a bor- és gasztronómia turizmus. Az egyes termékelemekhez kötődő konkrét turisztikai ajánlatok és célcsoportok rendszerelvű ábrázolását a **2. sz. melléklet** mutatja be.

6.4. Fejlesztési irányok összefoglalása és indoklása, összhangban a keresleti tendenciákkal

A Nyugat-Dunántúl Régióban a következő stratégiai fejlesztési irányokat (prioritásokat) határozhatjuk meg:

1. Egészségturizmus integrált fejlesztése
2. Ökoturizmus feltétel és eszközrendszerének fokozása
3. Kulturális turizmus fejlesztése
4. Család-barát regionális desztináció-fejlesztés
5. Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése, minőség-fejlesztése
6. Senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése
7. Falusi turizmus
8. Aktív turizmus: kerékpár, víziturizmus fejlesztése
9. Bor- és gasztronómia
10. Hivatásturizmus fejlesztése

A megjelölt meghatározó területek fejlődése szerves összefüggésben vannak egymással, egymást erősítik, egymás kiegészítői és kombinációikból képeződnek célcsoport-specifikus kínálati csomagok.

A fenti kategóriákat prioritásuk alapján három csoportba rendeztük:

I. kategória: turisztikai területek szerint: **egészségturizmus, ökoturizmus, kulturális turizmus**

(Ezek határozzák meg a Régió turisztikai jellegét, imázsát a legkarakteresebben s így kiemelésük különösen a marketingkommunikációs tevékenységben indokolt)

II. kategória: **falusi-, aktív turizmus, bor- és gasztronómia, valamint hivatás turizmus,**

(melyek fontos és hatékony realizálói a régió tényleges és potenciális turisztikai adottságainak.)

III. kategória: **kiemelt célcsoportok szerint:** senior turizmus feltételrendszerének kialakítása, a családbarát regionális fejlesztések és az ifjúsági turisztikai kínálat bővítése, minőségfejlesztése. (nagy jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a Régió

különbféle „sávjaikat” más-más csoport számára kívánunk külön pozicionálni: Babák-völgye, kisgyermekesek paradicsoma, teenager territórium, senior területek stb.)

A stratégiai célok elérését a definiált fejlesztési irányok (prioritások) különböző módon támogatják. Ennek erősségét, az egymásra hatás rendszerét a **3. sz. melléklet** mutatja meg. A stratégiai célrendszer átfogó, összesítő rendszerét mutatja a **4. sz. melléklet**.

7. A fejlesztési irányok (prioritások) háttere

7.1. A turizmus kínálata a Régióban

A turizmus kínálata a Régió meglévő táji-természeti adottságain (termálvagyon, nemzeti parkok, natúrparkok), az épített örökség emlékein (kastélyok, várak), valamint a kulturális és művészeti attrakciókon alapul. A Nyugat-Dunántúl Régió turisztikai kínálatának a fejlesztési prioritásokkal való összhangjában **4 csomópont** rajzolódik ki egyértelműen. Az első csoportba tartozó területek (**1-3. prioritás**) a Régió hosszú távú pozicionálását teszik lehetővé: egészségturizmus, ökoturizmus, kulturális/örökség turizmus. A második egység (**4-6. prioritás**) a frekvenciát célzó csoportokkal összefüggően tervezi a folyamatokat és a kínálatot: családbarát desztináció, ifjúsági turizmus, senior turizmus. A harmadik csoport (**7-9. prioritás**) azokat az elemeket tartalmazza, amelyek kínálatában a Régió mérhető versenyelőnye van más térségekkel szemben: aktív turizmus, falusi turizmus, valamint a bor- és gasztronómia-turizmus. Végül a negyedik fókuszált fejlesztési irány (**10. prioritás**) és kínálati terület az, ami leginkább tud hozzájárulni az ágazat jövedelemtermelő képességéhez: hivatásturizmus.

7.2. A turistafogadás feltételei

7.2.1. Közlekedés

A régiós turizmusfejlesztés stratégiai céljai között is szereplő elérhetőség javulása elengedhetetlen a 2007-2013 közötti időszakban. A Régió nem csak turisztikai célterület, hanem annak tranzit szerepe is óriási. E két tényező együtthatásaként a térség a közlekedés szempontjából kevésbé vendégbarát és veszélymentes. A Régió belüli, az egyes **tájegységek, attrakciók, desztinációk közötti** közlekedési kapcsolatok erősítése kívánatos: a kerékpárút hálózatok összekapcsolása, vasúti közlekedés komfortosítása.

7.2.2. Szálláshely – illeszkedés a célcsoport igényekhez, desztinációkhoz

A termálkincsre épülő egészségturisztikai kínálat célcsoportja számára az igényesebb szálláshelyek kialakítása indokolt. Más esetben a stratégia kiemelt és speciális figyelmet érdemlő célcsoportjai elvárásainak kell megfelelni: kisgyermekes családok, ifjúság, seniorok, mozgáskorlátozottak. Az aktív turizmus igényeihez igazodó szálláshely szolgáltatást kell kínálni az érintett földrajzi területeken. A Rába-völgyi ökobázisok megteremtése pedig komplex módon alakítja a vendégfogadás feltételeit. A szezon megnyújtása érdekében a Régió kiemelt övezeteiben a téliesített szálláshelyek igénybevételét is lehetővé kell tenni. A falusi turizmus szálláshelyeinek **hiteles** megjelenése minősítési rendszer kialakításával biztosítandó. A szálláshely szolgáltatókat az egész Régióban ösztönözni kell a **megújuló energiák** használatára, ami az öko-imázs, a környezettudatos gondolkodás alakítása és a költséghatékony működés számára is előnyös.

7.2.3. Vendéglátás – illeszkedés a célcsoport igényekhez, desztinációkhoz

A Régió borturizmusban és a gasztronómiai kínálatban betöltött szerepe jelentősen növelhető a stratégiai tervezés időszakában. Nyugat-Dunántúl hét tájegységében nagy hagyománya van a különböző **tájtermékeknek, tájételeknek**. Ezek köré gasztronómiai, kulturális, művészeti attrakciókat lehet szervezni. A szolgáltatói oldalon partnerséget kell kialakítani ezek rendszerszerű kínálatában. Ez a fejlesztési prioritás egy vertikális rendszer megvalósítására is alkalmas terület. A termelési oldalon az öko- és biotermékek előállításának ösztönzésével, a szolgáltatói oldalon a tájételek kínálatba történő

beillesztésével erőteljesen hozzájárulhat a Régió a **magyar konyha hagyományainak** ápolásához. A vendéglátásnak a foglalkoztatottságban és a régiós vállalkozások jövedelmezőségében játszott szerepe sem elhanyagolandó. A szinergiahatás kiváltása, a minőség emelése és a megújulás érdekében indokolt a szolgáltatási ágazatban dolgozók folyamatos képzése.

7.2.4. Települési arculat, épített örökség

A pozicionálási irányok is egyértelműen kívánatosak teszik a tiszta, rendezett környezetet, a felújított és a funkciókkal ellátott épített örökséget. A Régió városainak, de főleg történelmi településeinek belső magját fel kell újítani. A faluképet a közterületeken rendezetté kell tenni. A lakkosságot ösztönözni kell az ingatlanok és környezetük rendben tartására. A Régióra oly jellemző civil összetartást ezen a területen ki kell aknázni. A települések közötti tájképet – különösen a vegetációs időszakban – az agrártermelőkkel való együttműködéssel lehet vonzóvá, igényessé formálni (pipacsos búzamezők, margarétás dűlővégek, stb.). Az emlékhelyeket, funkcionál-kívüli kastélyokat, kúriákat a tematikus és élmény-utak rendszerébe lehet felfűzni. A termál-(fürdő)településeken a termálfalu/termálváros érzés erősebb megjelenítésére van szükség.

7.2.5. Környezeti állapot

A stratégia horizontális szempontja a fenntartható környezet- és turizmusfejlesztés. A Régió pozicionálásának és szolgáltatási rendszerének pedig egyik kulcsterülete a környezeti (öko) értékek kínálata. A Régióra jellemző natúrparki szerveződés jó alapot teremt a továbblépéshez. A Nyugat-Dunántúl Régió szinte egész földrajzi területe leírható jól elkülöníthető tájegységekkel. Ezek közül jó pár már ma is szervezett módon, mint turisztikai desztináció jelenik meg a piacon (Kerka mente Natúrpark, Őrség Natúrpark, Őrségi Nemzeti Park, Írottkö Natúrpark, Soproni Natúrpark, Fertő Kultúrtáj). Ezért is kiemelten fontos, hogy a tervezett ökoturisztikai fejlesztéseket ne gátolják és ássák alá környezetidegen hatások: pl. Rába folyó habzása. A Natura 2000 besorolás védettségét ebben a tekintetben ki kell aknázni.

7.2.6. Egyéb (köz)szolgáltatások

A (köz)szolgáltatások és a turizmus kiemelt szereplőinek, a Régió vendégeinek elvárásai számos területen találkoznak egymással. A magas minőségű (köz)szolgáltatások növelik a komfortérzetet, ami jelentősen kihat a keresletre és a visszatérési hajlandóságra. A tisztaság megteremtése, a közbiztonság szervezettebbé tétele, a szolgáltatások (egészségügyi, posta, közlekedés, parkolás) elérhetővé tétele, a hiteles tájékoztatás biztosítása, a gyors tájékozódás és pontos eligazodás elősegítése, a panaszhelyzetek korrekt intézése alapkövetelmény a vendégbarát turizmus tervezett fejlesztésében.

7.3. Emberi erőforrás

A stratégia egyik alapcélja az emberi erőforrás fejlesztése. Kíváncsi, hogy a Régió turizmuskínálatában részt vevő minden szereplő részéről a szolgáltatásközpontú attitűd váljon uralkodóvá. Az e körbe tartozó főbb érintett célcsoportok: szálláshely-szolgáltatók, vendéglátással foglalkozók, rendezvényszervezők, utazásszervezők, idegenvezetők, stb. Másrészt a szolgáltatóknak nem csak a vendéggel kell törődniük, hanem legtöbbször egymással is együtt kell működniük (tematikus utak, élmény-utak, szolgáltatási csomagok, stb. közös kínálata). A fentieknek megfelelően régió- és tájspecifikus képzési programokat kell kifejleszteni és a szolgáltatások minőségét a humán tőke fejlesztésével is erősíteni szükséges. A képzéseket célszerű kiterjeszteni olyan csoportokra is, akik közvetlen kapcsolatba kerülhetnek turistákkal, mint: rendőrök, taxisok, újságárusok, speciális boltok eladói, közterület-felügyelők, ellenőrök, parkoló őrök, stb.

7.4. A turizmus szervezeti és működési rendszere a Régióban

A régiós kutatás világosan rávilágított arra, hogy a Régióban a turizmus szereplői közötti együttműködés erősítésre szorul. A kvalitatív vizsgálat azt is megállapította, hogy az egyes szereplők részéről volna is igény erre a kooperációra. A Régió turisztikai kínálatának ütőképessé tételében mindenképpen létre kell jönnie új típusú szerveződéseknek: helyi és régiós desztinációs menedzsment szervezetek. A régiós szervezettség (a belső kohézió az eddigiekhez képest magasabb fokú erősítése) előfeltétele annak, hogy a térség versenyképesebbé váljon. Elsősorban a tájegységi desztinációs

menedzsment szervezeteket érdemes előtérbe helyezni, mivel ez felel meg leginkább a Régió adottságainak. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia jó útmutatóul szolgál e tekintetben, de a valós helyzeteken és kapcsolatokon alapuló kooperáció az érdekeltek és érintettek párbeszédén alapul majd.

A FEJLESZTÉSI IRÁNYOK (PRIORITÁSOK) LEÍRÁSA (1 – 10.)

1/10. Az egészségturizmus integrált fejlesztése

Háttér, adottságok

A 2005-ben elfogadott Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia alapján: „A magyar turisztikai szektor **elsődleges kiemelt terméke 2013-ig az egészségturizmus, mely egyúttal a természeti adottságokra épülő kínálatfejlesztés legfontosabb eleme.**”

Az elkövetkező 10 évben a termék belföldi és nemzetközi versenypozíciójának javítása a cél. Ez egyrészt folyamatos fejlesztéseket igényel a termék minden vonatkozásában, elsősorban a komplex termékek kialakítása érdekében. Szükséges olyan létesítmények megvalósítása, amelyek a nemzetközi trendeknek megfelelően nemzetközi versenyképességet, elsőszámú motivációt jelentenek. „Magyarországnak jó esélye van arra, hogy a meglévő wellness szolgáltatások továbbfejlesztésével vezető szerephez jusson az európai egészségturizmusban” - állapította meg a KPMG Consulting Kft. által készített, a magyar egészségturizmus helyzetét felmérő tanulmány.

A Magyarországon wellness szolgáltatást igénybe vevők 70 százalékát a megelőzés, 23 százalékát az aktív pihenés motiválja, és a legtöbben a nemzetközi viszonylatban is az élvonalba tartozó wellness szolgáltatásaink miatt választanak magyar wellness helyszínt.

A gyógy-, illetve termálturizmus a Régió turizmusának kiemelkedő jelentőségű és nagy fejlődési potenciállal rendelkező területe. A legnagyobb értéket a Régió termálvíz kincse jelenti, amelynek többsége gyógyhatású és differenciált igények kielégítésre alkalmas. A Régió nemzetközi összehasonlításban is egyedülállóan nagyszámú, bővizű, magas hőfokú termálvizet kínáló fürdőkkel rendelkezik. A legközelebbi osztrák „versenytárs” fürdő területeken a wellnesst választották fő irányúnak adottságaik miatt, míg a régiónk gyógyhatású termálvagyona a gyógyturisztikai terület kiemelését hivatott támogatni, hiszen ebben van a Régió különlegesen jó helyzetben. **A statisztikai régió** területén összesen 23 településen található gyógy-, illetve termálfürdő. Bük, Hévíz, Sárvár és Zalakaros alkotják a statisztikai régió vezető fogatát. (Közülük Zalakaros és Hévíz nem része a turisztikai régióknak.)

A Régió azon célkitűzése érdekében, hogy Közép-Európa **termálturisztikai központjává váljon**, elengedhetetlen a regionális arculathoz illeszkedő, meghatározott piaci szegmensek elvárásainak megfelelő tudatos település- és fürdőfejlesztés. A fürdők fejlesztésekor tehát figyelmet kell fordítani arra, hogy a szükséges fejlesztések irányát, mértékét a megcélzott piaci szegmens igényeihez igazodó szolgáltatások jellege (gyógy-/wellness/élményfürdő) és köre (csupán élmény/rekreáció és/vagy gyógyellátás is) határozza meg.

A Régióban jelentős a gyógy- és termál turizmus, mivel központi vízgyűjtőterület a térségben található. A turizmus ezen ágazata további fejlesztésre érdemes, illetve a wellness-turizmus (spa) további kialakítására, kínálatbővítésre alkalmas. A termálturizmus esetében a hangsúly a szórakoztató pihenésen és kikapcsolódáson van. Az igények erőteljesen növekednek a szolgáltatások színvonala, komplexitása, illetve specialitása szempontjából.

Bük, Sárvár, Szeleste, Borgáta, Kehidakustány, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót, Lenti, Hegykő, Győr, Celldömölk, Letenye, Bázakerettye, Pusztaszentlászló vonatkozásában jelentős **beruházások** valósultak meg az elmúlt években.

Nyugat-Dunántúlon az elmúlt években számos **fejlesztés** valósult meg, illetve van folyamatban: Győr, Bük, Sárvár, Zalaegerszeg, Celldömölk, Szentgotthárd, Máriakálnok, Kehidakustány, Lipót, Mesteri, Lenti, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót, Csorna, Kapuvár, Hegykő térségében. Kizárólag hazai magánérős fejlesztésből jött létre a Szelestei Gyógyfürdő Vas megyében.

A wellness-, és gyógyturizmusnak rendkívül dinamikus további fejlődést jósolnak a gazdasági szakemberek. Az egészségturizmus a turizmusnak azon területét jelenti, ahol a turista utazásának fő

motivációja egészségügyi állapotának javítása vagy megőrzése, tehát a gyógyulás vagy megelőzés. Ebből adódóan az egészségturizmuson belül két alszektor lehet elkülöníteni: a gyógyturizmust és a wellness turizmust.

Az egészségturisztikai kínálat folyamatos fejlődést mutat, újabb szolgáltatások jelennek meg a piacon.

Az egészség-turizmus célcsoportjai:

- Hagyományos „beutaltak”, elsősorban idősebb betegek,
- a prevencióra figyelmet fordító, egészség-tudatos, magasabb jövedelmű középkorosztály,
- gyermekes családok a fürdők, strandok élmény-medencékre épülő használói,
- a fiatalok a sportolás keretében, úszás, fitnesz, wellness programokkal, szolgáltatásokkal,
- öngyógyító fürdőző, üdülő idősebb korosztály.

A Pannon Termál Klaszterhez tartozó fürdők és szállodák látogatóinak és vendégeinek száma 2004-ben átlépte a bűvös ötmillió határt. A Nyugat-dunántúli Régióban 2500 szakképzett munkatárs dolgozik, 156 medence és 80.170 m² vízfelület és 67 szauna-kabin található a fürdőkben és szállodákban. A szállodákban, a szépségiparban 968 fő dolgozik és 1400 szállodai ágy áll rendelkezésre. 1295,5 folyóméter csúszda található a fürdőkben a gyermekek és gyermekded felnőttek örömeire. A napozás szerelmeseit 7854 napozóágy várja.

Az **egészségturizmus** kategória összefoglaló néven tartalmaz minden, az egészséggel kapcsolatos utazási típust. A látogatók alapvető motivációja az egészségi állapot javítása, gyógyulás, illetve az egészség megőrzése, a betegségek megelőzése.

1. **Gyógyturizmus:** betegsége miatt, orvosi diagnózis alapján, az orvos javaslatára és előírása szerint veszi igénybe a beteg azokat a gyógyhatású szolgáltatásokat, melyeket az egészségügyi szolgáltatók nyújtanak (pl.: gyógyfürdő, klímaterápiás intézet stb.). A gyógyturizmus nem kórházi kezelés, hanem a gyógyító szolgáltatás igénybevétele, miközben a beteg a gyógyhely közelében száll meg.

2. **Wellness-turizmus:** az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó egészségmegőrző turizmus, melyet az egészséges személy vesz igénybe egészségmegőrzés céljából.

3. **Élményfürdő:** vízi attrakciók szórakoztató jelleggel, tartózkodási időt növelő fürdőzés. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy az élmény és a víz egyre szorosabban kapcsolódnak egymáshoz, várható tehát, hogy az élményfürdők jelentősége a közeljövőben tovább nő.

Célok megfogalmazása

Az egészségturizmust a Régió többféle turisztikai szolgáltatást integráló vezértermékévé kell fejleszteni, mely révén elérendő a hagyományos gyógyturizmus fejlesztési program kiszélesített tartalmú megújítása, a turizmus szezonálisának csökkentése, a Régióban eltöltött idő és az itt-tartózkodás során megvalósult költség mértékének növelése.

Az egyedi adottságú helyek révén megalapozott a Rekreációs Régió imázs- és ismertség-növelő, valamint kedvező kép-formáló hatásának erősítése. Az egészségturizmus, mint fejlesztési irány (prioritás) meghatározása a megfogalmazott 5 *stratégiai cél* közül az alábbi célok eléréséhez tud eredményesen és mérhető módon hozzájárulni:

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként
- Humán erőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése
- A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

Az „Erőt adó régió” minden ismérének megvalósítása, tökéletesítése az elsődleges feladat.

A régió jövőképehez illeszkedő teljes körű és minden célcsoport igényeit kielégítő termálturisztikai kínálat kialakítása, amely megfelel a piaci igényeknek és a Régió természeti adottságainak.

Fontos intézkedések:

- **Magas nemzetközi potenciállal rendelkező, illetve a hazai élvonalhoz tartozó fürdők fejlesztése.** Ennek kapcsán fontos a kiemelt, nemzetközi jelentőségű, illetve a hazai élvonalhoz tartozó fürdők **egyedi kínálati elemeinek erősítése**, versenyképességük növelése. Ennek érdekében a szolgáltatási palettát, a fürdő fizikai megjelenését és a fürdőt körülvevő település arculatát illetően kell a legmagasabb elvárásoknak eleget tenni. (településszervezési feladatok).

Tervezett fejlesztések: Bükfürdőn: a bükki hévízincs további feltárása, a gyógyászat fejlesztése, rekreációs park, termál gyógykemping, új 4 csillagos hotel, konferencia központ átépítése. Sárospatakon: wellness és Spa hotel, csónakázó tavak rekonstrukciója, vízi színpad létesítése, multifunkciós sport- és kulturális centrum.

Sopron-Balfon: gyógyszálló, élményfürdő, fürdő minőségi fejlesztése szükséges. Győrben egészségügyi prevenciók szolgáltatások kínálatát és a gyógyturizmus fejlesztését tervezik. Szombathelyen a fürdő rekonstrukcióját és Zalaegerszegen fedett termálfürdő és konferenciaközpont, Kehidakustányban 5 csillagos szálloda és golfpálya építését tervezik.

Középmezőnybe tartozó fürdők fejlesztése, fürdő-hálózat fejlesztése

A középmezőnybe tartozó, az átlagos turistaigényt kielégítő fürdők hálózatának kiépítése. Ezen fürdők szolgáltatásai egy – egy elemében alkalmasak lehetnek magas gyógyászati és kényelmi szolgáltatások nyújtására, felvállalhatnak egy-egy piaci niche kiszolgálását (családbarát fürdők, senior fürdő stb.).

Tervezett fejlesztések: Hegykőn a termálfejlesztések.

Helyi jelentőségű, kevésbé ismert fürdők egységes szintre hozása

Elengedhetetlen feladat a kisebb fürdők helyzetének megerősítése. E fürdők jelenleg szerény fürdő- és szálláshely infrastruktúrával rendelkeznek és nincsenek olyan sajátosságaik, amelyek egyértelműen megkülönböztetnék versenytársaiktól, ezért nehéz eladni őket. A tervezett fejlesztések következtében igényesebb alpinfrastruktúrára van szükségük, és gyógyászati, valamint egészségmegőrzéshez kapcsolódó szolgáltatások bővebb körével kell rendelkezniük. Egyre kifejezettebb igény a vendégek körében az **élmény- és sport szolgáltatások erősítése**. Pl.: Csornai termálfürdő fejlesztése.

Új fürdők létrehozása

Új fürdők kialakítására azok a hátrányos helyzetű kistérségek alkalmasak, amelyek jól hasznosítható termálvízzel rendelkeznek. Ezeknek a felhasználása segíthet a lakosság foglalkoztatottságának növelésében és a települések gazdasági fejlesztésében. Ezáltal olyan alpinfrastruktúrák jöhetnek létre, amelyek további vállalkozásokhoz és ehhez kapcsolódó magas minőségű munkahelyek létesítését segítik elő: pl. Nagycenki Élményfürdő és Aquapark építése (zöldmezős beruházások megvalósítása), Zalalövön a SALLA-fürdő és szabadidőközpont, Kunszigeten termálfalu, Vasváron Kneipp turizmus megteremtése, Gersekaráton termálberuházás, Mihályiban termálfürdő és szabadidőközpont létesítése, Bögötén pedig 5 csillagos széles kínálat van tervben. Körmenten élményfürdőt, konferenciaközpontot, 400 ágyas termálszállót terveznek.

Fontos feladatok még: a **gyógyturizmus kórházi háttérének fejlesztése, gyógyászati és prevenciók központok kialakítása**, valamint a **minőségi szálláshely-fejlesztés megvalósítása** a gyógyászati, illetve a prevenciók profilokhoz kötődően történjen.

Egyedi gyógyturizmus kínálat

Balfi fürdő jelenlegi állapota fejlesztést sürget. Egykori fényének visszaállítása örökségvédelmi szempontból is feladatunk. Alkalmas lenne egy századfordulós, Monarchia hangulatát idéző fürdőkomplexum kialakítása. Minőségi turizmusfejlesztésre predesztinált terület, magas igényű vendégekkel. Balf államilag elismert gyógyhely!

A **Lenti fürdő** területén a Szent György Energia Park kialakítása, ahol a gyógyhatású föld energiasugárzások jótékonyan hatnak az emberi szervezetre, helyreállítják a testi-lelki egyensúlyt. Az Energia Park fejlesztése, kezelések specializációja, terület növelése indokolt. Tervben van: Mikosszéplak-Endréd rekreációs park kialakítása is.

Pozicionálás, mint kulcsfeladat

A nyugat-dunántúli egészségturisztikai piac eddig főleg a gyógyturisztikai szolgáltatásokra korlátozódott, s néhány híres gyógyfürdőtől eltekintve nincs ma a régióban olyan létesítmény, amely arculata és kínálati struktúrája alapján jól körülhatárolható pozícióval rendelkezne. Hosszú

távon azok a fürdők tudnak életben maradni és sikeresen működni, amelyek megfogalmazzák a választott célcsoportjukhoz szóló mondanivalót, szlogent, aminek segítségével imázsuk megszilárdul. (Minta példa az osztrák Sonnentherme Lutzmannsburg - Napfényfürdő Locsmánd.)

Területünkön tevékenykedő fürdőkomplexumoknak csak akkor van lehetőségük az egészségturisztikai piacon helyzetüket stabilizálni, ha megfelelően pozicionálnak. Meg kell határoznunk, mitől vagyunk mások, mint Közép-Kelet Európa többi országa, és miért érdemes Nyugat-Pannóniát választania egy külföldinek üdülése színhelyéül?

A magyar turizmus általánosan egyik fő problémája a turisták viszonylag alacsony fajlagos költsége, ugyanakkor egyik fő célkitűzése a turizmusból származó bevételek többszörösére növelése. A magasabb költségi hajlandóságú turisták kizárólag akkor választják hazánkat, ha imázsunk megfelelő keresleti igényeknek.

Ha az egészség „divatos” válik, és Magyarország imázsa az egészséggel lesz azonos, akkor várhatóan Magyarország népszerűsége is megnő. Ebben komoly szereppel bír a Nyugat-dunántúli Régió. Ehhez jól átgondolt marketingstratégiára, imázs építésre, intézményi összefogásra van szükség.

Szakirányú humán erőforrás fejlesztés szükséges a szolgáltatás-minőség javítása érdekében. Össze kell fogni a szakképző és felsőoktatási intézményekkel a turisztikai szolgáltatóknak a gyakorlatiasabb oktatás és a piacvezérelt, piacképesebb oktatás érdekében.

Tudatos marketingstratégia, összefogás, mint feladat

- **Kínálat bővítése és specializáció:** főként a wellness szolgáltatások területén szűk a jelenlegi kínálat, ezért a gyógy-, és a wellness turizmus területén szükséges bővíteni a szolgáltatásokat, és szükséges a szolgáltatók specializációja, illetve az egyedi arculat megteremtése, valamint egyértelmű piaci kommunikációja (Sárvári gyógy- és Wellnessfürdő intenzívebb kommunikációja, Bük családbarát jellegének kiemelése).
- **Többgenerációs kínálat:** a kínálat bővítése egyben azt is jelenti, hogy a szolgáltatóknak figyelembe kell venniük a kereslet szegmenseinek eltérő igényeit. (egyedi ötletek kellenek: pl. Single fürdővé lehetne pozicionálni valamelyik kevésbé prosperáló fürdőt).
- **Regionális kereslet fejlesztése:** a wellness szolgáltatások kereslete, és a pihenésre való igény is fontos keresleti elemként jelenik meg, ez azt jelenti, hogy az egyes egészségturisztikai szolgáltatóknak a helyi/regionális kereslet felé is jelentős kommunikációs feladataik vannak, (helyben és környéken lakók megnyerése).
- **Komplex szolgáltatók:** nemzetközi trend, hogy az egészségügyi szolgáltatások és a szálláshelyek egy része közvetlen fizikai kapcsolatban van egymással, de ez a nyugat-dunántúli egészségturisztikai szolgáltatók és szálláshelyek jelentős részénél még nem valósult meg erőteljesen.

Közvetlen nyugati határszéli szomszédunk, a burgenlandi déli terület a gyógyturizmusra összpontosít, hiszen ezen a területen épültek meg a föld termálkincsét hasznosító wellness-szállodák. Ezek borsos áraik miatt igazán tarthatnának attól, hogy a határ túloldalán ugyanazokból a forrásokból táplálkozó magyar létesítmények elcsábítják vendégeiket. A rivalizálás helyett azonban inkább igyekezni kell kiegészíteni a két terület kínálatát.

Klimatikus gyógyhelyek fejlesztése

Kőszeg és Sopron Magyarország és a Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turisztikailag egyik legértékesebb területei. Potenciális a turisztikai vonzerejük és az ehhez kapcsolódó lehetőségek a történelmi és kulturális hagyományaikon túl elhelyezkedésükben, természeti környezetükben, elsősorban pedig klimatikus viszonyaikban, az asztmatikus és egyéb légzőszervi megbetegedések gyógyításában bizonyítottan eredményes szubalpin klímában rejlik.

Egy tervezetten Kőszegen megvalósuló projekt célja az egészségturizmuson belül a klímára, mint természetes gyógytényezőre épülő termékfejlesztés, klímagyógyintézet és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások és turisztikai kínálat fejlesztése. Cél egy egyedi turisztikai vonzerő létrehozása, mely Kőszeg város gyógyászati és rekreációs szolgáltatásait alakítja ki, kiemelten a légzőszervi problémákkal küzdő gyermek és felnőtt korosztály számára.

Köszeg turisztikai vonzerejének növelése, a kínálat megújítása, egy egyedi desztináció kialakítása, mely versenyképes a hazai és nemzetközi piacon, a keresleti tendenciáknak megfelelően.

- A természeti vonzerők és az egészségturizmus lehetőségeinek kihasználása, termékfejlesztés és piac-konform értékesítés.
- A vonzerőkhöz kapcsolódó általános és turisztikai (egészségturisztikai) infrastruktúra és szolgáltatások kialakítása, hogy a terület adottságai a lehető legjobban kihasználhatók legyenek.
- Gyógyintézet létrehozása.
- Az egészségturizmushoz és a legfontosabb potenciális turisztikai termékekhez (ökoturizmus, családi üdülések, ifjúsági turizmus) kapcsolódó szálláshely- és szolgáltatásfejlesztés.

Fogászati turizmus-dentálturizmus

Különleges helyet foglal el a városok, kiemelten Sopron egészségügyi ellátása terén a privát praxisok erősödése, mely elsősorban a fogászati ellátás területén tapasztalható, és mint ilyen, a külföldi pacientúra vonzásával idegenforgalmi tényezőként is számottevő. Sopron észrevétlenül fogászati turisztikai paradicsom lett. Európa minden részéből, de már Amerikából is érkeznek a páciensek néhány napos kezelésre. A fogászati rendelőket turisztikai információs pontokként kellene használni és komplex turisztikai csomagokat kell kidolgozni az ideérkező betegeknek.

Egyedi gyógyturizmus kínálat

A Lenti fürdő területén a Szent György Energia Park kialakítása, ahol a gyógyhatású föld energiasugárzások jótékonyan hatnak az emberi szervezetre, helyreállítják a testi-lelki egyensúlyt. Az Energia Park fejlesztése, a kezelések specializációja, a terület növelése indokolt.

Felelős szervezetek:

- Pannon Termál Klaszter,
- MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség,
- Megyei Önkormányzatok,
- Megyei Önkormányzatok Idegenforgalmi Bizottságai
- Térségi, kistérségi társulások, Kistérségi Fejlesztési Tanácsok, Többcélú Kistérségi Társulások
- települési önkormányzatok,
- fürdők üzemeltetői
- Kereskedelmi és Iparkamarák
- Orvosi Kamara

Egyéb érintettek szervezetek:

Kormányzat, vállalkozások, egészségbiztosítás (OEP), biztosítók, szakmai szövetségek.

2/10. Az ökoturizmus feltétel- és eszközrendszerének fokozása

Háttér, adottságok

A Nyugat-Dunántúl Régió táji adottságaira jellemző sokszínűség mellett rendkívül gazdag természeti értékekkel is rendelkezik. Természeti értékeink gazdagsága, az ökológiai sokszínűség kiváló terepet nyújtanak az ökoturizmus fejlesztésére. Az **ökoturisták** elsődleges motivációja a természet megfigyelése, ezen kívül azonban a helyi, hagyományos kultúrák megismerése is cél. E motivációnak Régióink adottságai megfelelőek, hisz tájegységeinkre a természet és kultúra szimbiózisa jellemző, mely természetközeli kultúrtájakat eredményez.

Az országos jelentőségű védett területek 14 %-a Régióinkban található. Nyugat-Dunántúlon 2 olyan nemzeti park van, melyek területe teljes egészében a Régióban fekszik. A Fertő-Hansági a Régió északi részén, az Őrségi pedig Vas és Zala megye határán helyezkedik el. Dél Zala, a Mura vidék a

Balaton-felvidéki Nemzeti Park illetékességi területéhez tartozik. A Fertőtáj egyben kultúrtáj kategóriában a világörökség része.

Az elmúlt években a **nemzeti parkok** felismerték, hogy természeti örökségünk megismerésére szélesebb társadalmi igény mutatkozik, és a táj teherbíró képességét figyelembe véve az érdeklődő közönség számára az infrastruktúra fejlesztésével a természeti értékek megismerését biztosítani lehet. A turizmusban rejlő lehetőségek kihasználásával kialakultak a vendégek eredményes fogadásához szükséges feltételek. A Fertő-Hanság Nemzeti Parkban a Rév-Kócsagvár Látogatóközpont, az Őrségben a Harmatfű Természetvédelmi és Oktatóközpont. 2006. őszén kerül átadásra Kőszegen a Bechtold Istvánról elnevezett Látogatóközpont. Ezen kívül tanösvények, bemutatóhelyek, komplex turisztikai programajánlatok kerültek kialakításra a nemzeti parkokban, hogy élményszerzésre alkalmas teret biztosítsanak a látogatóknak. A keresletet és a fejlesztések sikerességét mutatja, hogy a Fertő-Hanság Nemzeti Parkot évente több mint 200 000 látogató keresi fel.

Az elmúlt évtizedben jelentek meg Magyarországon a **natúrparkok**, melyek a nemzeti parkok mellett tevékenységükkel, szemléletükkel az ökoturizmust szolgálják. Régióinkban az alábbi eloszlásban vannak jelen a natúrparkok: Vas megyében Írott-kő, Őrség-Vendvidék, Zala megyében Kerka-mente, Győr-Moson-Sopron megyében Soproni Natúrpark. 1997-ben jött létre hazánkban is elsőként az Írott-kő Natúrpark (16 település), mely elsősorban turizmusfejlesztéssel, térségi marketinggel, információs szolgálattal, helyi termékek megjelenítésével, programszervezéssel, környezeti neveléssel foglalkozik. Az Őrség-Vendvidék Natúrpark 1998-ban alakult és 28 település a tagja. Fő célja az egyensúly biztosítása a turizmus és a térség természeti értékei között, jellegzetessége, hogy hármashatár menti. A Kerka-mente Natúrpark 1998-ban jött létre, Szécsisziget központtal, mely egyben információs központ és szálláshely bázisa is. 40 település alkotja, eddigi fő tevékenysége a Natúrpark kerékpárút fejlesztési program (táblázás, szerviz, kölcsönzés), természetvédelmi táborok, oktatás, élőhely rekonstrukciós tevékenység (Bivalyrezervátum). A Soproni Natúrpark 2004 őszén alakult meg, három település alkotja. Mottója: *A természet gyógyító ösvényein*. Eddigi eredményei: kiadványok a natúrparkról, idegenvezető képzés, túraútvonalak felújítása, Gesztenye ünnep, honlap létrehozása, információs táblák, Zöld könyv – zöld minősítési rendszer a natúrpark szolgáltatók számára.

A natúrparkok tevékenységére jellemző egyfajta komplexitás. Az értékvédelem, természetvédelem, vidékfejlesztés, településfejlesztés, környezeti nevelés, gazdasági és társadalmi szervezetek együttműködésének elősegítése területén egyaránt tevékenykednek, mindezt a térség fejlesztése érdekében.

Az ökoturizmusnak további háttérrel adhatnak az **arborétumok**. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. beruházásában készül a Jeli Arborétum látogatóközpontja, de a szombathelyi Kámoni Arbortéumban is tervezik egy ilyen egység építését.

Az országos Tájékozódási Hálózat két helyszíne található a Régióban. Az egyik a Sokoró Ökológiai Park Alapítvány gondozásában működő Győrújbaráti Ökológiai és Vidékfejlesztési Tájékozódási Hálózat, a másik Zala megyében az Ökorégió Alapítvány a Fenntartható Fejlődésért által működtetett Dötki Ökológiai és Vidékfejlesztési Tájékozódási Hálózat. A tájékozódási tevékenysége szorosan kapcsolódik a turizmushoz is.

- Rendezvények szervezése, konferenciák, találkozók, értekezletek
- Közösségi információs rendszer kialakítása és működtetése
- Helyi tradicionális kis-mesterségek életre hívása és támogatása (kézművesség központjai, Népi kismesterségek háza stb.)
- A fenntartható turizmus elterjesztése és fejlesztése. Kiemelt terület: öko- és agroturizmus. (információs és továbbképző központ: tájékoztatás, oktatás, szakkísérők, ökotúra-útvonalak, bemutatóhelyek, komplex programsomagok)
- Erdei Iskolai programok kidolgozása, erdei iskolák működtetése
- Tematikus táborok szervezése megtartása

Célok, megfogalmazása

A helyzetelemzés alapján megállapítottuk, hogy a Nyugat-dunántúli Régió adottságai alkalmasak az ökoturizmus fejlesztésére, illetve, hogy az ökoturizmus már meglévő infrastrukturális, szervezeti

hátérrel rendelkezik. A Régió a „megőrizve fejlődni” elvét követve, turizmusában az ökológiai megalapozottságot tartja szem előtt.

Az ökoturizmus fejlesztése a Régió stratégiai programjaiból illeszkedik a fenntarthatóságra épülő alapelvhez, valamint a turisztikai vonzerő erősítéséhez.

Általános célunk, hogy a Régió megőrzött természeti értékeire alapozott fenntartható turizmusa megerősödjék, a Régió kultúrtájai attraktív, vonzó ökoturisztikai ajánlatokkal rendelkezzenek, új, egyedi kínálattal rendelkező területek kerüljenek bevonásra, a Régió ökoturisztikai kínálata egységben jelenjen meg.

Célunk, hogy a Nyugat-dunántúli Régió egy sikeres **ökoturisztikai desztináció** legyen! Ezt segítheti a 2004 őszén kihirdetett európai ökológiai hálózat, a **Natura 2000** magyarországi területeinek rendszere is. A Régió közösségi jelentőségű élőhelyeinek, vadon élő állat- és növényvilágának ilyen irányú védelme biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul a térség fenntartható fejlődésén keresztül az ökoturisztikai vonzerő növekedéséhez.

Célunk továbbá olyan fejlesztések létrehozása, amely

- ◆ az egységes ökoszisztéma fennmaradása mellett, lehetővé teszi az emberi hasznosítást is, hozzájárul a helyiek megélhetéséhez,
- ◆ a környezeti terhelést minimalizálja,
- ◆ a fejlesztések a helyi emberek bevonásával, az ő érdekeiket figyelembe véve történnek, és a helyieknek munkalehetőséget biztosítanak,
- ◆ a Régió ökoturizmusban érintett szervezetei együttműködnek, az egységes piaci megjelenésre törekedve,
- ◆ környezetbarát technológiákat alkalmaznak.

Fejlesztési eszközök

Élményszerűségeen alapuló attrakciófejlesztés

- Ökoturisztikai helyszíneken látogatóközpontok építése
- Tanösvények létrehozása
- Bemutatóhelyek létrehozása
- Élőhely-rekonstrukciók
- Hagyományos gazdálkodás bemutatása
- Információs rendszer kiépítése (táblarendszer)
- A régió kisvasútjainak fejlesztése

Új területek bevonása

- kutatás, felmérés az eddigi turisztikailag kevésbé frekvenciált területeken
- ökoturisztikai fejlesztési tervek készítése
- szervezeti/szakmai háttér létrehozása

Programfejlesztés

- célcsoport orientált programok
- komplex programcsomagok (együttműködés szolgáltatókkal, utazási irodákkal)

Helyi termékek fejlesztése

- tájegységre jellemző speciális termékek feltárása, turisztikai bemutatása, értékesítése
- helyi termékek minősítése
- natúrbolt hálózat létrejöttének elősegítése

Hagyományokon, termékeken alapuló rendezvények

- kézműves programok, bemutatók
- gasztronómiai programok, fesztiválok

Környezetbarát szolgáltatások kialakítása

- zöld szálláshelyek feltételrendszerének meghatározása, ajánlások készítése
- környezetbarát technológiák alkalmazása a fejlesztésekben
- környezetbarát közlekedés az ökoterületeken
- Ökokódex létrehozása, viselkedési kódex turistáknak

Oktatás, képzés, kutatás

- környezeti nevelés, erdei iskola, oktatóközpontok
- ökoturisztikai szakvezetők képzése
- szakmai programok, konferenciák
- ökoturizmus eredményeinek, hatásának kutatása (hatásvizsgálatok, terhelhetőség vizsgálat, kereslet, kínálat, költségstruktúra)

Együttműködés, marketingtevékenység

- ökoturizmusban érintett szervezetek kooperációja
- natúrparkok régiós hálózatának létrehozása
- közös ajánlatok kidolgozása
- hatékony marketingkommunikáció

Területi (földrajzi) preferenciák

Az ökoturizmus területei preferenciáit behatárolják az adottságok elhelyezkedése. A Régióban ezeket a helyeket részben lefedik a nemzeti parkok, natúrparkok, illetve arborétumok. A Régió földrajzi elhelyezkedése, határmentisége miatt a történelem kényszerítette helyzetben megőrizte természeti gazdagságát, így az É-D irányú határmenti rész, mintegy **zöld folyosóként** szegélyezi a Régiót: Szigetköz – Fertő-hanság – Soproni-hegység – Kőszegi-hegység – Vas hegy – Vendvidék – Őrség – Göcsej – Hetés.

A meglévőknél kívül új célterületként jelenik meg a Régió meghatározó vadvízi folyója, a Rába. A **Rába völgyére épülő ökoturizmus**, - ami sokkal szélesebb területet fog át, mint csak víziturizmus -, a stratégiai tervezési időszak egyik kiemelt célterülete kell legyen. A folyó magyarországi szakasza maga mikroklimájával önálló ökoturisztikai desztinációként a Régió ökoturizmusának egy új fellelője lehet. A folyó mentén létrehozandó 6 ökobázis a vízi, a kerékpáros, a lovas, a bakancsos turisták számára teszi lehetővé a természetközeli turizmust fenntartható módon úgy, hogy a Rába turizmusfejlesztése ellenőrizhető módon valósul meg. A fejlesztés építhet a Rába mentén élők erős identitására, a természeti mellett, az épített örökség, a kézműves és a szellemi hagyományokra, erőforrásokra.

Hasonlóan indokolt a Szigetköz nemzeti park/natúrpark, valamint a Pannonhalma/Sokoró natúrpark, továbbá a Zala völgye, a Mura mente natúrpark fejlesztése, továbbá a Dötki Ökológiai tájközpont ökoturisztikai kínálatának fejlesztése.

Felelős Szervezetek

Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság
Írottka Natúrparkért Egyesület
Őrség-Vendvidék Natúrpark Egyesület
Natúrpark Térségfejlesztési Kht.
Kerka-mente Natúrpark
Soproni hegységért Natúrpark Egyesület
Szombathelyi Erdészeti Zrt.
Rába Szövetség
Horgász Szövetségek
Zalaerdő Zalai Erdészeti és Faipari Zrt.
Szombathelyi Erdészeti Igazgatóság
Érintett települések önkormányzatai
Érintett földrajzi területek önkormányzati, kistérségi társulásai
Megyei Önkormányzatok
Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság

Falusi Turizmus Vas Megyei Egyesülete,
Győr-Moson-Sopron Megyei Falusi Turizmus Egyesület,
Falusi Vendéglátók Zala Megyei Egyesület,
Nyugat-dunántúli Regionális Falusi Turizmus Szövetség,
Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége,
MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
Regionális Idegénforgalmi Bizottság

Fenntarthatóság meghatározása

Az ökoturizmus, a turizmusnak az a formája, amelynek fenntarthatónak kell lennie, hisz alapvető célja az ökoszisztéma megőrzése, a diverzitás fenntartása, a negatív hatások minimalizálása. Az ökoturizmus fejlesztésénél elengedhetetlen a tudatos és integrált tervezés, valamint a helyi közösségek bevonása, az érdekeltekkel történő egyeztetés. Fontos a fejlesztések folyamatos monitoringja, kutatások végzése a tevékenységek hatásairól. Bármely ökoturisztikai fejlesztés alapja, hogy meg kell szüntetni azokat a veszélyforrásokat, amelyek a régiós ökoturisztikai desztináció megvalósulásának ellenében hatnak (pl.: Rába habzása, génmódosított termékek termesztése).

3/10. Kulturális turizmus fejlesztése

Adottságok, háttér

A kulturális turizmus a kulturális látnivalók felkeresésére, új információk, élmények szerzésére irányuló turizmusfajta. A kulturális turizmusnak ma is meghatározó motivációja az örökség, a múlt emlékeinek, a művészeti értékeknek felkeresése, bár az elmúlt évtizedben az ún. kreatív iparágak (film, design, média) is egyre nagyobb szerephez jutnak. Új trend a hétköznapi emberek életének megismerését célzó attrakciók, a történelmi eseményekhez, személyekhez kötődő vonzerők utáni érdeklődés.

A Nyugat-dunántúli Régió egyik kiemelt vonzereje a kulturális öröksége. A Régióban a római kori emlékektől, az egyházi emlékeken át, a magyar történelmi emlékhelyekig számos nemzetközi, országos viszonylatban is jelentős helyszínünk van. Kulturális rendezvénykínálatunk is sokszínű, köztük több az elmúlt években nemzetközi színvonalúvá emelkedett (Savaria Történelmi Karnevál, Wagner Fesztivál, Liszt Fesztivál).

Kulturális, történelmi emlék- és kiállítóhelyek turisztikai hasznosításának bővítése, valamint nemzetközileg, országosan is kiemelkedő jelentőségű, rendezvények szervezése, melyek mind tartalmilag, mind minőségileg megfelelnek a turisztikai célcsoportok igényeinek, ezáltal növelve a Régió országos és nemzetközi vonzerejét, az itt eltöltött vendégéjszakák számát és a költség mértékét.

Az elmúlt időszakban több jelentős, a **kulturális örökséget érintő beruházás** megvalósult, illetve folyamatban van: Pannonhalma látogatóközpont, termék- és szolgáltatásfejlesztés, Fertődi Esterházy-kastély rekonstrukciója, Sárosvári vár rekonstrukciója, Szombathelyen történelmi témapark építése.

A kulturális turizmusban jelentős szerepet játszó tematikus útvonalak kialakítása is elindult, bár ezen a területen jelentős eredmények még nem születtek elsősorban a források szűkössége miatt. Ezért a tervezési időszakban ezekre kiemelt figyelmet kell fordítani: Kastélyút program, Irodalmi emlékhelyek, Szent Márton útja.

Célok megfogalmazása

A kulturális vonzerők hozzájárulnak a Nyugat-dunántúli Régió turisztikai kínálatának diverzifikálásához és az adott terület imázsának javításához. A kulturális turisztikai vonzerők széles skálája több szegmenst is érint és több turisztikai termék kiegészítője. Fontos a Régió kastélyainak, várainak, épített örökségeinek turisztikai funkciókkal való ellátása, meglévő kiállító- és bemutatóhelyek turisztikai szempontú fejlesztése.

Általános célunk a Nyugat-dunántúli Régió gazdag kulturális örökségének megőrzése és bemutatása, a turisztikai piacon történő megjelenítése, ezáltal a Régió versenyképességének javítása. Célunk, hogy

kulturális vonzerőink járuljanak hozzá a Régió arculatához (sokszínűség), ugyanakkor az egyes téjegységek önálló arculatát is erősítsék. A kulturális turizmusnak nagy szerepe van a régiós identitás erősítésében is, hisz kulturális örökségünk kötődéseinket is meghatározzák. Célunk, hogy Régióink értékeit a Régiókn belül is ismerjék és büszkének legyenek rá az itt lakók.

Speciális célok:

- ◆ A már meglévő egyedi kulturális örökségre alapozó innovatív kulturális termékek létrehozása.
- ◆ Kreatív, újszerű kulturális fejlesztések ösztönzése (pl. elhanyagolt ipari területek kulturális funkcióval való megtöltése, rés-szegmenseknek szóló ajánlatok).
- ◆ Tematikus útvonalak menedzsmentjének, marketingjének hatékonyabbá tétele.
- ◆ Kulturális és turisztikai szektor hatékonyabb együttműködése, programkoordináció.

A 2007-2013 közötti időszakban Régióinkban **két nemzetközileg is jelentős évfordulót ünnepelünk**: Haydn halálának 200. évfordulója, Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója. E két esemény jelentős nemzetközi érdeklődésre is számot tart, ezért a régió imázsának, ismertségének növelése céljából az évforduló programkoordinációja, hatékony marketingkommunikációja szükséges. E két évforduló a Régió kulturális turizmusa számára rendkívüli lehetőségeket hordoz, hisz ahogy kétszáz évvel ezelőtt Fertőd, Sopron a magaskultúra európai központja volt, úgy a XXI. században ismét Európa zenei központjává válhatunk.

Fejlesztési eszközök

Nagy - nemzetközi, országos hatású - rendszeresen megtartandó rendezvények további rendezése, újak létrehozása, fejlesztése. Üdülő, valamint a látogató, kiránduló turizmus számára program-összeállítás, bemutató programok kialakítása (válturák, városnéző-túrák, irodalmi túrák). Regionális rendezvénynaplár és koordináció a végrehajtásban.

Innovatív termékfejlesztés (egyedi projektek megvalósítása)

- ◆ Örökség-helyszínek megújítása:
 - Fertődi kastély rekonstrukciójának folytatása,
 - Kőszeg történelmi belváros, Kőszegi vár rekonstrukció, (a középkori magyar város bemutatás),
 - Megvalósíthatósági tanulmány készítése Kőszeg világörökségi címének elnyerésére,
 - Sopron: Tűztorony látogatóközpont építése,
 - Szombathely: Történelmi sétány, Iseum rekonstrukciója (a római kor bemutatása),
 - Zalaegerszegi Alsóerdei Nyári Színház fejlesztése,
 - Sárvári Várban fedett kamaraszínház létrehozása, illetve víziszínpad megvalósítása tavaknál,
 - Az Egervári Várkastély teljes rekonstrukciója,
 - a győri Lőcsei Fehér Szalon Alapítvány fejlesztési tervének realizálása, amely egyszerre teremt új játszóhelyet a színházteretnek, kiállító tereket a művészeknek – és mindezt műemléki környezetben.
- ◆ Kastélyok, várak megújítása, turisztikai hasznosítása (Köröendi Batthyányi-kastély rekonstrukciója, Bozsoki Batthyány kastélyrom, Cziráky-kastély Dénesfán /funkcióváltással/)
- ◆ Múzeumok, gyűjtemények, kiállítóterek interaktív fejlesztése
A meglévő múzeumok korszerűsítése (Xantus János Múzeum – Győr, Püspöki kastély - Szany). Tematikus utakhoz kapcsolódó múzeumok létrehozása (irodalmi-, bormúzeum).

Témaparkok kialakítása

Egy téma köré épülő attrakciós helyszínek létrehozása komplex szolgáltatással

- ◆ Széchenyi történelmi témapark (Nagycenk)
- ◆ Fertőrákosi Kőfejtő

Kulturális témautak fejlesztése (történelemre, irodalomra, épített örökségre, zenére jeles nagy magyarokra épülő tematikus útvonalak kialakítása)

Témák: Kastélyút, Irodalmi emlékek, Liszt Ferenc kulturális út, Szent Márton útja, Katonák útja, Rómaiak útja -Borostyánkő út Zalalövői szakasz kialakítása, Határmenti kulturális örökségünk, Árpád-kori templomok, Rába menti kastélyok, Deák Ferenc hagyományok csokorba fűzése (Söjtör-Kehidakustány-Zalaegerszeg), Rákóczi hagyományörző fesztivál Győrvár-Egervár térségében, Egervár nyári játékok kibővítése.

- ◆ Menedzsment szervezetek működésének megerősítése

- ◆ Marketing és információs tevékenység

Hagyományokra épülő termékek (néprajz, folklór, kézművesség)

- ◆ Népi építészeti emlékek megőrzése, hasznosítása (szabadtéri múzeumok fejlesztése, bemutatók, programok)
- ◆ Helytörténeti gyűjtemények létrehozása
- ◆ Nemzetiségi kultúra megőrzése

Fesztiválok, rendezvények, garantált programok

Kiemelt évfordulókhoz kötődő nagyrendezvények koordinációja, marketingje, a régió arculatában való megjelenítése nemzetközi piacokon is.

2009: Haydn emlékévként, halálának 200. évfordulója. 2011: Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója.

Kiemelkedő imázs transzfer funkciója miatt, - hiszen Liszt világszerte ismert és elismert - ezen fejleszthető projektet részletesebben ismertetjük. Nemzetközi és országos keresletelemzés megmutatta, hogy a Liszt Fesztivál illeszkedik a kereslethez, a turizmus általános trendjeihez. A projekt kapcsolódik továbbá a nemzeti turisztikai marketingtervhez, a tervezési – statisztikai régió területfejlesztési tervéhez és a Nyugat-Pannon EuRégió célkitűzéseire. A projekt egyben egyik eszköze a még gyenge régióidentitás alakításának. A projekt megalapozottsága is megfelelő. Van gazdája, van forrása és megkezdődött a Liszt Fesztivál irányító testületének szervezése is. A fesztivál megrendezésének valódi záloga az irányító testület és az operatív szervezet létrehozása, vagy kijelölése lesz. A fesztivál eszköze lehet Sopron újrapozicionálásának és a helyi kulturális kínálat megújításának.

A fesztivál továbbfejlődése kulturális úttá újabb vonzerővel gazdagíthatja a Régiót. Egyrészt határon átnyúló lenne, Doborján/Raiding felé, másrészt összekötné a Régió Liszt emlékhelyeit, Nagycenk, Kőszeg, Győr és szorosabbá fűzné a kapcsolatot hazánk más tájaival is: pl. Szekszárd. A tematikus utak előnyt élveznek a ROP 2007-2013. közötti periódusában. A Liszt Fesztivál a fentiek alapján alkalmas arra, hogy a térség kiemelt idegenforgalmi terméke legyen. Ezzel pedig a Régió olyan kínálati elemmel gazdagodik, mely színvonalas eseményeket ígér, jól fizető, igényes turistákat hoz a térségbe, és ezzel segíti a térség átállását a bevásárló turizmusról a minőségi turizmus más ágaira. Mindez javítja a térség közhangulatát és a térség arculatát is pozitívan alakítja.

- ◆ Történelmi, kulturális fesztiválok, karneválok, rendezvények
Történelmi, zenei eseményekhez kötődő rendezvények minőségi színvonalának emelése, kommunikációjának erősítése. A Régió legnagyobb tömeget vonzó és megmozgató rendezvénye a Savaria Történelmi Karnevál. Mint kulturális vezérprogram pozitívan járul hozzá a Régió ilyen irányú pozicionálásához. A rendezvénysorozat magja – a római kor – Európa bármely területén jól érthető és befogadható tématerület. Ezért az esemény programjainak és nemzetközi szintű kommunikációjának támogatása mindenképpen kívánatos. Új történelmi hagyományokra épülő fesztiválok megrendezése – Nagykanizsa gólyalábas fesztivál. A „Kézművesség 1000 éve” c. előkészítés alatt álló esemény megvalósítása (Szombathely).
- ◆ Szabadtéri színházak, várszínházak (Kőszeg, Sárvár)
- ◆ Bor- és gasztronómiai fesztiválok (Őrségi Tökfesztivál, Natúrpark ízei, Gesztenyeünnep, Dödölle és borfesztivál, Soproni Borünnep, Kékfrankos nyár programsorozat Sopronban, Rétesfesztivál, Prószafesztivál, Gyümölcsfesztivál alma-szilva Zalában, Márton-napi újbor mustra, Vince-napi pincejárás, Orbán-napi borünnep, Rábaközi Perecfesztivál, Uborkafesztivál).

A programkínálat további bővítése, a marketingkommunikáció erősítése.

Területi (földrajzi) preferenciák

A kulturális turizmus helyszínei földrajzilag szinte az egész Régiót lefedik. Pannonhalmától Nagykanizsáig számos kulturális örökség helyszín, történelmi város, kastély, néprajzi érték található. Talán ezen a területen van a legkevesebb fehér folt régióinkban, hisz a kulturális örökség, mint ajánlat jelenik meg leghamarabb a turisztikai kínálatban. Jelentősége miatt kiemelhetjük Pannonhalma, Fertőd szerepét, ez utóbbi még mindig méltánytalanul keveset szerepel a Régió marketingjében. Hagyományos kulturális turisztikai célpontok történelmi városaink (Sopron, Kőszeg, Szombathely, Sárvár, Egervár (reneszánsz), Zalalövő (római kori)).

Néprajzi értékei, hagyományai, településformái miatt az őrségi, göcseji, hetési települések már ismertebbek. Néprajzi szempontból érdekes, mégis kevésbé feltárt vidék a Rábaköz.

Felelős szervezetek

MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
Helyi Önkormányzatok
Megyei Önkormányzatok
Kulturális, rendezvényszervező irodák, művelődési központok
Helyi közösségek, civil és nonprofit szervezetek
Kincstári Vagyoni Igazgatóság
Regionális Fejlesztési Tanács
Regionális Fejlesztési Ügynökség
Kereskedelmi és Iparkamarák

Fenntarthatóság meghatározása

Kultúra és turizmus összekapcsolása alapját képezi a kulturális örökség, kulturális programok fenntarthatóságának, gazdaságos működtetésének. A kulturális termékfejlesztésnél fontos szempont, hogy a helyiek igényeit is kielégítse, a helyieknek is szóljon, hisz a folyamatos fenntartásának a helyiek is részesei kell hogy legyenek. A kulturális örökség attrakcióvá fejlesztésénél és annak hosszú távú fenntarthatóságánál elengedhetetlen a helyszínnel kapcsolatba kerülő minden érdekelt bevonása már a tervezés kezdeténél (történészek, régészek, műemlékvédelem, civilek, politikai döntéshozók). A fejlesztéseknél fontosnak tartjuk, hogy a mai kor igényeinek megfelelő minőségi attrakciók jöjjenek létre, melyek különös, egyedi élményt nyújtanak. Így tudnak megfelelni az egyre kritikusabb és nagyobb elvárásokkal rendelkező látogatóknak, és így lehetnek versenyképesek a kulturális turizmus piacán.

4/10. Családbarát regionális desztináció fejlesztése

Háttér, adottságok

Minden régió igyekszik magát markánsan megkülönböztetni más régióktól. Nem véletlen, hisz a vendégekért való küzdelem óriási a piac szereplői között. A családbarát régió megteremtése a vendég meghódításának, illetve elhódításának gondolatát tűzte zászlajára. Érdemes kellőképpen gondoskodni a holnap vendégeiről. Aki megszerzi magának a fiatal korosztályt, az megszerzi magának az idősebbeket is. A gyerek, a kamasz ma már beleszól abba, hová utazzon a család. Valójában nem csak a holnap turistái ők, hanem azok is, akik magukkal hozzák a szülőket, nagyszülőket.

Családbarát egy régió, ha kínálatában a családot egységként, de ugyanakkor annak tagjait egyénenként, egyéniségekként is kezeli. A fogalomhoz szervesen kapcsolódik a gyerekbarát, bababarát fogalom is. A családbarát helyek iránt folyamatosan nő a piaci igény. Az egyre nagyobb piaci erőt képviselő gyermekes családok olyan helyet választanak pihenésre, üdülésre, ahol ***nem jelent problémát a gyermek, felnőtt kamasz jelenléte***, ugyanakkor megoldott a jó minőségű ellátás, szórakozás, szórakoztatás. A családbarát desztináció egyrészt a család egészére gondolva hat a szülőre, ugyanakkor a gyerekeknek nyújtott szolgáltatások, programok által könnyíti meg a szülő választását.

Családbarát egy régió, ha családbarát vendéglátást folytat, melybe beletartozik a vendégek elszállásolása, ellátása valamint szórakoztatása. A családbarát gondolat szervesen és szabadon kapcsolódhat a turizmus különböző formáihoz, mint falusi, aktív, kulturális, wellness turizmus, ezzel is gazdagítva a kínálati elemek tárházát.

Régióknak az alábbi ***három követelménynek*** kell megfelelnie:

Családbarát szolgáltatások - Családbarát programok - Családbarát árak

Célok megfogalmazása

A családbarát régió kialakításához elsőként rögzítenünk szükséges a meglévő hiányosságokat, gyengeségeket, avagy problémákat:

- Nincs családbarát filozófiánk.
- A fogalom sokszor elvtelen, tartalom nélküli használatával találkozunk.
- Minimum követelmények meghatározása még nem történt meg.
- Hiányzik a valóban családokat várók megjelenítése egységes, tematikus turisztikai kiadványban.

Családbarát Régió kialakítása – alapvető célkitűzések:

- **Egységesség:** családbarát fogalmat jelentő tartalmi elemek meghatározása
- **Partnerség:** vállalkozói kör létrehozása, aki hajlandó és képes a programban részt venni
- **Kölcsönösség:** vállalkozókat segítő támogatási rendszer kidolgozása
- **Megkülönböztethetőség:** a családbarát szolgáltatást nyújtók egységes szimbóluma

Családbarát Régió kialakítása – általános feladatok:

- A családbarát koncepcióhoz igazodó vonzerőleltár elkészítése.
- Meglévő családbarát turisztikai termékrendezés.
- Családbarát turisztikai termékfejlesztés.
- Partnerkutató, tájékoztatás, oktatás.
- Egységes, áttekinthető kölcsönösségen alapuló támogatási rendszer kidolgozása.
- Turisztikai ágakban animáció bevezetése speciálisan a gyerekekkel való foglalkozásra.

A családbarát-turizmus, mint fejlesztési irány (prioritás) meghatározása a megfogalmazott 5 *stratégiai cél* közül az alábbi három cél eléréséhez tud eredményesen és mérhető módon hozzájárulni:

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként.
- Humán erőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

Családbarát Régió kialakítása – minimum szolgáltatások körének meghatározása:

- Szálláshely tekintetében:
 - Családi szoba
 - Gyerekszoba
 - Pelenkázó
 - Gyermekegyetem
- Étkezés tekintetében :
 - Gyermekétkező
 - Gyerekszék
 - Gyereksarok
 - Játéksarok
 - Gyermekbúfé
- Szórakozás, szórakoztatás tekintetében:
 - Korcsoportokhoz igazodó animáció
 - Sport
 - Természetjárás

Családbarát Régió kialakítása – attrakciófejlesztés, mint családbarát vonzerők:

- Városi attrakciók
- Természeti, történelmi attrakciók
- Kulturális attrakció
- Különleges attrakciók

Megvalósításáért felelős szervezetek

- MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség,
- Megyei Önkormányzatok,
- Megyei Önkormányzatok Idegenforgalmi Bizottságai
- Térségi, kistérségi társulások, Kistérségi Fejlesztési Tanácsok, Többcélú Kistérségi Társulások
- Nemzeti Parkok, Natúrparkok szervezetei,
- Felnőttképzési és szakképző intézmények,
- A turizmusban érintett civil és nonprofit szervezetek, helyi vendéglátó egyesületek, Borút Egyesületek
- Megyei Kereskedelmi és Iparkamarák,
- Megyei Agrárkamarák,
- Tourinform irodák,
- Profitorientált szolgáltatók, turisztikai szervezetek, vállalkozások és ezek hálózatai.

5/10. Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése, minőségfejlesztése

Háttér, adottságok

Az ifjúsági turizmus az **egyik legösszetettebb és legsajátosabb formája a turizmusnak**.

A fiatalok turizmusának legalapvetőbb megjelenési formái

- a kifejezetten gyermekek részére szervezett üdülések és utazások,
- az iskolai tanulmányi- és osztálykirándulások, a táborozások és a természetjárás, erdei iskolák, valamint
- a fiatal felnőttek önállóan lebonyolított kül- és belföldi utazásai.

Az **ifjúsági turizmusban résztvevők** elsősorban a hazai oktatási intézmények tanulói, akik önálló jövedelemmel még nem rendelkeznek. A nemzetközi szervezetek ajánlása szerint a 6-26 éves korosztály képezi az ifjúság „nemzedékét”. A résztvevők komforttal és kényelemmel szembeni elvárásaik általában kisebbek, viszont lényegesen nagyobb aktivitást és színesebb programot kívánnak meg, amelyek rendszerint nem az egyszerűbb kikapcsolódást szolgálják, hanem különleges tapasztalatokat és ismereteket is nyújtanak

A fiatalok olyan speciális turisztikai termékeket igényelnek, amelyek megfizethetőek, valamint kulturális élményeket, más fiatalokkal való találkozási lehetőséget, multikulturális rendezvényeket nyújtanak, illetve lehetővé teszik a társadalmi és környezeti elkötelezettséget vagy képzési tevékenységet. Ezen felül a fiatalok speciális szálláshelyeket, közlekedést és ezekhez kapcsolódó kedvezményeket igényelnek. Nemzetközi adatok igazolják, hogy az összes turistaérkezés mintegy 20%-át jelenleg az ifjúság adja, melynek a 70%-a az európai országokban realizálódik. Mint új tagállam, és új schengeni határmenti Régió komoly potenciállal rendelkezünk mind a fiatalok turisztikai desztinációjaként, mind küldő országként.

A KSH „**Ifjúsági szálláshelyek jellemzői**” c. anyaga alapján is megállapítható, hogy Régióinkban az ifjúsági turisztikai szolgáltatások kínálata mind mennyiségi, mind minőségi szempontból fejlesztésre szorul. A hazai ifjúsági turizmusban betöltött szerepünk regionálisan és az egyes megyék viszonylatában is fejlesztésre érdemes, mivel a kulturális és természeti turizmusunk kínálata egyedülálló vonzerőkkel rendelkezik. A meglévő kielégítetlen kereslet mellett számos szempont indokolja, hogy kiemelten foglalkozzunk e turisztikai területtel.

Az ifjúsági turizmusban részt vevő turisták a **jövő potenciális turistái**. A Régióban szerzett ifjúkori pozitív tapasztalatok elősegítik, hogy a későbbiekben akár családosként, felnőttként, seniorként igénybe vegyék szolgáltatásainkat.

A fiatalok szabadidejükben a többi korosztályhoz képest szívesebben és gyakrabban kelnek útra. Ezzel szerves összefüggésben áll, hogy más turizmuságakhoz képest a **szeszonalitás kevésbé érzékelhető**. Az ifjúsági turizmus **közösségi célkitűzéseket** szolgál. Támogatja a pedagógusok oktatási, nevelési feladatait, szerepet játszik a közösségformálásban és elősegíti a családi és közösségi értékek elsajátítását. Az élményorientált programcsomagok megkönnyítik az ismeretek átadását.

Az ifjúsági turizmus **ifjúságpolitikai kérdés**, amelynek jelentős szociálpolitikai és turisztikai vonatkozásai vannak. Az állami szerepvállalás fontossága és szükségessége vitathatatlan. Jelenleg több tárca költségvetésében is található pénzügyi források az ifjúsági turizmushoz rendelve: ICSSZEM, Oktatási Minisztérium, Egészségügyi Szociális és Családügyi Minisztérium, Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Miniszterelnöki Hivatal Turisztikai Államtitkárság. Mindemellett a szocializációs, rekreációs, kultúraközvetítő funkció mellett egyre jelentősebb a **gazdasági funkciója**. Az ifjúsági turizmus kiemelten kapcsolható egyes turisztikai termékekhez: kulturális turizmus, rendezvényturizmus, ökoturizmus, vízi- és kerékpárosturizmus, lovasturizmus, egészségturizmus szolgáltatásaihoz.

A Régió két meghatározó ifjúsági szálláshelye: a **Brennbergi Gyermek és Ifjúsági Tábor** Sopron határában, amely egész évben nyitva tart, télen 69 főt, nyáron 261 főt tud fogadni. A gyógykezelő, természetvédelmi Soproni hegységben erdei programok, kézműves foglalkozások, kiállítások, versenyek, szaktáborok szerepelnek a kínálatban. A **GÓ-NA Őrségi Szabadidőközpont** a zalai kistéleplülésen, Szentgyörgyvölgyön tanyasi környezetben, egész évben várja vendégeit. Férőhely kapacitása 103 fő. Sokféle sportolási lehetőség /foci, kosárlabda, tenisz, lábténisz, strandrőplabda, asztalitenisz, tollaslabda, kerékpározás, lovaglás/ biztosított. A kínálatot színesítik a tájlellégű ételek, házi állatok, játszótér, fazekas programok.

Elsősorban Zala megyében jelentős számú a turistaháznak, kulcsos háznak hívtó ifjúsági szálláshely (Becsölgye-Kislengyel, Kustánszeg, Valkonya, Kávás, Újudvar, az Egervári Várkastély is turista osztályú szálláshelyként működik, stb.).

Célok megfogalmazása

Az ifjúsági turizmus, mint fejlesztési irány (prioritás) meghatározása a megfogalmazott 5 *stratégiai cél* közül az alábbi célok eléréséhez tud eredményesen és mérhető módon hozzájárulni:

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás- fiatalosság-nyitottság, jövőorientáltság mint egyik elem a régió-képben.
- A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése.
- A fenntartható fejlődés lehetőségeinek megteremtése.

Általános cél:

Legyünk mind a hazai, mind a környező országok diákjainak találkozó helye! A cél illetén való megfogalmazása egyértelműen jelzi, hogy a fejlesztés során:

- meg kell tartani a Nyugat-dunántúli Régió erősségét képező turisztikai sokoldalúságot, törekedve azok összekapcsolásából eredő szinergia-hatások kihasználására, (ifjúsági turizmus és borturizmus, ifjúsági turizmus és aktív turisztikai elemek, ifjúsági turizmus és kulturális turizmus vetületei stb.),
- a Régió váljon országosan az ifjúsági turisztikai területen meghatározó súlyú területté, amely mind a vendégek száma, mind az itt töltött napok és az itt költött összeg növekedésében jelenjen meg,
- az ifjúsági turizmusban részt vevő külföldi vendégek relatíve igen alacsony számát növelni kell, vonzó termékfejlesztésekkel (Wiesen-i Jazz Fesztivál, mint minta),
- a meglévő és újonnan teremendő vonzerőkre építve egy hatékony és jól értékesített, kommunikált kínálat kialakítása a cél, melynek megteremtésével,
- a gazdasági, társadalmi és környezeti célokat egyaránt szolgálva kell eljárni.

Specifikus cél, hogy minden egyes „turisztikailag értékes” tájegység képes legyen fogadni a jövő potenciális turistáit, a fiatalokat. A Régió ifjúsági turizmusának jövőképeben a mennyiségi és minőségi fejlesztések megvalósítása kívánatos. Szükséges a meghatározó **turisztikai tájegységeként legalább egy nagy férőhely-kapacitású és az ifjúsági turizmus kategóriájában színvonalas ifjúsági**

szálláshely létrehozása, működtetése. Mivel az ifjúsági turizmus kínálata alapvetően a helyi turisztikai értékekre épül /kulturális turizmus, rendezvényturizmus, ökoturizmus, vízi- és kerékpárosturizmus, lovasturizmus, egészségturizmus/ elengedhetetlen a szolgáltatók hálózati együttműködése.

Az ifjúsági korosztály turisztikai programjainak és utazásainak szervezésében kiemelkedő szerepet vállalnak az iskolák. A kutatási eredmények azt mutatják, hogy a pedagógusoknak döntő szerepük van az ifjúsági turizmus szervezésében, ez a szerep még erőteljesebben érvényesül az anyagilag hátrányosabb helyzetű csoportoknál. A fiatalok utazásainak szervezőinél szükséges megemlíteni a civil szervezetek és az egyházak szerepét, valamint egy-két vállalkozást, amelyek ugyancsak kiemelkedő ifjúsági munkát végeznek, szabadidős programokat, táborokat szerveznek.

Az ifjúsági turizmusban részt vevők körét szükséges kibővíteni a külföldről érkező turistákkal, a nemzetközi piacon is versenyképesé kell tenni az ifjúsági szálláshelyeket. A 2004. évi ifjúsági turizmus statisztikai adatai alapján csupán a vendégek 6,6%-a érkezett határokon túlról. Várhatóan az uniós csatlakozás következményeként, valamint a tervezett fejlesztések eredményeként a külföldi újdonságra fogékony fiatalok mind nagyobb számban látogatnak hozzánk.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

A fenti célok eléréséhez a Régió ifjúsági turizmusának minőségi és mennyiségi fejlesztésére van szükség, amely az alábbi eszközök és területek alkalmazását, középpontba állítását igényli.

- **Vonzerőfejlesztés**
Célcsoportorientált vonzerőfejlesztés.
Kapacitásbővítés /szálláshely, vendéglátás/.
Meglévő adottságokon alapuló szolgáltatások csomagba szervezése.
- **Tájékoztatási kohézió erősítése**
A szektorok közötti párbeszéd erősítése /iskolák, önkormányzatok, civilek, egyházak, vállalkozások, magánszemélyek/.
Vertikális és horizontális hálózati együttműködés.
- **Képzések**
Az érintettek (szálláshely-szolgáltatók, vendéglátók, programszervezők, élményvezetők, pedagógusok) számára tematikus, szükség szerint tájspecifikus, modulrendszerű felnőttképzési tervek kidolgozása. Oktatási programok megvalósítása: nyelv, kommunikáció, vállalkozásvezetés, turizmusmarketing, gasztronómia, rendezvényszervezés, hálózati együttműködés témakörökben. Szaktanácsadási programok az érintettek részére.
- **Marketingkommunikációs aktivitás erősítése**
Tematikus régiós (lovas, öko/bio, agro, stb.), valamint tájegységi marketingkommunikációs anyagok létrehozása. Az online marketing erősítése, tájegységi szintű információs táblák elhelyezése.
- **Piackutatás és monitoring rendszer bevezetése.**
Folyamatos adatgyűjtés, véleménykutatás a vendégkör körében.
Marketing és Monitoring Információs Rendszer kiépítése és működtetése.

Az ifjúsági turizmus területén különféle földrajzi „**sávokat**” célszerű meghatározni a különféle csoportok elvárásainak megfelelően. (pl. Szombathely-Kalandvár -kisiskolásoknak, Zalaegerszeg, Győr-AQUAPARK- nagyobb gyermekek is, Sopronban a tervezett Extrém Sportpark-középiskolások, felsőoktatási intézmények hallgatói, a kihívást keresők köre).

Az ifjúsági turizmus „termékeként” eladható szolgáltatásokat, programokat, láttnivalókat komplex csomagokba kell szervezni, fokozottabb együttműködést kialakítva ezzel a térség vállalkozói között. A már meglévő turisztikai attrakciók mellett tudatosan törekedni kell újak „kitalálására”. Itt elsősorban olyan kulturális, illetve sport rendezvényekre gondolunk, melyek témájukban közel állnak a fiatalokhoz, és képesek akár országosan is látogatókat vonzani. Külön előnyt jelent, ha ezek valahogy illeszkednének a Régió történelméhez, hagyományaihoz (kosárlabda suli az MKB-Eurolízis sztárjaival, vagy országos egyetemi színjátszófesztivál, egyetemista zenekarok országos találkozója, országos diák bordalfesztivál, stb.). A lehetőségek tehát szinte korlátlanok, megfelelő szervezéssel és ismétléssel akár a Régió és/vagy egy település egyfajta védjegyévé is válhatnának, mint ahogy az Sopronban, a Volt Fesztivál esetében is történt.

Területi /földrajzi/ preferenciák

A **tájégségi szintű szerveződés** erősítése szükséges az ifjúsági turizmusban. Nyugat-Dunántúli Régió magas ismertségi fokkal bíró tájégségeiben egy-egy ifjúsági szálláshely megléte indokolt. Sajátos, jól elkülöníthető jellemzőkkel, szolgáltatásokkal írhatóak le ezek a tájégségek, amiből építkezhet a fiataloknak szóló programcsomag. A preferált térségek, tájégségek: Szigetköz, Fertő-Hanság, Rábaköz, Sopron környéke, Kőszeg-hegysége, Őrség és Vendvidék, Göcsej, Hetés, Kerka-mente.

Megvalósításért felelős szervezetek

- MT Zrt Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség,
- Megyei Önkormányzatok,
- Megyei Önkormányzatok Idegenforgalmi Bizottságai
- Térségi, kistérségi társulások, Kistérségi Fejlesztési Tanácsok, Többcélú Kistérségi Társulások
- Magyarországi Ifjúsági Szállások Szövetsége – Nyugat-Dunántúli
- Nemzeti Parkok, Natúrparok szervezetei,
- Felnőttképzési és szakképző intézmények,
- A turizmusban érintett civil és nonprofit szervezetek, helyi vendéglátó egyesületek, Borút Egyesületek
- Megyei Kereskedelmi és Iparkamarák,
- Megyei Agrárkamarák,
- Tourinform irodák,
- Profitorientált szolgáltatók, turisztikai szervezetek, vállalkozások és ezek hálózatai, együttműködései.

Fenntarthatósági szempontok

A fenntarthatóság szempontrendszere fokozottan jelentkezik a turizmuságak közül az ifjúsági turizmusban. Kiemelt szerepet játszik a programkínálatban a célcsoport környezettudatos nevelése, az ökoturizmus feltételrendszerének működtetése. Különösen a környezet- és természetvédelmi táborokban erős a gyakorlatiasság. Pozitív társadalmi hatású az ifjúsági turizmus kínálata, ami tükröződik az állami szerepvállalásban, a támogatások és kedvezmények nyújtásában.

6/10. Senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése

Háttér, adottságok

A senior turizmus avagy a „**harmadik korosztály turizmusa**” jellemző a Régióknban, elsődlegesen a gyógyturizmushoz kapcsolódóan. A senior turizmus irányába elvárás, hogy pszichológiai és orvosi szempontból egyaránt elősegítse, hogy az idős emberek növeljék általános fizikai képességeiket, megszokítsák az egyhangúságot, kiszakadjanak a mindennapi életből, szórakozzanak, aktívan pihenjenek, új benyomások ériék őket.

Fontos kiemelten foglalkozni a senior korosztállyal, mint turisztikai célcsoporttal. Az aktuális trendek, különösen a demográfiai változások előtérbe helyezik a senior turizmust. Európában nő a 60 év feletti népesség aránya, ahogy mondják „előregszik a kontinens”. Ebből elsősorban az egészség-, gyógy- és a kondícióban tartó aktív turizmus profitál, ami a jövőben növekedni fog. A társadalom korösszetétele és egészségügyi állapota indokolja a speciális szükségletek kielégítését. A népesség 10%-a valamilyen módon már fogyatékkal élőknek minősül és egyre nagyobb számú az ideiglenes fogyatékossgú vagy életkora miatt korlátozott mozgásképessegű. Különleges bánásmódra van szükségük, ami infrastrukturális fejlesztést követel /pl. akadálymentesítés/.

A senior célcsoport az egyetlen olyan turisztikai vendégkör, akik viszonylag **szabadon rendelkeznek szabadidejükkel**, kevésbé szezonális a jelenlétük az idegenforgalomban. A speciális nyugdíjasoknak szóló programokkal elősegíthető a szezon meghosszabbítása, avagy az elő- és utószezon

kapacitáskihasználtságának növelése. Mindeközben a hazai nyugdíjas korosztály programkínálata összeállítása során figyelemmel kell lenni a diszkrecionális, szabadon felhasználható jövedelemre. A Magyar Állam a hazai alacsony jövedelmű nyugdíjasok számára - az esélyegyenlőség jegyében - támogatást nyújt az üdülési csekkon keresztül. A Régióban működő szolgáltatók többsége NÜSZ csekk elfogadóhely.

A Régióba jelenleg érkező senior turisták többsége külföldről érkezik. A fő küldő piacok Németország, Ausztria, ahol a társadalombiztosítás jelentős mértékben támogatja a magyar gyógykezelések költségeit. Mint a fentiekben említettük a Régió seniororientált kínálatában dominánsak a gyógyfürdők, továbbá az ajánlásokban szerepel a természetjárás, üdülés, bor és gasztronómia, kerékpáros turizmus. Az említett fejlesztési prioritások szinergiában vannak a senior turizmussal.

Célok megfogalmazása

A senior turizmus feltételrendszerének kiépítése, korszerűsítése elősegíti a regionális turizmus eredményességének, jövedelemtermelő-képességének, foglalkoztatásának javítását. A korosztályhoz kötött turisztikai vonzerők több szegmenst is érint és több turisztikai terméket kapcsol össze.

A senior turizmus, mint fejlesztési irány (prioritás) meghatározása a megfogalmazott 5 *stratégiai cél* közül az alábbi három cél eléréséhez tud eredményesen és mérhető módon hozzájárulni:

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként.
- Elérhetőség javítása

Cél: Senior turisták vendégszámának, vendégéjszakáinak növelése.

Szezonalitás csökkentése, az elő- és utószezon megnyújtása a speciális seniorprogramokkal.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

• Vonzerőfejlesztés

Célcsoportorientált vonzerőfejlesztés:

- seniorok,
- mozgáskorlátozottak

Akadálymentesítés.

Célcsoportorientált termékfejlesztések egy-egy tájegység, település, településcsoport adottságaira építve. Meglévő adottságokon nyugvó szolgáltatások felfűzése a senior célcsoport elvárásainak figyelembe vételével (szálláshely, vendéglátás, események/programok).

• Tájegységi kohézió erősítése.

A szektorok közötti párbeszéd intenzívvá tétele (önkormányzatok, egészségügy, természetgyógyászat, vállalkozások, civilek, magánszemélyek). Hálózatba szervezés (érdekközösségek).

• Képzések

Az érintettek (szálláshely-szolgáltatók, vendéglátók, programszervezők, élményvezetők) számára tematikus, szükség szerint tájspecifikus, modulrendszerű felnőttképzési tervek kidolgozása. Oktatási programok megvalósítása: nyelv, kommunikáció, vállalkozásvezetés, turizmusmarketing, gasztronómia, rendezvényszervezés, hálózati együttműködés témakörökben. Szaktanácsadási programok az érintettek részére.

• Minősítési rendszer teljeskörűvé tétele és folyamatos karbantartása, a minőségi fenntarthatóság biztosítása.

Monitoring rendszer kidolgozása.

Szolgáltatási sokszínűség biztosítása és a színvonal emelése.

Az ajánlatok természetjárás, üdülés, bor, gasztronómia speciális programjainak kidolgozása a seniorok számára alkalmazható szempontok alapján. A szállás és vendéglátás szolgáltatások fejlesztésénél figyelembe kell venni a szenior igényeket, az akadálymentesítést.

• Marketingkommunikációs aktivitás erősítése

- **Piackutatás és monitoring rendszer bevezetése.**
 - Folyamatos adatgyűjtés, véleménykutatás a vendégkör körében.
 - Marketing és Monitoring Információs Rendszer kiépítése és működtetése.

Területi /földrajzi/ preferenciák

A senior turizmus területi preferenciáit behatárolja az adottságok elhelyezkedése. Földrajzilag koncentrálódik a gyógyturisztikai központok térségére, ami várhatóan a jövőben is domináns marad. A jövőképpen új célterületként jelentkeznek a senior célcsoport érdeklődési körébe tartozó programokat nyújtó vidékek, többek közt a természetjárás, a kerékpáros, a bor és gasztronómiai, falusi turisztikai szolgáltatást nyújtó térségek.

Megvalósításáért felelős szervezetek

- MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség,
- Megyei Önkormányzatok,
- Megyei Önkormányzatok Idegenforgalmi Bizottságai
- A senior turizmusban érintett települések önkormányzatai,
- Térségi, kistérségi társulások, Kistérségi Fejlesztési Tanácsok, Többcélú Kistérségi Társulások
- Nemzeti Parkok, Natúrparkok szervezetei,
- Felnőttképzési és szakképző intézmények,
- A turizmusban érintett civil és nonprofit szervezetek, helyi vendéglátó egyesületek, Borút Egyesületek
- Megyei Kereskedelmi és Iparkamarák,
- Megyei Agrárkamarák,
- Tourinform irodák,
- Profitorientált szolgáltatók, turisztikai szervezetek, vállalkozások és ezek hálózatai, együttműködései.

Fenntarthatósági szempontok

Napjainkban a jogi szabályozáson keresztül is fellép az állam, a civilek, hogy a gazdasági fejlődés „úgy elégítse ki a jelen nemzedék igényeit, hogy közben ne akadályozza a jövőendő nemzedékek képességét saját igényeik kielégítésében” /Közös jövőnk 1987/. A fenntarthatóság szempontjainak való megfelelés alapvető elvárás bármely turisztikai ágban.

7/10. A falusi turizmus minőségfejlesztése

Háttér, adottságok

A Régió falusi turizmusa országos összehasonlításban is **markánsnak** mondható. A vidéki turizmus a hagyományos gazdálkodásnak, a kézműipari tevékenység és népi kismesterségek felélesztésének, a helyi hagyományoknak és a lokális épített örökségnek, a tájételeknek komplex turisztikai terméként történő kínálata és értékesítése a régiós vidékfejlesztés egy jól bevált eszköze. Az attrakció mellett a kínálati rendszer része az összehangolt marketing és a képzett, együttműködő szolgáltatók közössége.

A Régió minden megyéjére, de leginkább Zalára jellemző **aprófalvas településrendszer** kifejezetten lehetővé teszi a sokszínűség megjelenítését a falusi turizmus eszközrendszerén keresztül. A falusi turizmus az elmúlt években örömdetesen fejlődött a Régióban. A Régió falusi turizmusának elért eredményességében mérhető szerepe van a korábban megfogalmazott turizmusstratégiának, valamint az együttműködés szereplők által történt felismerésének és alkalmazásának. A tevékenységterület megyei szervezetei emelkedő taglétszámúak. A megvalósult képzések, a minősítések eredményesen járultak hozzá a humánerőforrás és a szolgáltatások fejlődéséhez. A belföldi turizmusban játszott szerepét kedvezően segítette az üdülési csekk elterjedése is.

Az eredményesség különösen tetten érhető a falusi turizmusban részt vevő személyek, vállalkozások szervezeteinek erősödésében, bővülésében, a minősített szolgáltatók számának változásában, a településesztétika pozitív irányú elmozdulásában. A sikeresség további mérhető mutatója, hogy a szolgáltatók **egyre inkább programokkal, eseményekkel kombinált csomagokat kínálnak** a potenciális vendégeknek. A megjelentetett online és offline marketingkommunikációs anyagok mind gyakrabban tesznek bizonyosságot a nélkülözhetetlen együttműködésről. Egyre több szolgáltató érzi szükségesnek a korszerű falusi turisztikai módszerekkel, marketingeszközökkel való megismerkedést, az információs szolgáltatások összehangolását.

Kevés kivételtől eltekintve a falusi turizmus elsősorban, mint **kiegészítő jövedelemszerzési forma** járul(-hat) hozzá a rurális térségekben élők egzisztenciájának biztosításához. Igaz ez az olyan frekvenciált földrajzi területekre is, mint: a Szigetköz, Fertő-mente, Sopron környéke, Kőszeg-hegység, Őrség, Göcsej, Hetés. Azonban a falusi turizmus periférikus területeivel is találkozunk a Régióban: Rábaköz, Kemenesalja, Répce-mente, Dél Zala (Nagykanizsa, Letenye, Lentiig a Mura mentén), Észak Zala (a Zala völgye Zalalövőtől – Zalaszentgrótig, a principális és a Válicka völgye). Új kapacitások kiépítését legfeljebb ezen utóbbi területeken célszerű megvalósítani, a szálláshely – vendéglátás – programkínálat hármas követelményének és a partnerség elvének betartásával.

Célok megfogalmazása

A falusi turizmus, mint fejlesztési irány (prioritás) meghatározása a megfogalmazott 5 stratégiai cél közül az alábbi négy cél eléréséhez tud eredményesen és mérhető módon hozzájárulni:

- A vidékfejlesztés hatékony, hosszú távon érvényesülő eszköze, amely munkahelyteremtő hatása révén elősegíti a helyi foglalkoztatást, hozzájárul a falvak népességmegtartó erejének növekedéséhez, és a falusi (nemzeti) kulturális örökség ápolásához.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként.
- A fenntartható fejlődés lehetőségeinek megteremtése.
- Humán erőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése.

A Régió falusi turizmusának jövőképében egyre inkább a **specializáció** irányába való elmozdulás a kívánatos. A célcsoport-specifikus és tematikus ajánlatok rendszer típusú kínálata az alábbi területek szerint fűzhető fel: lovasudvarok, életmód táborok gyermekeknek, családoknak, tematizált agroturizmus, gyermekbarát falusi porták, öko/bio/gyógynövény vendégházak, pihenőházak mozgáskorlátozottaknak, népi hagyományok, népi mesterségek, gasztronómia (tájételek, tájborok).

A célterület kínálatában a **szálláshely – vendéglátás – program** hármasságának megfelelő szolgáltatási rendszer hálózati kiépítése szükséges. Tekintettel arra, hogy ez egy-egy szolgáltató esetében nehezen megvalósítható, a falusi turizmus kínálati rendszerében részt vevőket rendszerbe, hálózatba célszerű szervezni.

A Régió turizmusának talán leginkább többszereplős tevékenységterületéről van szó. A falusi turizmus szervezésében és kínálatában magánszemélyek, intézmények, önkormányzatok, nonprofit és profitorientált szervezetek, egyházak egyaránt részt vesznek. A külső piacok sikeres elérésében és a vendégek kiszolgálásában kiemelten fontossá válik a minőségileg magasan pozicionált termékek és szolgáltatások értékesítése az együttműködés erősítésén, a képzések megvalósításán keresztül. A Régió vonzerejének fejlesztésében a tájegységleg jól szervezett falusi turizmus egyedi kínálatával növelheti a vendégéjszakák számát speciális célcsoportok körében.

A falusi turizmus fejlesztésének **átfogó célja**, hogy a célterület az eddigieknél erőteljesebben járuljon hozzá a vidéken élők megélhetési forrásainak kiegészítéséhez, a vidék eltartó-képességének javításához és ezáltal a vidék megtartó képességének erősítéséhez. A falusi turizmus, mint fejlesztési prioritás ehhez elsősorban azokon a földrajzi területeken képes hozzájárulni, ahol a táji-természeti adottságokra, a szellemi hagyományokra, értékekre, az épített örökségre, a gasztronómiai különlegességekre épülő szolgáltatási rendszerek felfűzhetőek.

A célterület fejlesztésének *specifikus célja*, hogy egyrészt a Régió falusi turizmusban periférikus tájegységei a vonzerőleltár alapján integrálódjanak ebbe a területbe, másrészt erősödjön a hálózati együttműködés tematikusan (régiós szinten), illetve integráltan (tájegységi szinten) a versenyképesség növelése érdekében. Mindezeket a szálláshely – vendéglátás – programkínálat hármasságának következetes figyelembe vételével célszerű fejleszteni.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

A fenti célok eléréséhez a Régió falusi turizmusának minőségfejlesztésére van szükség, amely az alábbi eszközök és területek alkalmazását, középpontba állítását igényli.

- **Vonzerőfejlesztés**
 - Turisztikai értékkataszter (vonzerőleltár) létrehozása a periférikus földrajzi területeken.
 - Különös figyelmet érdemlő területek fejlesztése:
 - agroturisztikai fejlesztések,
 - tájtermékek előtérbe helyezése,
 - hagyományok (szellemi, kézműipari) bemutatása,
 - Célcsoportorientált vonzerőfejlesztés:
 - gyermekek, fiatalok,
 - családok,
 - mozgáskorlátozottak
 - Kapacitásbővítés (szálláshely, vendéglátás) a periférikus földrajzi területeken.
 - Termékfejlesztések egy-egy tájegység, település, településcsoport adottságaira építve.
 - Meglévő adottságokon nyugvó szolgáltatások felfűzése, csomagba szervezése a turisztikai hármasság figyelembe vételével (szálláshely, vendéglátás, események/programok):
 - tematikus utak,
 - élményutak,
 - tanösvények.
 - Üdülési csekk rendszer kiszélesítése
- **Tájegységi kohézió erősítése.**
 - A szektorok közötti párbeszéd intenzívvé tétele (önkormányzatok, vállalkozások, civilek, magánszemélyek).
 - Hálózatba szervezés (érdekközösségek).
- **Képzések**
 - Az érintettek (szálláshely-szolgáltatók, vendéglátók, programszervezők, élményvezetők) számára tematikus, szükség szerint táj-specifikus, modulrendszerű felnőttképzési tervek kidolgozása.
 - Oktatási programok megvalósítása: nyelv, kommunikáció, vállalkozásvezetés, turizmusmarketing, gasztronómia, rendezvényszervezés, hálózati együttműködés témakörökben.
 - Szaktanácsadási programok az érintettek részére.
- **Minősítési rendszer teljeskörűvé tétele és folyamatos karbantartása, a minőségi fenntarthatóság biztosítása.**
 - Monitoring rendszer kidolgozása.
 - Szolgáltatási sokszínűség biztosítása és a színvonal emelése.
- **Marketingkommunikációs aktivitás erősítése**
 - Tematikus régiós (lovas, öko/bio, agro, stb.),
 - valamint tájegységi marketingkommunikációs anyagok létrehozása.
 - Az online marketing erősítése,
 - Tájegységi szintű információs táblák elhelyezése.
- **Piackutatás és monitoring rendszer bevezetése.**
 - Folyamatos adatgyűjtés, véleménykutatás a vendégkör körében.
 - Marketing és Monitoring Információs Rendszer kiépítése és működtetése.

Területi (földrajzi) preferenciák

A versenyképesség erősítése és a vendégorientált döntés megkönnyítése érdekében a *tájégségi szintű szerveződés* erősítésére van szükség. Nyugat-Dunántúl Régió földrajzi területe jól leírható magas ismertségi fokkal bíró tájegységekkel. A Régió falusi turizmusában ezen tájegységek kihangsúlyozása az eddigieknél erőteljesebben indokolt. Egy részük, mint önálló desztináció jelenhet meg a turisztikai piacon. Sajátos, jól elkülöníthető jellemzőkkel, szolgáltatásokkal írhatóak le ezek a tájegységek, megkönnyítve és ezáltal egyedivé téve azok pozicionálását. A Régióban működő Natúrparkok és Nemzeti Parkok pedig még inkább erősítik ezt a szinergiát.

A Régió falusi turizmusában a frekventált és a periférikus területek jól elkülöníthetők. A legkedveltebb térségek, tájegységek: Szigetköz, Fertő-Hanság, Sopron környéke, Kőszeg-hegylája, Őrség és Vendvidék, Göcsej, Hetés, Kerka-mente. A falusi turizmusban periférikus területnek számít: Rábaköz, Kemenesalja, Kemeneshát, Répce-mente, Tóköz, Dél Zala (Nagykanizsa, Letenye, Lentiig a Mura mentén), Észak Zala, a Zala völgye Zalalövőtől – Zalaszentgrótig, a principális és a Válicka völgye). Ezen tájegységek ismertségi foka országosan magas, azonban még nem indult el olyan szintű fejlesztés sem a profitorientált, sem a közösségi szektor részéről, ami komplex szolgáltatási rendszerek kínálatára nyújtana lehetőséget. A periférikus területeken turisztikai értékkataszter létrehozása szükséges, ami lehetővé teszi a további lokális fejlesztési irányok meghatározását és a tájegységek régiós szintű együttműködését a falusi turizmus piacán.

A turisztikailag frekventált tájegységi területeken a hálózatba szerveződés, a turisztikai érdekközösségek kialakítása, a tematikus szolgáltatások minőségileg magasabb és kiegyensúlyozott megteremtése indokolt.

Megvalósításért felelős szervezetek

- MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség,
- Falusi Turizmus Vas Megyei Egyesülete,
- Győr-Moson-Sopron Megyei Falusi Turizmus Egyesület,
- Falusi Vendéglátók Zala Megyei Egyesület,
- Nyugat-dunántúli Regionális Falusi Turizmus Szövetség,
- Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége,
- Megyei Önkormányzatok,
- Megyei Önkormányzatok Idegenforgalmi Bizottságai
- A falusi turizmusban érintett települések önkormányzatai,
- Térségi, kistérségi társulások, Kistérségi Fejlesztési Tanácsok, Többcélú Kistérségi Társulások
- Nemzeti Parkok, Natúrparkok szervezetei,
- Felnőttképzési és szakképző intézmények,
- A turizmusban érintett civil és nonprofit szervezetek, helyi vendéglátó egyesületek, Borút Egyesületek
- Megyei Kereskedelmi és Iparkamarák,
- Megyei Agrárkamarák,
- Tourinform irodák,
- Profitorientált szolgáltatók, turisztikai szervezetek, vállalkozások és ezek hálózatai, együttműködései.

Fenntarthatósági szempontok

A fenntarthatóság a Régió falusi turizmusában *szűken és tágan értelmezhető releváns szempont*. Szűkebb értelemben a falusi turizmusnak nagy szerepe van a környezettudatos gondolkodás és gazdálkodás kiteljesítésében, megvalósításában. A tevékenységterület ezen szerepe is kettős, hiszen mind a kínálók (szolgáltatók), mind a befogadók (vendégek) irányába erős hatás kiváltására képes a helyesen alkalmazott ökológiai szemlélet és gazdálkodás, működés. A jó gyakorlat követése (kínálati oldal) a vendégek részéről (befogadói oldal) mint tanulási folyamat is értelmezhető.

Másrészt a falusi turizmusnak a népi (falusi) szellemi és tárgyi kultúra fenntartásában és megismertetésében játszott szerepe emelendő ki. Az életmódba való betekintés által a hagyományok, kézműipari tevékenységek fenntartása, megismertetése következtében a falusi turizmusnak fontos társadalmi szerepe van ezen értékek továbbörökítésében. Ezen irányok kihangsúlyozása ez idáig kevésbé jelent meg a tevékenységterületen belül, azonban pozitív társadalmi hatása miatt kiemelése egyre inkább szükségessé válik.

Fentiek miatt is a falusi turizmus egyre inkább a mentális, a szellemi és a fizikai megújulás (rekreáció) fontos színterévé válik.

8/10. Aktív turizmus: kerékpáros, víziturizmus fejlesztése

Háttér, adottságok

A Nyugat-dunántúli Régió korábban és találóan megfogalmazott „**Erőt adó Régió**” képéhez jól illeszkedik az aktív turizmus kínálata. Ezen belül is a kerékpáros, víziturizmus, lovasturizmus 1. prioritási fokkal rendelkezett a tudatos termékfejlesztés operatív programon belül a megelőző régiós turisztikai koncepcióban.

Az elmúlt öt évben a Nyugat-dunántúli Régióban a **kerékpáros turizmus fejlesztése példaértékűnek** mondható. A 2001-ben megfogalmazott kerékpáros jövőkép és stratégia a változatos tájra, történelmi városokra, vizes élőhelyekre, népi kultúrára építő határozott arculatú, dinamikus kerékpáros Régiót képzel el. E jövőkép több eleme is megvalósult: létrejött a régiós kerékpáros ernyőszervezet (**Pannon Pedál**), mely összefogja a kerékpáros turizmusban érintetteket, koordinálja a programokat. Kialakításra kerültek a kerékpáros kistérségek a Szigetköztől a Mura mentéig: 15 kistérség, ezek arculati tervei is meghatározásra kerültek. A Régió területén bővült a kerékpárút hálózat (Termál kerékpárút), nemzetközi és országos kerékpáros rendezvények vonzották térségünkbe a kerékpáros turistákat. 2006-ban kerül átadásra Kőszegen a **Nyugat-dunántúli Régió kerékpáros központja**, ahol 400 kerékpár kölcsönzésére nyílik lehetőség szervizháttérrel, valamint kiépül a régiós kerékpáros hálózat hat alközponttal. Elindult a kerékpáros szolgáltatók minősítési rendszerének kidolgozása.

A víziturizmus kérdését, kiemelten a **Rába víziturizmusának** fejlesztését a RIB is prioritásként kezelte. Tanulmánytervek készültek kikötőhelyek, pihenőhelyek létrehozására, és ezek megvalósításához pénzügyi forrásokat is rendeltek. Ennek eredményeként Szentgotthárd, Csörötnek, Körmend településeknél történtek infrastrukturális fejlesztések.

Célok megfogalmazása

Az aktív turizmus kínálati elemei a turizmus piaci trendjének megfelelő vonzerőket kínálnak, melyek az élet minőségének javításához, az egészséges életmódhoz, rekreációhoz kapcsolódnak, valamint jól kiegészítik a Régió többi termékének kínálatát (egészségturizmus, ökoturizmus, falusi turizmus). Az aktív turizmus fajtái közül régióinkban a kerékpáros turizmus prioritását szeretnénk hangsúlyozni, melyet leginkább versenyképesnek tartunk.

Általános célunk, hogy az aktív turizmus kínálata önálló és kiegészítő termékként is piacképes, minőségi szolgáltatási láncolatot alkosson, beépüljön a Régió komplex kínálati elemeibe.

Célunk, hogy a Nyugat-dunántúli Régió a **kerékpárosok régiója legyen**, hogy az ideérkező látogató összefüggő kerékpárút-hálózaton tudja bejárni tájegységeinket, ahol kerékpárbarát szolgáltatások (szálláshelyek, vendéglátóhelyek), szervizháttér, információs rendszer szolgálja igényeit.

Célunk, hogy a Nyugat-dunántúli Régiót összekötő kék/zöld folyosó a **Rába mente komplex turisztikai fejlesztése elinduljon**. Célunk, hogy a Rába természetes állapotának megőrzése mellett egy egységes arculatú turisztikai termék legyen, minőségi szolgáltatásokkal, az aktív üdülés, az ökoturizmus, a kulturális turizmus iránt érdeklődő turisták számára komplex szolgáltatást nyújtson, és a helyiek számára bevételi forrást jelentsen. Ehhez a vízi, a bakancsos, a kerékpáros és a lovas turizmus fogadóállomásait kell megteremteni (6 db ökobázis a Rába völgyében). Szükségessé válik a Zala revitalizációja, hajózhatóvá tétele Zalaegerszegtől a torkolatig. A Pannon Turisztikai Vízkör

megvalósíthatósági tanulmányának elkészítése: Rába – Szentgotthárdtól Győrig, Duna – Győrtől Gemencig, Sió – Balatonig Zala torkolatig, Zala – Zalabérig. A Zala megyei tavak profiltisztítását el kell végezni, és a frekvenciált helyeken beruházásokat kell tervezni: Kustánszeg, Pusztaszentlászló, Pacsa, Kistolmács, Máróc.

Fejlesztési eszközök

Kerékpáros turizmus fejlesztése

- ◆ Régiós kerékpárút-hálózat fejlesztése, útépítés
- A Szigetköztől a Mura mentéig a Régió fő kerékpárút-hálózatának összekötése
- Az egyes tájegységeken belüli kerékpárutak építése
- Határon átnyúló kerékpárutak
- Településeken belüli kerékpárutak (egyedi projekteknek tekinthető Kőszeg városán belül a Gyöngyöspatak mentén tervezett kerékpárút)
- A Rába völgyében kerékpárút rendszer kiépítése
- Kerékpárút építés, Zala völgyében Zalalövőtől a Kisbalatonig, szlovén, horvát határmentén, a határon átvetető csatlakozási pontokkal.
- ◆ Hálózati rendszer fejlesztése (kölszönző, szállító, szerviz, segélyhálózat)
- Régiós, tájegységi kerékpáros központok szolgáltatásainak fejlesztése
- ◆ Kerékpárbarát minősítési rendszer bevezetése
- Minősítési folyamat elvégzése
- Kerékpárbarát szolgáltatók fejlesztéseinek támogatása
- ◆ Marketingtevékenység
- Kerékpáros régió arculatának, imázsának erősítése
- Promóciós, információs eszközök készítése
- ◆ Kerékpáros rendezvények támogatása
- Kerékpáros maratonok, versenyek
- Speciális kerékpáros versenyek szervezése (Down-hill, Cross-contry)

Vízitourizmus fejlesztése

- ◆ **A Rába mente komplex fejlesztése**
- Infrastrukturális fejlesztés (6 db ököbázis létrehozása)

- Fogadókapacltas fejlesztés
- Logisztikai rendszer
- Információs rendszer

Vonzerőfejlesztés

- a Rába mente látnivalóinak bemutatása
- rendezvénykínálat bővítése

Humán erőforrás fejlesztés

- menedzsment szervezet létrehozása
- koordinációs iroda kialakítása
- vízitúra-vezető képzés

Marketingtevékenység

- egységes arculati elemek, promóciós eszközök
- kommunikációs eszközök

- ◆ **A Szigetköz vízitourizmusának fejlesztése**

- infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztés
- vonzerőfejlesztés
- marketingtevékenység

- ◆ **Fertő tó vízitourizmusának fejlesztése**

- infrastrukturális fejlesztések, szolgáltatásfejlesztés
- rendezvények, programkínálat bővítése

- ◆ **A természetes és mesterséges tavakon a strandfürdőzés feltételeinek javítása**

- infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztés
- parkosítás, virágosítás, pihenőhelyek fejlesztése

A Zala revitalizációja a Zala hajózhatóvá tétele, Zalaegerszegtől, a torkolatig. Vízi nagy kör visszaállítása, amely egybefűzi az egész Pannon térséget (Rába - Szentgotthárd-Győr, Duna – Győr-

Gemenc, Sió Balatonig – Zala torkolatig, Zala - Zalabérig). Zala megye összes tavának a profiltisztítását el kell végezni és a turisztikailag frekventált helyeken fejlesztéseket, beruházásokat kell tervezni. Kustánszeg, Pusztaszentlászló, Pacsa, Kistolmács, Máróc, stb.

Lovasturizmus fejlesztése

- ◆ A már működő lovasbázisok szolgáltatásfejlesztése, fedeles lovardák építése.
- ◆ Lovastúra útvonalak kialakítása, túraajánlatok kidolgozása.
- ◆ Gyógylovagoltatás feltételeinek megteremtése.
- ◆ A Magyar Lovasturisztikai Szövetség patkós minősítési rendszerének átfogó alkalmazása illetve ennek megkövetelése.

Természetjárás, horgászat, golfurizmus, vadászturizmus feltételeinek javítása

- ◆ A túraútvonalak mentén található objektumok, létesítmények felújítása, újak építése (pihenőhelyek, források, kilátók, erdei tornapályák).
- ◆ Nemzetközi túraútvonalakhoz csatlakozás (Alpannonia: Semmeringtől Kőszegig).
- ◆ Tematikus túraútvonalak kidolgozása, túrafüzetek kiadása (pl. Forrástúra a Kőszegi hegységben, Búcsújáró helyek).
- ◆ Különböző fokozatú teljesítménytúrák szervezése.
- ◆ Menetrendszerű, rendszeres természetjáró túrák beindítása az üdülőövezetekben.
- ◆ Horgászturizmus feltételeinek javítása: Zalában több mint 50 tó van, amelyek döntő része horgásztó. Új terület: pisztrángozó területek kialakítása pl. Vasszécsény, Pinka, Gyöngyös.

Egyéb aktív tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatásfejlesztés

Téli sportok

- A Kőszegi-hegységben szabadidős központ kiépítése, mely elsősorban a téli sportokhoz köthető (síelés, snowboard, sífutás), de nyáron a természetjárók, kerékpározók is használatba vehetik. (felvonó, nyári bobszálló)
- Soproni sípálya fejlesztése

Extrém sportok

Légi sportok

Íjászat, falmászás, teke.

Sportturizmus (sporteseményekhez köthető aktív vagy passzív turizmus)

Nemzetközi és hazai sportrendezvények megvalósítása a Régióban

- Pannónia Ring sporteseményei
- Szombathelyi Sportcsarnok
- MKB Aréna Sopron

Területi (földrajzi) preferenciák

Az aktív turizmus egyes fajtái szinte az egész Régiót lefedik. A kerékpáros turizmus 15 kistérségi bontja a régiót, ezen belül is fő útvonal a Szigetköz, Fertő mente, Írott-kő Natúrpark, Vashegy, Őrség, Göcsej, Kerka mente, Mura mente. Kőszegen épül a Régió hálózati központja, ezen kívül hat településen alközpontok létesülnek.

A **vízitourizmus központi eleme a Rába**, mely Alsószölnöktől Győrig, mintegy 283 km hosszan szeli át a Régiót. A vízitourizmus fontos célpontja a Régióban a Szigetköz, valamint a Fertő tó, Szajki tavak, Vadása tó. A horgásztourizmus folyó-és állóvizeinkhez kapcsolódik, a Szigetköz, Mosoni-Duna, Rába mente, Marcal folyó mente, Szajki tavak kiemelhetők.

A természetjárás elsősorban az Alpokaljára (Soproni-hegység, Kőszegi-hegység), valamint az Őrség, Göcsej területére összpontosul.

A lovastourizmus már kialakult központja Ágfalva, Nagycenk, Rádiháza, Dunasziget (Szigetköz), további fejlesztéseket igényelnek a kisebb lovasvállalkozások pl. Bozsok, Egervár, Kissomlyó, Vitnyéd.

A vadásztourizmus területe Zala megye: Dél-Zala, Göcsej.

Felelős szervezetek

- MT Zrt. Nyugat-Dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Regionális Idegenforgalmi Bizottság
- Nyugat-dunántúli Kerékpáros Ernyőszervezet (Pannon Pedál)
- Önkormányzatok
- Kistérségi Társulások
- Rába Szövetség
- Természetjáró civil szervezetek
- Vállalkozások
- Megyei Horgászszövetségek
- Megyei Lovasturisztikai Szövetségek
- Vadásztársaságok
- Falusi Turizmus Vas Megyei Egyesülete,
- Győr-Moson-Sopron Megyei Falusi Turizmus Egyesület,
- Falusi Vendéglátók Zala Megyei Egyesület,
- Nyugat-dunántúli Regionális Falusi Turizmus Szövetség,
- Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége,

Fenntarthatóság meghatározása

Az aktív turizmus létesítményei részben a közszféra (kerékpárutak), részben turisztikai vállalkozások, illetve civil szervezetek érdekeltségi területei. A közszféra, a civilek számára a megvalósítás mellett a projektek fenntartása pl. kerékpárutak karbantartása okozza a legnagyobb nehézséget. Ezért a támogatási rendszerekben, valamint a hálózati rendszerek kialakításában figyelmet kell fordítani a már megvalósult, de gyakorlatilag pénzt nem termelő létesítmények folyamatos minőségi színvonalon való **fenntartására**. Az aktív turizmusban való részvétel általában nem elsődleges motivációként jelentkezik a potenciális turistáknál, ezért a marketingre, az információnyújtásra fokozott figyelmet kell fordítani. Ugyanezen okból kifolyólag fontos, hogy az aktív turizmus szereplői más turisztikai termékek képviselőivel is együttműködjenek, és komplex ajánlatokat tudjanak kidolgozni.

9/10. Bor és gasztronómia

Háttér, adottságok

2006-ban a Baross Gábor Program támogatásával megalakul a **Nyugat-dunántúli Borászati és Borturisztikai Klaszter**, amely a borászati iparág versenyző és együttműködő vállalatai, a kapcsolódó és támogató iparágak, szolgáltató és támogató infrastrukturális intézmények (oktatás, szaktanácsadás, kutatás) szakmai szövetségek (kamarák, klubok, egyesületek), pénzügyi intézmények innovatív kapcsolatrendszerén nyugvó koncentrációját kívánja előmozdítani. Magyarországon általános helyzet, hogy a Borút Rendszerek többnyire a minősítésre koncentrálnak, és egyelőre az azokhoz kapcsolódó innovatív szolgáltatásfejlesztés nem igazán jellemző. A Nyugat-dunántúli borvidékek ebben kívánnak példaértékűvé válni a 2007-2013-as ciklusban.

Célok megfogalmazása

A megfogalmazott 5 stratégiai cél közül az alábbiakhoz járul hozzá a bor és gasztronómia turizmus mérhető módon:

- A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése.
- A fenntartható fejlődés lehetőségeinek megteremtése.
- Turisztikai vonzerő erősítése tudatos termékfejlesztéssel és attrakciószervezéssel, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredőjeként
- Humán erőforrás fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése.

A régió történelmi borvidégeinek vezető turisztikai vonzerővé fejlesztése, valamint a gasztronómiai hagyományok ápolása, felelevenítése révén helyi, kiegészítő turisztikai termékek, kulturális

programok kialakítása. A nemzetközileg is ismert borkultúra turisztikai hasznosítása nagymértékben imázs-formáló és egyéb turisztikai termékek hatékony kiegészítője.

Átfogó cél a régiós borturizmus vonzerejének növelésének, a minőségi borturizmus szakmai fejlődésének elősegítése. A Nyugat-dunántúli borutak kialakításával célunk egy olyan **turisztikai szolgáltatás-termék megalkotása**, amely jól illeszkedik a térség turisztikai kínálatába, és szorosan kapcsolódik ahhoz. A Borút olyan szervezett **állomásból kiépített rendszer kíván lenni**, ahol a borkóstolás apropóján teljes körűen és emberközelien mutatkozik be az adott térség természeti, történelmi, kulturális és gasztronómiai öröksége is.

Specifikus célok

A Régióban található borvidékek külön-külön célokkal rendelkező egységbe tömörüljenek. A **turisztikai borrégiók létrejötte**, belső és külső kohéziójának megerősödése versenyképesség növelő eszköz. A földrajzi értelemben lehatárolható **kínálat egészének egységes megjelenítése** és a stratégiai marketing egységben való működtetése, a stabilitás, attraktivitás magas színvonalával, versenyképes természeti és épített környezettel, menedzsmenttel és azzal az egyértelmű lehetőséggel, hogy kedvező piaci pozíció építhető ki jól körülhatárolható célcsoportok számára. Ugyanakkor az **egyedi, speciális igények kiszolgálása** valósul meg. A termékfejlesztés középpontba kerülése tehát összekapcsolódik a minőséggel, amely komplex, magában foglalja a természeti, az anyagi és a szellemi minőséget egyaránt.

Az egyedi speciális termékekkel egyenértékű jelentőséget kapnak a kínálat-fejlesztésben **a különleges élményt** biztosító nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, amelyek kiemelkednek a széles körben elérhető szép, érintetlen természeti környezetből.

Színvonalas, innovatív szolgáltatások nyújtására ösztönzés. **Innovatív környezet**, a szolgáltatásfejlesztésben való együttműködés támogatása. Speciális cél a **hálózati együttműködés** kiterjesztése, fejlesztése.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

A Régió igen karakteres borai és a regionális konyha hírneve és a gasztronómiai turizmus nemzetközi térnyerése indokoltá teszik e terület önálló programként való kezelését. Egy-egy település, térség turizmusának vezértermékeként gyakran jelenik meg egy speciális termék, gyümölcs, stb. Az agrártermékekre, élelmiszerekre, ételekre, a gasztronómiára építendő turisztikai attrakciók, programok olyan térségekben is vonzerőt eredményezhetnek, amelyek a hagyományos, természeti és épített vonzerőelemek vonatkozásában nem rendelkeznek kedvező adottságokkal.

Vonzerőfejlesztés

- **Borút minősítési rendszerek teljessé tétele, folyamatos fenntartás és monitoring.**

A borút szolgáltatásainak minősítési rendszerét vertikális termékláncok és horizontális termékcsoportok sajátosságainak megfelelően kell felépíteni.

- **Borturisztikai rendezvények**

A meglévő turisztikai szolgáltatások fejlesztése és régiós szinten új borturisztikai programok kidolgozása és bevezetése, melyek a vidéket átfogó, az érintett szervezeteket, vállalkozásokat integráló programok. Olyan komplex szolgáltatáscsomagok bevezetése, amelyek **a borturizmust szorosan összekapcsolják a térség más kulturális, természeti értékeinek bemutatásával.**

Infrastrukturális fejlesztések

- **Turisztikai irányító táblák a borvidékeken**

Egységes irányítótábla rendszer tervezése és kihelyezése

- **Borturisztikai információs idegenforgalmi platform.**

Internet alapú elektronikus megjelenés, borturisztikai információs rendszer létrehozása.

- **Borházak létrehozása**

- **Határon átnyúló borturisztikai útvonalak kialakítása** és összekapcsolása Lendva, Muraköz borútjainak irányába, osztrák borvidékek és szlovák borvidékek felé.

- **Bor-utakhoz kötődő infrastruktúra-fejlesztés** (1-1 évben 1-1 borút), kapcsolódó programszervezés támogatása, komplex turisztikai termék fejlesztése érdekében. Minősítő és információs rendszer kiépítése

Humán erőforrás fejlesztés

- **Képzések**

Oktatási programok indítása szükséges, melynek célja a szőlőről, borról, a bor kulturált fogyasztásáról szóló, az általános műveltséghez tartozó ismeretek átadása a vendéglátó, kereskedelmi szakközép- és szakiskolák, valamint a HORECA szektor dolgozói számára.

Területi preferenciák

A Nyugat-Dunántúli Régió **3 borvidéke**: a **Balatonmelléke** borvidék (1623 ha), a **Pannonhalmi** (618 ha) borvidék és a **Soproni** borvidék (Soproni és Kőszegi körzet együtt 1875 ha). A területi sajátosságok és távolságok miatt a Soproni borvidék két körzete különböző borturisztikai stratégiát igényel. A Nyugat-dunántúli borvidékek termékkínálata jól kiegészíti egymást: Sopron és Kőszeg a vörösborok, Pannonhalma és Balatonmelléke a fehérborok tekintetében kimagasló. A borvidékekre kidolgozandó operatív terveknek szem előtt kell tartani az egyes borvidékek egyediségét.

Fenntarthatósági szempontok

Innovatív környezet

A szolgáltatásfejlesztésben való együttműködés támogatása. Színvonalas, innovatív szolgáltatások nyújtására ösztönzés. **Hálózat** kialakítására törekvés (hasonló színvonalú, egymást kiegészítő szolgáltatások, kölcsönös tapasztalatcsere lehetőség). Az Internetalapú borturisztikai platform lehetőséget biztosít folyamatos elégedettség, véleménykutatásra, így a rendszerben szereplő vállalkozások, non-profit szervezetek folyamatosan fejleszthetik szolgáltatásaikat. A képzések hozzájárulnak a szemléletformáláshoz, a vállalkozások innovatív hajlandóságának fokozásához.

Versenyképesség

A Régió versenyképességének a tervezésre kerülő turisztikai szolgáltatások bevezetésén alapuló fejlesztése. A KKV-k versenyképességének javulása, az új borturisztikai szolgáltatások bevezetése által.

Minősítési rendszer

A Borút Minősítési Rendszerről szóló borvidéki koncepciók értékelése, összehangolása. Egységes rendszer bevezetése. A borút programban részt vevő vállalkozók számára **minőségi szabályozás**, egyfajta minőségbiztosítási rendszer. Új borturisztikai programok, rendezvények bevezetése a Régióban. Internetalapú turisztikai platform létrehozása, a képzések hozzájárulnak a szolgáltatások fejlesztéséhez, szemléletformáláshoz.

Előkészítési tevékenység

Közösségi és egyéni bormarketing területén új innovatív szolgáltatások (turisztikai programok) fejlesztése. A borút rendszer kiépítése, nélkülözhetetlen az arra épülő további innovatív borturisztikai szolgáltatások fejlesztéséhez. Közösségi marketing szintjén pedig a „borúti termékek” a fogyasztók számára az **imázs alkotás eszközei**. **Promóciós** esélyek növelése a hazai és nemzetközi piacon (közös kiadványok, Internetes megjelenés, fesztiválok, turisztikai programok).

Munkahelyteremtés és megtartás

A turisztikai szolgáltatások fejlesztése és bevezetése új, magasabb kvalifikációt igénylő munkahelyek megjelenését jelenti.

Gasztronómia:

A Régió gazdag gasztronómiai kultúrával rendelkezik, melybe beletartozik a tájegységekhez tartozó ételek sokszínűsége, valamint a borvidékek gazdag borválasztéka. Nem mellékes szempont, hogy a népi hagyományokhoz, szokásokhoz mindig kapcsolható az alkalmakhoz illő egyszerű, de kifinomult ételek sokasága, mely hosszú időn keresztül szállt anyáról lányára. A **tájegységek táji ételei** tetten érhetők olyan közösségi alkalmakkor, mint balázsolás, búcsú, farsang, Szent Márton napja, húsvét, karácsony, paszita s még folytathatnánk a sort.

A Dunántúlon tizenegy olyan tájegység található, melyek étkezési szokásai hagyományokra épülő kincset hordoznak magukban. Ezek közül **hét tájegység** Régióinkban található. Botorság lenne az ebben rejlő helyzeti előnyünket kihasználatlanul hagyni, nem beszélve az ehhez kapcsolódó néprajzi értékekről. A hagyományokhoz kötődés, a régmúlthoz való igazodás amúgy is felerősödött az elmúlt

időben, melyhez a gasztronómia szorosan kapcsolható. Turisztikai Régióknak a népi konyha és táji ételei által meghatározott önálló területei a következők: **Szigetköz, Moson-vidék, Fertő-vidék, Hanság, Rábaköz, Őrség, Göcsej.**

Bármely turizmusstratégiát is vizsgálunk, melyek az elmúlt években készültek, a gasztronómia mindig kellő hangsúllyal jelenik meg, mint a kísérő rendezvények egyik rendkívül vonzó lehetősége.

A gasztronómiához kapcsolódó problémafelvetés:

- Gasztronómiánk nem jelent elsődleges vonzerőt a turista tudatában
- Az esetek többségében kísérő rendezvényként jelentkezik
- A kísérő rendezvény legtöbbször borkóstolásra korlátozódik
- A hagyományos ételek készítése, technológiája feledésbe merül
- A vendéglátás képzésében nem jelentkezik a tájételek készítése, ápolása
- A gasztronómia zászlóvivői az éttermek, vendéglők, de színvonaluk sokszor elmarad az elvártaktól
- A minőség-ellenőrzés szemlélete sokkal inkább hatósági szemszögű, mint turista szemléletű

A gasztronómiához kapcsolódó alapvető célkitűzések:

- A táji ételek megőrzése, felelevenítése, oktatása, megjelenítése
- A hagyományok és táji ételek kapcsolatának hangsúlyozása
- A táji ételek és e területre eső borvidék borainak szakszerű párosítása
- Gasztronómiára épülő turisztikai termék kialakítás
- Gasztronómiai termékek turisztikai termékcsoporthoz illesztése
- Szakmai szemléletű minőségbiztosítás

A gasztronómiai termékfejlesztés lehetséges területei:

- A turizmusban részt vevők egyszerű társas étkezései
- Adott termékre építhető gasztronómiai rendezvények
 - Tök – Tökfesztivál
 - Gesztenye- gesztenyefesztivál
 - Bab- Babszem Jankó fesztivál
 - Szőlő- Soproni borvirágok
 - Perc – Rábaközi Percünnepe
- Történelmi hagyományokra épülő gasztronómiai rendezvények
 - Kuruc pecsenyék – Labanc csemegék
 - Római katonák- Római lakomák
- Hagyományokra épülő gasztronómiai rendezvények:
 - Ünnepek ételei / húsvét, farsang./
 - Szokásokhoz kapcsolódó ételek/ legényavatás, búcsú, leányvásár.../
 - Tevékenységhez kapcsolódó ételek /vadászat, halászat, szüret, aratás/
 - Tájegységhez kapcsolódó ételek /Hetedhét táj ételei: Göcsej, Hanság, Őrség, Rábaköz.../
- A kulinariást előtérbe helyező gasztronómiai rendezvények:
 - Borkóstolás, borkóstoltatás
 - A táj klasszikus étel és ital párosításai
- Szakmai jellegű gasztronómiai rendezvények:
 - Gasztronómiai versenyek
 - Gasztronómiai bemutatók, vásárok
 - Mesterkurzus
 - Borértő napok
 - Főzzünk hazait!

A termékfejlesztéshez kapcsolható szervezetek köre:

- MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség,
- Bormarketing Műhely Közhasznú Társaság, Sopron

- Hegyközségi Tanácsok,
- Borút Egyesületek,
- Írott-kő Natúrpark, Kőszeg,
- Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület, Fertőszéplak,
- Tourinform irodák,
- Megyei Önkormányzatok,
- A borturizmusban érintett települések önkormányzatai,
- Térségi, kistérségi társulások,
- Felnőttképzési és szakképző intézmények,
- A turizmusban érintett civil és nonprofit szervezetek,
- Megyei Kereskedelmi és Iparkamarák,
- Megyei Agrárkamarák,
- Hegyközségi Tanácsok,
- Profitorientált szolgáltatók, turisztikai szervezetek, vállalkozások és ezek hálózatai, együttműködései
- Magyar Nemzeti Gasztronómiai Szövetség
- Magyar Nemzeti Gasztronómiai Szövetség régiós szervezetei
- Magyar Vendégvárók Ipartestülete

10/10. Hivatásturizmus (M.I.C.E.) fejlesztése

Háttér, adottságok

A turista motivációja alapján a turizmust két csoportra oszthatjuk: a szabadidő turizmusra, illetve a hivatásturizmusra. Nem is oly régen a hivatásturizmust a konferencia turizmus és üzleti turizmus fogalompárokkal azonosították. Sok szakember számára sajnos a hivatásturizmus a mai napig nem is jelent mást.

Az általános gazdasági növekedés, az üzleti kapcsolatok fejlődése, a továbbképzések szerepének erősödése és a globalizáció eredményeképpen a hivatásturizmus jelentősége tovább nő. A hivatásturizmus a turizmus egyik leghatékonyabb területe. A szakmai fejlődést, a hatékony munkavégzést, a csapatszellem, a céghűség és az üzleti partnerkapcsolatok erősítését szolgáló rendezvények, utazások, a turizmus legdinamikusabban fejlődő üzletága. A szakmában **M.I.C.E.**/ meeting, incentive, congress, events/ mozaikszóval nevezett üzletágot ma már meeting industryként is emlegetik, ezzel is jelezve hatalmas keresleti és kínálati oldalát. Mára szinte önálló iparágáá nőtte ki magát.

A hosszabb időt igénybe vevő nagyobb koncentrációt, kreativitást igénylő találkozók/ **M** / a vállalkozások házon és munkahelyen kívülre viszik, mivel nincsenek zavaró körülmények, s a résztvevők mindegyikében jobban tudatosul a téma. Az incentive / **I** / utazást leginkább ösztönző jutalomutazásként lehetne definiálni. A nagyvállalatok éves marketing terveiben már külön tételként szerepelnek az incentive utak, s tervezésüket egy évvel korábban megkezdik. Az utazásokat gyakran kötik össze szakmai továbbképzésekkel, termék és szolgáltatás bemutatókkal. A hivatásturizmuson belül a szakmai fejlődést a szaktudás frissítését leginkább a konferencia turizmus/ **C** / szolgálja. Töretlen, dinamikus fejlődése a részvételből adódó tudásbővítésnek, a tapasztalatok kicserélésének, a magasabb tudományos fokozat elérésének köszönhető. A mozaik utolsó eleme az events, / **E** / a vállalati események rövidítéséből ered, de a hivatalos statisztikák a kiállításokat és a vásárokat sorolják ide.

Miért fontos számunkra, Régióknk számára a hivatásturizmussal foglalkozni? Bár konkrét üzleti számokat a szolgáltatók nem hoznak nyilvánosságra, ám az elérhető anyagokból, a tapasztalatokból megállapítható, hogy az egy főre eső fajlagos költség magasabb, mint a szabadidő turizmus esetében. Sok tanulmány az átlagos költség háromszorosával számol. Mindez a turizmusbevétel szempontjából nem elhanyagolható tényező.

Mára a M.I.C.E szegmensben a **kínálati piac jellemző**, a verseny egyre élesebb. A megrendelő cégek döntésénél nem csupán a terem mérete, technikai felszereltsége, a szolgáltatások minősége a döntő,

hanem egyrészt a jól felkészült szakmai személyzet, másrészt a kiegészítő szolgáltatások, a kísérő programok gazdagsága, a szórakozás lehetősége, a helyszín presztízs értéke. A kínálati piacból adódóan a szolgáltatók markánsabb marketingtechnikákat alkalmaznak a kitűzött cél, azaz a „hivatásturista” megszerzéséért.

Régióink egyes városaiban a kilencvenes évek óta a hivatásturizmus erőteljesen fejlődik. Az újonnan épített szállodák konferenciatermekkel, wellness és fitness központokkal épültek. A régebbi szállodák is bővítettek, korszerűsítettek. Természetesen megjelentek a konferenciák különleges helyszínei is. Az egyetemek előszeretettel bonyolítanak le kisebb konferenciákat. Olcsó árakkal teremtenek konkurenciát a szállodáknak. Jelentős beruházás az utóbbi időben egyedül Sopronban történt. A Liszt Ferenc Konferencia Központ jelentős tartalékokkal rendelkezik. Sajnos az erőfeszítések ellenére egyelőre elmarad a látványos siker.

A kisebb nagyobb rendezvények jellemző helyszínei a Régió megyei jogú városai: Győr, Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg és Nagykanizsa. Az egészségturizmusban betöltött előkelő helyének köszönhetően Bük és Sárvár is jelentős vonzerővel bír, így az incentive turizmus látványosan erősödik, jellemző a találkozók, konferenciák magas száma is. A szállodaláncban működő szállodák értékesítési politikájuknak köszönhetően sokkal eredményesebbnek tűnnek. A tudományos és felsőoktatási központokkal bíró városok a konferencia turizmusban helyzeti előnnyel bírnak, köszönhetően az egyetemi kapcsolatoknak.

A hivatás-turizmus egyéb ágai (kiállítás, vásár, stb.) a gazdasági élet fejlettségét, jelentős potenciálját feltételezik. A nemzetközi követelményeknek is megfelelő regionális kiállítási központ létrehozását Sopronban fontosnak tartjuk. A konferencia központ jó kiegészítője lehet a vásár és szakkiállítás. Terveiben szerepel Lackner Kristóf Kiállítás Csarnok. A 15 éve töretlen ívű nemzetközi rangú Lignovum Faipari Szakkiállítás és WOODTECH Erdészeti Szakkiállítás mellett Pannon Design névvel Regionális Bútorvásár szervezése is folyamatban van. Fogtechnikai Szakkiállításnak, Utazási kiállításnak ad helyet a város. Sopron esetében a repülőtér csupán a távoli jövőben képzelhető el, addig is hangsúlyozni kellene a schwechati repülőtér közelségét, hiszen annak távolsága csak 50 km.

Hivatásturizmussal kapcsolatos – problémafelvetés:

- Budapest központú konferenciaturizmus jellemző hazánkban. Régióinknak nehéz felvenni a versenyt a gazdag szolgáltatás- és programdömpinggel szemben.
- A Régió teremthetne alternatívát, de megfelelő méretű konferenciaközpont hiánya miatt nem sok eséllyel pályázik nagy létszámú nemzetközi, akár hazai tudományos és gazdasági konferencia elnyeréséért.
- A szekciótermek általános hiánya miatt kizárólag plenáris üléssel dolgozó konferenciákat fogadhatunk.
- A rendezvényt bonyolítók sokszor nincsenek tisztában önnön objektív és szubjektív felkészültségükkel, mely túlvállaláshoz, ugyanakkor jövőendő üzletek elvesztéséhez vezet.
- A hivatásos rendezvényszervezők a kínálati piacot kihasználva jelentős jutalékért dolgoznak.
- Egyes városokban lévő szállodák árkartellje a városi konferenciaközpontok eredményes munkáját kérdőjelezi, vagy éppen hiusítja meg.
- A szakemberképzéssel, a jelenlegi felkészültséggel sok esetben jelentős problémák vannak.
- A másodvonalban dolgozók nyelvtudásának hiánya tragikus.
- Nem látni tisztán, hogy a Régió, milyen kapacitással, technikai háttérrel, tartalékokkal rendelkezik.

Célok megfogalmazása

Versenyképesség növelése, mely nem jelenti feltétlenül új és nagyobb konferenciaközpontok létrehozását, hanem sokkal inkább azok működésében, működtetésében bekövetkező minőségi változást. Elérendő a konferenciaturizmusra jellemző rövid szezonális időszak meghosszabbítása, a hivatásturizmus évenként változó piaci trendjeihez való igazodása, a biztonság és elérhetőség, mint első helyen álló igények maradéktalan megteremtése. Markánsan megkülönböztethető **régiós M.I.C.E kínálatot kell létrehozni**, amely alkalmazkodik az incentive piac változó igényeihez. Fontos cél a P.C.O által megfogalmazott elveknek megfelelő szakembergárda kinevelése.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

A hivatásturizmus fejlesztettségének fontos feltételei vannak. A kiemelkedő infrastruktúra (minőségi szálláshely, konferenciatermek stb.) igények, szervezési, szolgáltatási (programszervezés, közlekedés, személyes szolgáltatások, vonzó természeti környezet, kulturális és szabadidős programok, stb.) kínálat megléte mellett többnyire csak olyan helyen gazdaságos, ahol a rendezvények szervezőinek szakmai partnerei vannak. A konferencia, kongresszusi turizmus éppen ezért csak ott alakul ki nemzetközileg is értékelhető mértékben, ahol tudományos, felsőoktatási központok vannak.

Kiemelt feladatok:

- Szállodakorszerűsítések- szolgáltatásnövelés
- A Vásárok, kiállítások számának növelése
- A rövidülő ülésszakok bevételkiesésének kompenzálása
- Markáns, hatékony, speciális, a hivatásturizmust segítő marketingtechnikák bevezetése
- Megarendezvényekhez kapcsolódó elő- és utókonferenciák lebonyolítása
- Változatos, a különböző igényekhez igazodó programkínálat
- Magas színvonalú turistabarát szolgáltatások megvalósítása
- A hivatásturizmus társadalmi jellemzőinek figyelemmel kísérése
 - Demográfiai tényezők
 - Hölgyek növekvő száma
 - Delegáltakat kísérő családtagok megjelenése
- Konferenciaszállók és központok átvilágítása a P.C.O és I.A.P.C.O állásfoglalásai alapján
- A konferenciaturizmusban bekövetkező technikai újítások és fejlesztések feltárása, adaptálása
- Korszerű weboldal, on-line foglalási rendszerfejlesztés
- Konferenciaturizmushoz kapcsolódó termékfejlesztés:
 - Családbarát szolgáltatások és programok
 - Színes, változatos kísérő programok
 - Hölgyprogramok
 - Demográfiai tényezőkhöz igazodó szolgáltatás és programkínálat
- Hölgy központú konferenciával és incentivvel kapcsolatos szolgáltatásbővítés
 - Több szállodai tükör
 - Kalóriaszegény étrend
 - Wellness
 - Fittnes
 - Kényeztetés
- A differenciált szállásigényekhez igazodó korrekt partnerbázis leltárba vétele, szolgáltatásokkal, kondíciókkal
- A vállalatok egyéni jutalmazásra irányuló incentiv termékfejlesztés
- Az incentiv turizmusban a csapatépítés igényéhez igazodó változatos, eredeti termékfejlesztés
- Gyakorlat-centrikus szakemberképzés, továbbképzés.
- A képzéshez igazodó korszerű didaktika, magasan képzett oktatógárda
- Mindenhol találni manapság a minden igényt kielégítő konferencia központokat, konferencia szállodákat. Ami mégis dönthet a turista választásában, az a STORY FEELING, ami körbelengi a helyet magát. Ez az a plusz, ami dönt irányunkba. Ennek megtalálása, kitalálása közös feladatunk.

A Nyugat-dunántúli hivatásturizmus marketingjének kialakítása

Az oktatási és kulturális, felsőoktatási és egészségügyi intézmények ösztönzése szakmai találkozók és továbbképzések szervezésére. A konferenciaszervezés szakmai szervezetének kialakítása. Együttműködés megszervezése a Régió gazdasági, kulturális és tudományos szervezeteivel. A főszezonon kívüli „programszegény” időszakban a konferenciákhoz kapcsolódó programok biztosítása.

Együttműködés, partnerség, közös marketing tevékenység

Fontosnak tarjuk a hivatásturizmusban érintett szervezetek folyamatos kooperációját, a hivatásturisztikai szereplők *régiós hálózatának* létrehozását. A hatékony marketingkommunikációhoz elengedhetetlen a közös megjelenés, hiszen egy-egy települést adunk el és nem egy intézményt a potenciális konferenciaturistáknak.

Marketingkutatások

Folyamatos adatgyűjtés, véleménykutatás szükséges a rendezvényeken résztvevők (konferenciaturista, vásárlátogató, kiállító, konferenciaszervezők) vendégkör körében. Marketing Információs Rendszer kiépítése és működtetése nélkül nem képzelhető el a sikeres marketing munka.

Területi (földrajzi) preferenciák

- Kiemelt szerep: Sopron
- Győr, Szombathely, Zalaegerszeg, Nagykanizsa
- A régió 3 és 4*-os szállodái, valamint a felsőoktatási intézmények konferenciatermei (Sopron, Győr, Szombathely)

Megvalósításáért felelős szervezetek

- MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,
- Kongresszusi Iroda,
- Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács,
- Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség,
- Megyei Önkormányzatok,
- Megyei Önkormányzatok Idegenforgalmi Bizottságai
- A konferenciaturizmusban érintett települések önkormányzatai,
- Felsőoktatási, felnőttképzési és szakképző intézmények,
- A turizmusban érintett civil és nonprofit szervezetek, Megyei Kereskedelmi és Iparkamarák,
- Tourinform irodák,
- Profitorientált szolgáltatók, turisztikai szervezetek, vállalkozások és ezek hálózatai, együttműködései.

8. Célok és a fejlesztési irányok várható hatásai, eredményeinek számszerűsítése (táblázatos formában)

Kínálat-fejlesztés		Output
EGÉSZSÉGTURIZMUS		
1.	Meglévő gyógy- és termálfürdők fejlesztése, Minőségi szálláshely fejlesztése. Új termálfürdő programok előkészítése. Termál- és strandfürdők műszaki korszerűsítése, szolgáltatásfejlesztések.	Évente egy komplex fürdőfejlesztés, 2-2 jelentős korszerűsítés, új projekt tervezése.
2.	Wellness-szolgáltatások általános hozzáférhetőségének megteremtése infrastruktúra és a szabályozás oldaláról – a kínálati elemek hasznosításának helyi bázisra építése	A rendszeres lakossági igénybevétel szociális elérhetőségi küszöbének leszállítása
Operatív intézkedés: pályázati feltételek kialakítása, javaslatok eljuttatása a pályázatok, szakmai tanácsadás a projektek és pályázat elkészítéséhez		
ÖKOTURIZMUS		
3.	Ökoturisztikai értékek „hasznosítása”	Beruházási projektek kidolgozása, 4-5 projekt megvalósulása.
4.	Egyedi ökoturisztikai területek fejlesztése”	Látogatóközpontok, kijelölt bemutató ösvények kialakítása. Évente 2-3 nagyrendezvény kiemelése, mintegy 80-100 részbeni támogatása.
5.	Speciális bemutatóprogramok, ökoturisztikai túrák szervezése	Túra-programok, tematikus útvonalak, szolgáltatás csomagok kidolgozása, összeállítása, megszervezése.
Operatív intézkedések: pályázati feltételek kialakítása, programszervezők szakmai együttműködésének segítése, programkészítés információs támogatása.		
KULTURÁLIS TURIZMUS		
6.	Várak, kastélyok és történelmi emlékhelyek turisztikai hasznosítású felújítása.	Beruházási projektek kidolgozása, 4-5 projekt megvalósulása.
7.	„Nagy, egyedi rendezvények kialakítása, fejlesztése”	Évente 2-3 nagyrendezvény kiemelése megyénként, mintegy 80-100 részbeni támogatása.
8.	Speciális bemutatóprogramok, kulturális túrák szervezése	Túra-programok, tematikus útvonalak, szolgáltatás csomagok kidolgozása, összeállítása, megszervezése.
Operatív intézkedés: pályázati feltételek kialakítása, javaslatok eljuttatása a pályázatok, szakmai tanácsadás a projektek és pályázat elkészítéséhez		
CSALÁDBARÁT TURIZMUS		
9.	Az üdülés feltételeinek javítása (szálláshely-program)	E célokra alkalmas szálláshelyek korszerűsítése, szolgáltatások körének bővülése, a nagy szállodákban illetve üdülőhelyeken animátorok alkalmazása
10.	Komplex családcentrikus üdülőhelyek kialakítása	Évente legalább egy-két fejlesztés megvalósulása
Operatív intézkedések: pályázati feltételek kialakítása, szakmai előkészítő-munka segítése, felmérések készítése, célirányos marketing tevékenység		
IFJÚSÁGI TURIZMUS		
11.	Ifjúsági bázisok infrastrukturális és szolgáltatási elemei fejlesztése – különös tekintettel az Erdei iskolák hálózatára	Évente 2-3 beruházási projekt, 10-15 színvonalat emelő projekt megvalósítása
12.	Termékfejlesztő tervező munka	Új turisztikai termékek, túra-útvonalak létrejötte ifjúság bevonásával
13.	Regionális ifjúsági turisztikai együttműködés	Több kapcsolódó hálózat kialakítása
14.	Szakmai rendezvények, versenyek szervezése	Évente 1-2 nagy és 3-5 kisebb rendezvény támogatása
15.	A oktató-nevelő munka, kultúraformálás turisztikai élmények által.	Az első év kísérleti programjának elterjedése a régió iskoláival (szórakozva tanulni történelmet, biológiát, helytörténeti ismereteket, öko-tudat formálás-környezeti nevelés)

16.	Nemzetközi ifjúsági turisztikai együttműködés	Bekapcsolódás nemzetközi csereprogramokba, pl. építőtáborokba, nyelvoktatás, testvérvárosok ifjai között stb.
Operatív intézkedések: pályázati feltételek kialakítása, szakmai előkészítő-munka segítése, felmérések, oktatási programok készíttetése, célirányos marketing tevékenység		
SENIOR TURIZMUS		
17.	Az üdülés feltételeinek javítása (szálláshely-program)	Évente legalább egy szálláshely korszerűsítése, szolgáltatások körének bővülése, a nagy szállodákban, illetve üdülőhelyeken animátorok alkalmazása
18.	Komplex idősok elvárásaira koncentráló üdülőhelyek kialakítása	Évente legalább egy-két fejlesztés megvalósulása
FALUSI TURIZMUS		
19.	Falusi turizmus komplex csomagjainak kialakítása	A helyi társulások és az érintett civil szervezetek működésének kiemelt támogatása. Évente 8-10 komplex program megvalósulása.
20.	Falusi turizmus minősítési rendszer működtetése	Régió szinten egységes érvényesítés, országosan (szabályozási oldalról) az önminősítés lehetőségének eltörlése
21.	Falusi turizmus regionális portál, egységes tájékoztató és táblarendszer	A regionális internetes portál kialakítása és fenntartása. Egységes arculat mellett évente 8-10 helyszínen történő fejlesztés
22.	Regionális Falusi Turizmus Szövetség	Összehangolt régiós érdekképviselet
Operatív intézkedések: pályázati feltételek kialakítása, szakmai együttműködések segítése, információs támogatása, tanácsadó szakcégek kiválasztása, megbízása.		
AKTÍV TURIZMUS		
23.	Témaparkok előkészítése, létesítése	Évente 1-2 projekt megvalósulása
24.	Túraútvonalak kialakítása, természetjárás tradícióinak erősítése	Évente 2-3 útvonal korszerűsítése, újak kialakítása
25.	Kerékpár túraútvonalak, szolgáltatások fejlesztése	Évente új útvonalak kialakítása
26.	Sípálya korszerűsítések	Korszerűsítő projektek megvalósulása
27.	Vadászturizmus programok, rendezvények	Évente 3-5 nagyrendezvény a régióban
28.	Horgászturizmus programok, fejlesztések	Évente 3-5 nagyrendezvény a régióban
Operatív intézkedések: szakmai előkészítő-munka segítése, felmérések készítése, szakmai tanácsadói tevékenység, marketing tevékenység támogatása		
BOR- ÉS GASZTRONÓMIA		
29.	Borút programok komplex fejlesztés támogatása	Évente egy komplex program támogatása
30.	Borturizmus - minősítő- és információs rendszer	Egységes regionális rendszer kialakítása
31.	Agrártermék, gasztronómiai-turizmus fejlesztési projektek	Mintegy 6-8projekt megtervezése, megvalósítása.
Operatív intézkedések: pályázati feltételek kialakítása, szakmai előkészítő-munka segítése, felmérések készítése, célirányos marketing tevékenység.		
HIVATÁS TURIZMUS		
32.	Konferencia turizmus feltételeinek javítása	konferenciaközpontok fejlesztése
33.	Meglévő konferencia, tréning helyszínek fejlesztése	Évente 1-2 korszerűsítés támogatása,
34.	Regionális kiállítás és vásárcsopont kialakítása, fejlesztése	1 beruházás megvalósulása az időszakban
Operatív intézkedések: pályázati feltételek kialakítása, szakmai előkészítő-munka segítése, marketing tevékenység		

9. Költségterv

Adatok millió Forint

Ssz.	Fejlesztési területek	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Összesen
1.	Egészségturizmus	1000	1400	1400	1400	1400	1300	1300	9200
2.	Ökoturizmus	1000	1400	1400	1300	1300	1300	1300	9000
3.	Családbarát desztináció fejlesztés	500	800	800	800	700	700	700	5000
4.	Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése	500	800	800	800	700	700	700	5000
5.	Kulturális turizmus fejlesztése	1000	1400	1400	1300	1300	1300	1300	9000
6.	Falusi turizmus fejlesztése	500	800	800	800	700	700	700	5000
7.	Aktív turizmus	700	1000	1000	1000	900	700	700	6000
8.	Bor- és gasztronómia	800	1100	1100	1000	1000	1000	1000	7000
9.	Senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése	500	600	600	600	600	600	500	4000
10.	Hivatásturizmus fejlesztése	700	1000	1000	1000	900	700	700	6000
11.	PR & Marketingkommuni- káció & Kutatás	400	400	350	350	300	300	300	2400
12.	Humán erőforrás fejlesztés, együttműködés, hálózatfejlesztés	400	400	350	350	300	300	300	2400
13.	Összesen/év	8.000	11.100	11.100	10.700	10.100	9.600	9.500	70.000

A költségvetés forrásterve (lehetséges forráskombinációk)

Sz.	Fejlesztési területek	NYD ROP	NFT II. egyéb Operatív Programok	Interreg	Regionális Fejlesztési Tanács	Regionális Idegenforgalmi Bizottság	Önkormányzatok & Kistérségek	Vállalkozói szektor	Civil szektor	Magánszemélyek
1.	Egészségturizmus									
2.	Ökoturizmus									
3.	Családbarát desztináció fejlesztés									
4.	Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése									
5.	Kulturális turizmus fejlesztése									
6.	Falusi turizmus fejlesztése									
7.	Aktív turizmus									
8.	Bor- és gasztronómia									
9.	Senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése									
10.	Hivatásturizmus fejlesztése									
11.	PR & Marketingkommunikáció & Kutatás									
12.	Humán erőforrás fejlesztés, együttműködés, hálózatfejlesztés									

10. A megvalósítás folyamata, monitoring rendszer bemutatása

10.1. A régiós turizmusfejlesztési stratégia megvalósításának résztvevői és feladataik

A stratégia megvalósításában az alábbi szervezetek vesznek részt:

- Regionális Idegenforgalmi Bizottság
- Regionális Marketing Igazgatóság
- Regionális Fejlesztési Tanács
- Regionális Fejlesztési Ügynökség
- A Régióban működő megyei és települési önkormányzatok
- Térségi, kistérségi fejlesztési társulások
- Turisztikai szakmai szervezetek
- Non-profit, civil szervezetek
- Turisztikai profitorientált vállalkozások
- Közép- és felsőoktatási, szakképzési, felnőttképzési és továbbképzési intézmények, ill. vállalkozások, szakmai tanácsadó szervezetek
- Regionális és helyi desztinációs menedzsment szervezetek
- Pályázató szervezetek (közreműködő szervezetek)

Feladataik

- Regionális Idegenforgalmi Bizottság
A RIB a stratégia megvalósításának elsődleges szereplője. A RIB a legfelső szintű régiós egyeztető fórum, és mint a turizmus állami irányítása alá tartozó helyi szervezet részt vesz az országos folyamatok döntés-előkészítésében is.
- Regionális Marketing Igazgatóság
A Magyar Turizmus Zrt. regionális szervezeteként a Régió marketingjének és PR munkájának szervezése, koordinálása, összehangolása a fő feladata.
- Regionális Fejlesztési Tanács - Regionális Fejlesztési Ügynökség
A turizmusfejlesztési célok, feladatok megvalósításának támogatása a területfejlesztés más eszközrendszerei, illetőleg forrásai segítségével, a Régiót alkotó megyék fejlesztési elképzeléseinek koordinálása, a Regionális Idegenforgalmi Bizottság munkájának támogatása.
- A Régióban működő megyei és települési önkormányzatok
A régiós és a helyi desztinációs menedzsment szervezetekben történő képviseletükön keresztül elősegíthetik a stratégia megvalósítását. A szubszidiaritás elvének következetes alkalmazásával összekötői a helyi és a régiós szintű koncepciók végrehajtásának.
- Térségi, kistérségi fejlesztési társulások
A zömmel önkormányzatok által létrehozott szervezetek egy-egy térség gazdaságfejlesztésén keresztül kezdeményezhetik a helyi turizmuskonceptiók kidolgozását és összhangba hozását a régiós stratégiával.
- Turisztikai szakmai szervezetek
A szakmaiság legfőbb letéteményesei. A döntési folyamatokban való részvételük a legfelső szintű régiós fórumon keresztül valósulhat meg. Szakmai érdekképviselőjükkel közvetlenül is hozzájárulnak a régiós turizmus egésze vagy egy-egy területének fejlesztéséhez.
- Civil és non-profit szervezetek
A helyi, alulról jövő kezdeményezések képviselői ezek a szervezetek, elősegítve ezáltal a turizmus társadalmi beágyazódását. A vendégbarát attitűd kialakításában, az együttműködésre épített turizmusfejlesztésben élenjárók. Igazi csapatjátékosok, tevékenységük és működésük az emberi kapcsolatokon alapszik.
- Turisztikai profitorientált vállalkozások
Felelősségük és kockázatuk kiemelkedő a régiós turizmusfejlesztés megvalósításában. A turisztikai szolgáltatások kínálóiként közvetlen hatással vannak a régió-imázs formálására. Jelentős szerepük van a források biztosításában.

- Közép- és felsőoktatási, szakképzési, felnőttképzési és továbbképzési intézmények, ill. vállalkozások, szakmai tanácsadó szervezetek
Kiemelt szerepet játszanak a tervezésben, a humánerőforrás fejlesztésben (szakmai, kommunikációs, nyelvi, stb.) képzési programok kidolgozásában, végrehajtásában, az együttműködésen alapuló régióturizmus erősítésében.
- Regionális és helyi desztinációs menedzsment szervezetek
A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia alapján a létrehozásukat követően döntő befolyással lesznek a Régió és az egyes tájegységek turizmusszervezésére
- Pályázatók szervezetek (Közreműködő Szervezetek)
A források elérhetőségének lehetővé tételén, a pályázati kiírások és értékelések lebonyolításán keresztül segítik a stratégia megvalósítását.

Monitoring

A monitoringozás során sor kerül a Nyugat-dunántúli Régió turisztikai koncepciójának és fejlesztési programjának rendszeres áttekintésére. Ennek keretében fel kívánjuk mérni a koncepció és a program térségünk fejlődésére gyakorolt hatását, valamint azt, hogy a reálfolyamatok és a kutatási anyagokban megfogalmazottak között milyen összefüggések és kölcsönhatások tapasztalhatóak. A program időszakos felülvizsgálata a turizmus integrált tervezésének elvét követi, továbbá alkalmat kínál az esetlegesen szükségessé vált kisebb korrekciók és kiegészítések átvezetésére is. Többek között az alábbi éves adatok és információk időközi begyűjtésére és kiértékelésére lesz szükség.

- 1) A regionális és a megyei területfejlesztési tanácsok, illetve a RIB-ek által odaítélt, **turisztikai vagy azzal rokon természetű** pályázati támogatások listája:
 - A projekt megnevezése és tartalma, helyszíne;
 - a támogatás összege;
 - a megvalósítás ütemezése és végső határideje;
 - hitelt vagy vissza nem térítendő támogatást ítélték-e oda, a visszafizetés ütemezése;
 - a projekt illeszkedése a regionális turisztikai koncepcióhoz és fejlesztési programhoz
 - a beruházás mai állapota, készültségi foka.
 - 2) A helyi önkormányzatok, társulásaiknak, civil szerveződéseknek stb. a regionális turisztikai koncepcióhoz és fejlesztési programhoz kapcsolódó, sikeres pályázatai (NFT, ROP, helyi stb.), amelyekről tudomás szerezhető – az előző ponthoz hasonló szerkezetben.
 - 3) A régiós kerékpárúthálózat bővítésével kapcsolatos elképzelések megvalósulása, megyei önkormányzatok és egyéb szervezetek által elnyert KAC-támogatások és ezek felhasználása.
 - 4) A régiós turisztikai információs táblarendszer kiépítésével, bővítésével összefüggő elképzelések megvalósítása, a bővítés akadályai, javaslatok a továbblépésre.
 - 5) A helyi klaszterek és az RMI termékfejlesztő, kínálatbővítő és marketingtevékenységének időközi kiértékelése.
 - 6) A régió internetes turisztikai portáljainak leltára és látogatottságuk, színvonaluk, tartalmasságuk
 - 7) A Régióban található turisztikai szervezetek aktivitása, a velük való együttműködések kiértékelése
- Kistérségi társulások turisztikai vonatkozású kezdeményezései és ezek eredményessége.

A program monitoringozása során szakaszonként vizsgáljuk az elvárt eredmények teljesülését. Ezen tevékenység két fő vonalon halad egymással párhuzamosan: egyrészt áll a célcsoport tagjainak programtevékenységeken történő nyomon követéséből, másrészt az egyes feladatokhoz rendelt pénzügyi források biztosításának és azok felhasználásának összevetéséből.

Monitoringozzuk a turisztikai koncepció fő célkitűzéseinek megvalósulását és a közreműködő szervezetek tevékenységét.

Eljárásrendi (teljesítési) monitoring tevékenység:

A folyamatba épített monitoring tevékenység keretében az RMI által felkért koordinátorok a program eredményeit nyomon követik, a programtervben foglalt célkitűzésekkel egybevetik.

A program megvalósulását a projektmenedzsmenttel együtt folyamatosan értékelik, a programtervben rögzített célok érdekében a szükséges intézkedést kezdeményezik.

Szakmai monitoring tevékenység:

A programban nevesített valamennyi projekt előrehaladását folyamatosan nyomon kell követni, a program célkitűzéseit és eszközrendszerét pedig folyamatosan a változó környezethez, feltételrendszerhez kell igazítani.

A program szakmai monitoring tevékenységének elvégzéséhez ki kell alakítani a program eseményeinek statisztikáját kimutató számítógépes programot.

Az RMI által megbízott koordinátorok a számítógépes program segítségével statisztikát készítenek a program, ezen belül a kiemelt szolgáltatások, illetve a támogatások alakulásáról, felhasználásuk hatékonyságáról. A kimutatások alapján az RMI-nél összehasonlítjuk a mindenkor tervezett adatokat a statisztikákban közölt megelőző tényadatokkal. A régiós megvalósulást összehasonlítjuk a koncepcióban szereplő fejlődési irányokkal, adatokkal.

A projektkoordinátor negyedévente egyszerűsített előrehaladási jelentést készít a régiós turisztikai koncepció alakulásáról.

A szolgáltatásokat és képzéseket végző intézmények monitorozása:

A monitorozás során az RMI és a képzésben érintett szervezetek, ill. intézmények közötti szerződésben vállalt részcélok és végcélok megvalósulását, eredményességét, hatékonyságát vizsgáljuk. A monitoring tevékenységünk során a költségeket, a létszámokat és a tevékenységeket vizsgáljuk meg időarányosan. A monitoring tevékenységhez az információk a helyszíni ellenőrzés során, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján és a kérdőívek segítségével gyűjthetők össze.

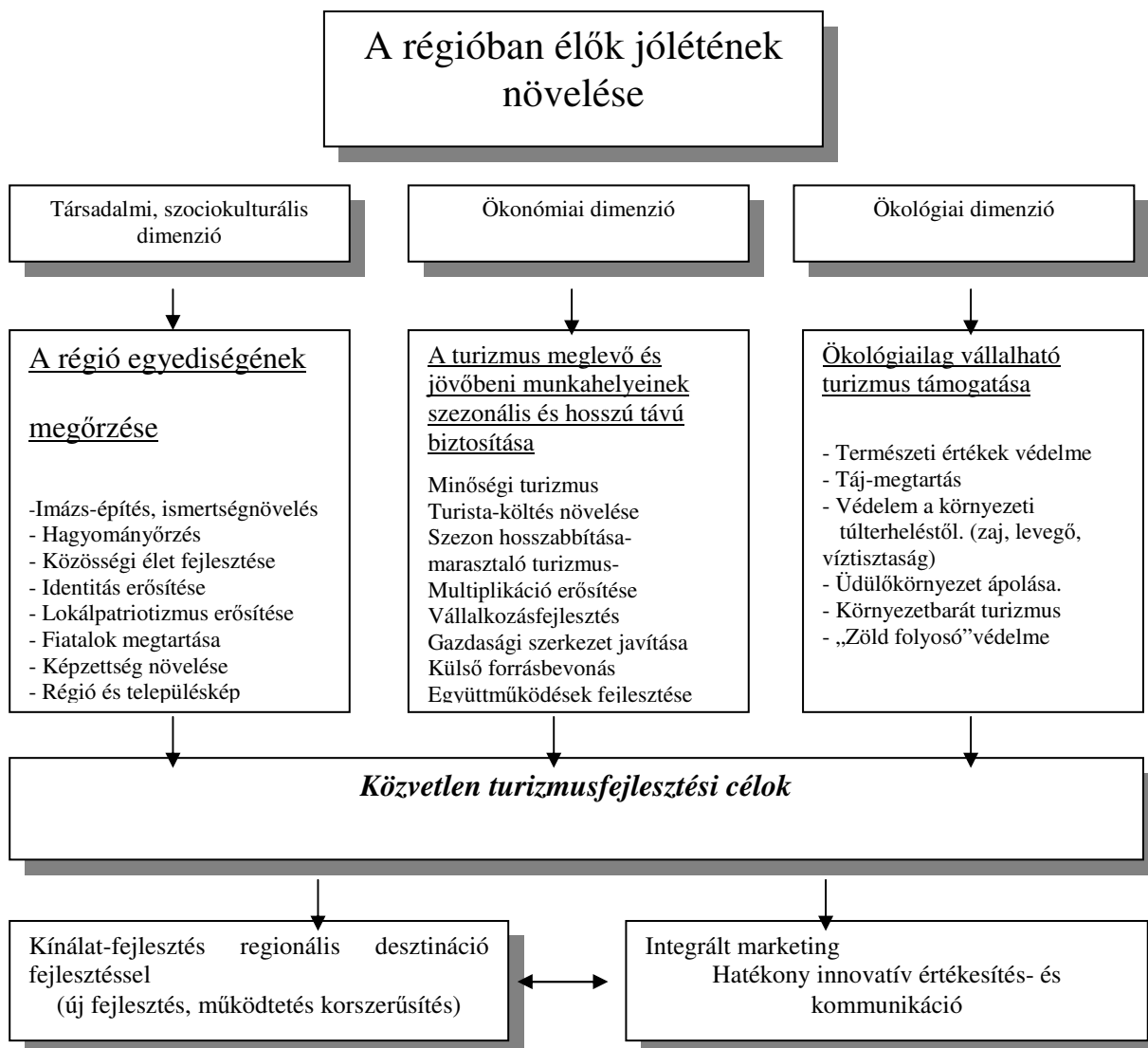
Pénzügyi monitoring tevékenység:

A tevékenység elvégzéséhez ki kell alakítani a program számítógépes analitikus nyilvántartási rendszerét.

Mellékletek

1. sz. melléklet

A Régió turisztikai fejlesztésének hosszú távú célja

Piskóti István: Régió és településmarketing című munkája nyomán

2. sz. melléklet

A Régió turisztikai kínálata alapján a preferált célcsoportok és kapcsolódó termékek leírása

Egészségturizmus

TERMÉKELEMEK	AJÁNLATOK	CÉLCSOPORT
Gyógy-, Termál Wellness turizmus	Gyógy- és termálfürdők (Sárvár, Bük, Kehidakustány, Borgáta, Lenti, Balf, Hegykő, Petőháza, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót) Rekreációs és rehabilitációs programok Fitness programok Szakorvosi szolgáltatások Szív és Rheumatológiai Szanatórium (Sopron, Balf) Szépségfarmok	gyógykúrát igénylők nyugdíjasok, idősebb korosztályúak egészséges életmódot kedvelők igényes, jómódú rétegek
Fogászati, plasztikai, optikai „turizmus”	a régió közel ezer fogorvossal Egészségügyi szolgáltatók	Fogászati, látási és szépségügyi problémákkal bírók

Hivatásturizmus

TERMÉKELEMEK	AJÁNLATOK	CÉLCSOPORT
Konferencia és Kongresszusi turizmus Incentive turizmus Meetingek, tréningek	Konferenciák alkalmas, sikert hozó témaválasztással Kapcsolódó kisebb rendezvények, kiállítások szervezése Extra kívánságok teljesítése: Show műsorok, játékos vetélkedők stb. Sajtó és reklámszervezés Az igényeknek elébe kell menni, a kiajánlásnál a kreativitásnak is meg kell mutatkoznia.	Kutató intézetek Szakmai érdeklődők Vállalatok szakemberei, munkatársak Üzleti partnerek Családtagok, hozzátartozók

Aktív turizmus

TERMÉKELEMEK	AJÁNLATOK	CÉLCSOPORT
<p>Ökoturizmus</p> <p>Természetjárás</p> <p>Kerékpáros turizmus</p> <p>Lovas turizmus</p> <p>Vízi turizmus</p>	<p>Nemzeti Park, naturpark értékei, tájközpont hálózat, túraútvonalak, madármegfigyelések, fotóturizmus</p> <p>Fertőrákos üdülőtelep: hajókirándulások, fürdés, szörf és vitorlázás</p> <p>Rába menti vízitúrák</p> <p>Szabadidő tavak Zalaiban: Kustánszeg, Pacsa, Kistolmács, Máróc, Gébárti tó fürdőzés</p> <p>„bulihajó”, túraajánlatok régió-szerte,</p> <p>Erdei iskolai programok, szaktáborok</p> <p>Kijelölt lovaspályák</p> <p>Országúti és hegyi kerékpártúrák</p> <p>Horgászat Rába, Rábca, Szajki tavak, Vadása tó, Gyöngyös patak, Zalai horgásztavak,</p> <p>Extrém sportok (repülő napok-Tokorcs)</p> <p>ökotúrák</p>	<p>természetjárók</p> <p>családok, diákok</p> <p>csendet, nyugalmat, kirándulást kedvelők</p> <p>biológusok, környezetvédők</p> <p>aktív kikapcsolódást kedvelők</p> <p>hobbiturizmus résztvevői</p>

Kulturális és örökségturizmus

TERMÉKELEMEK	AJÁNLATOK	CÉLCSOPORT
<p>Városlátogatás, Természetvédelmi örökségek, Világörökségek, Kulturális programok, fesztiválok, Kastélyok, Témaparkok, Nemzetiségi turizmus, Vallási turizmus.</p>	<p>Vonzó műemléki belvárosok (Sopron, Kőszeg, Győr, Sárovar) „Kaiser und König”-Régió Múzeumi-műemléki séták Liszt fesztivál – nemzetközi Savaria Történelmi Karnevál fesztiválok, karneválok Fertőrákosi Barlangszínházi előadások Fertő-Hanság Nemzeti Park Pannonhalmi Apátság Fertődi, Nagycenki, Röjtökmúzsaji, Kismartoni kastélyok Páneurópai Piknik Emlékhely Mozdonyskanzen Római kor, borostyánkőút témaparki lehetőségek Széchenyi témapark Fertőrákos Kőfejtő témapark Nagy szabású kulturális esemény szervezése minden évad kezdetén Nemzetiségi programok Templom körút, Vallási emlékek és múzeumok Testvérvárosokkal csere programok szervezése (rendezvények, zenei fesztiválok stb.) Néprajzi hagyományokhoz kapcsolódó programok. Kézműves mesterségek programjai, helyi termékeket bemutató programok: Oszkó Hegypásztor kör, Gébárti Kézművesház, skanzenek programjai, Nagykanizsai Gólyalábas fesztivál</p>	<p>kultúrát kedvelők határok nélkül a zenekedvelőktől a zeneértőkig, történelmet és kulturális turizmust kedvelők köre művészek, művészetpártolók szórakozni, kikapcsolódni vagyók nemzetiségi programok iránt érdeklődők vallási kultúrák iránt érdeklődők kastélyokért rajongók</p>

Bor és gasztronómia turizmus

TERMÉKELEMEK	AJÁNLATOK	CÉLCSOPORT
<p>Borvidékek</p> <p>Vendéglátó vállalkozások</p>	<p>Borút termelői pincéinek kínálata (Soporn, Kőszeg, Pannonhalma, Ság, Zala)</p> <p>Borozók kínálata</p> <p>Egyedi gasztronómiai ajánlatok, programok</p> <p>Borünnepek</p> <p>Tőkfesztivál,</p> <p>Szüreti Napok, Vince és Orbán nap,</p> <p>Szakmai versenyek</p> <p>Borbemutatók, borversenyek</p> <p>Borműzemok,</p> <p>Prezentációs pincék</p> <p>Testvérvárosokkal közös gasztronómiai rendezvények, sörnapok</p> <p>Tájjellegű ételválaszték, egyedi gasztronómiai arculat</p> <p>Népi gasztronómia fesztiváljai: rétesfesztivál, perecünnepe, dödölle és borünnepe, borfesztiválok</p>	<p>kulináris élvezeteket kedvelők köre</p> <p>minőségre igényes vendégek</p> <p>szakemberek, szakmai csoportok</p> <p>borturisták</p>

3. sz. melléklet

A stratégiai célok és az elérésüket támogató fejlesztési irányok (prioritások) összefüggései

Stratégiai célok	A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása	A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése	Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredőjeként	A fenntartható fejlődés lehetőségeinek megteremtése	Humán erőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése	Elérhetőség javítása
Fejlesztési irányok (prioritások)						
1.) Egészség turizmus integrált fejlesztése	😊	😊	😊		😊	
2.) Öko turizmus feltétel- és eszközrendszer fokozása	😊	😊	😊	😊	😊	😊
3.) Családbarát regionális desztináció fejlesztés	😊		😊		😊	😊
4.) Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése	😊	😊		😊		
5.) Kulturális turizmus fejlesztése	😊	😊	😊		😊	
6.) Falusi turizmus minőségfejlesztése	😊		😊	😊	😊	
7.) Aktív turizmus infrastruktúrális fejlesztése	😊			😊		😊
8.) Bor- és gasztronómia kínálatbővítése	😊	😊	😊		😊	
9.) Senior turizmus feltételrendszerének fejlesztése	😊		😊			😊
10.) Hivatásturizmus fejlesztése	😊	😊			😊	

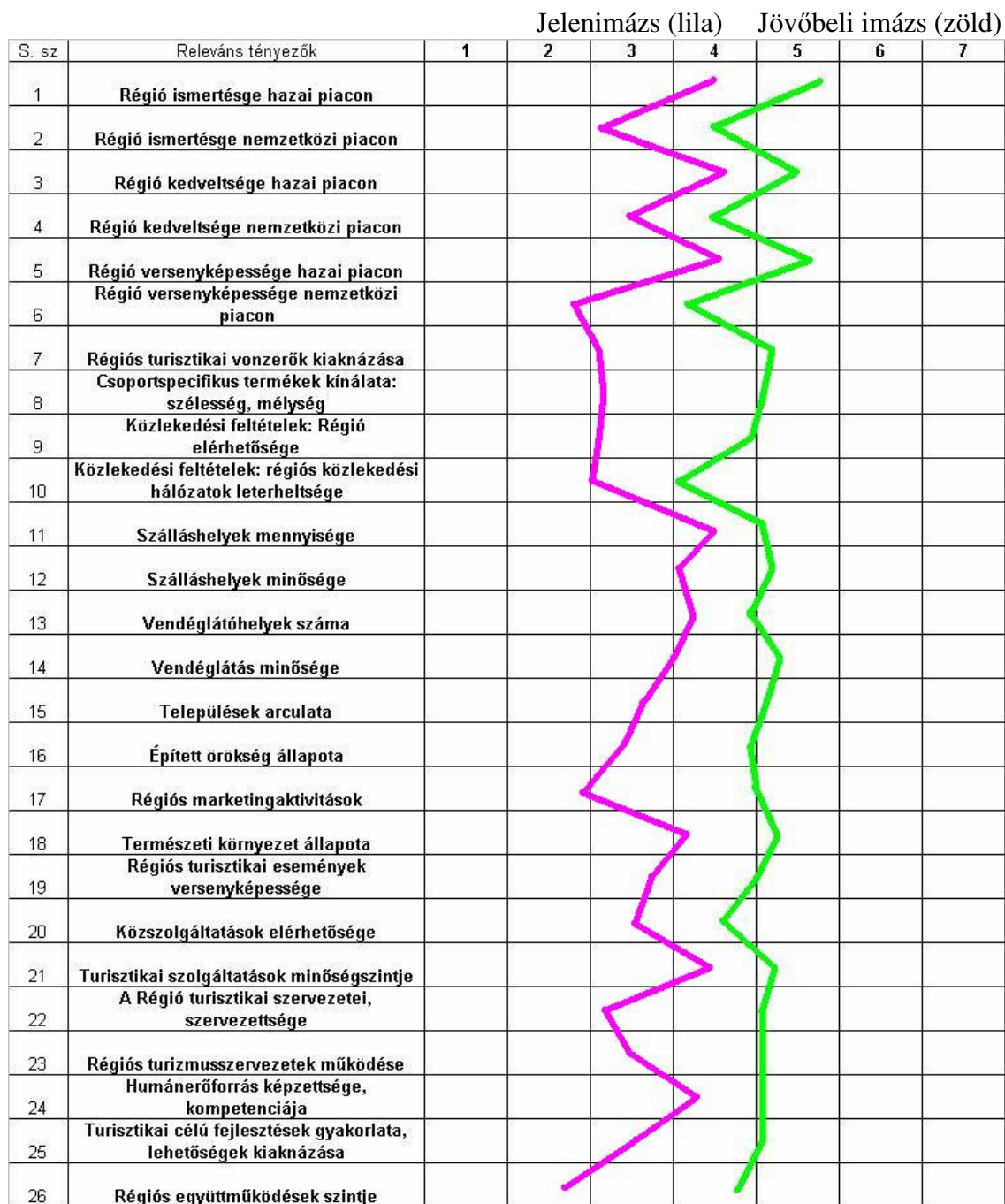
4. sz. melléklet

**NYUGAT-DUNÁNTÚL TURISZTIKAI RÉGIÓ CÉLSTRUKTÚRÁJA
2007 - 2013**

Átfogó cél	GAZDASÁGI – TÁRSADALMI ELŐRELÉPÉS									
Stratégiai alapcélok	VERSENYKÉPESSÉG ÉS PIACI RÉSZESEDÉS ERŐSÍTÉSE		FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS MEGTEREMTÉSE	VONZERŐ-FEJLESZTÉS		HUMÁNERŐFORRÁS FEJLESZTÉS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS		ELÉRHETŐSÉG JAVÍTÁSA		
Horizontális témák	ESÉLYEGYENLŐSÉG * FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS * HATÁRON ÁTNYÚLÓ KAPCSOLATOK * SPECIÁLIS PIACI SZEGMENSEK									
Fókuszált fejlesztési irányok	POZICIONÁLÓ PRIORITÁSOK			CÉLCSOPORTORIENTÁLT PRIORITÁSOK			RELATÍV VERSENYELŐNNYEL BÍRÓ PRIORITÁSOK			FELJÖVŐBEN LÉVŐ PRIORITÁS
Fejlesztési prioritások	Egészség- turizmus integrált fejlesztése	Ökoturiz- mus feltétel- és eszközren- dszerének fokozása	Kulturális turizmus fejlesztése	Családbarát regionális desztináció fejlesztése	Ifjúsági turizmus kínálatbővítése és minőségfej- lesztése	Senior turizmus feltételrend- szerének fejlesztése	Falusi turizmus fejlesztése	Aktív turizmus fejlesztése	Bor- és gasztronóm- ia turizmus fejlesztése	Hivatás- turizmus fejlesztése

4. sz. melléklet (A primer kutatás mellékletei)

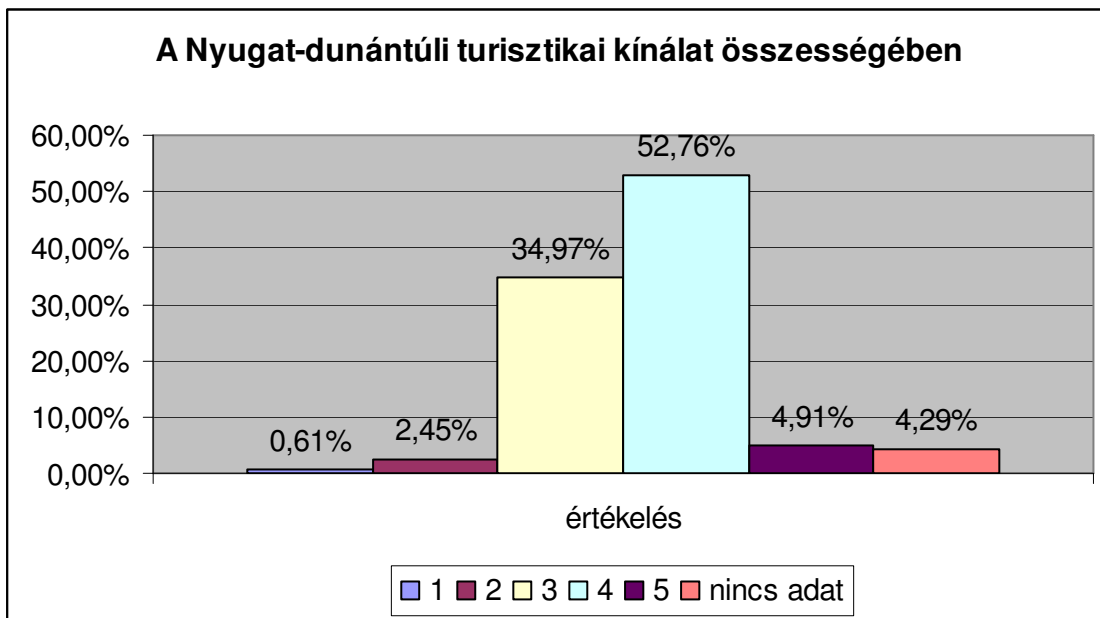
Imázsprofil

Milyennek ítéli mindent egybevetve a Nyugat-dunántúli turisztikai kínálatot?

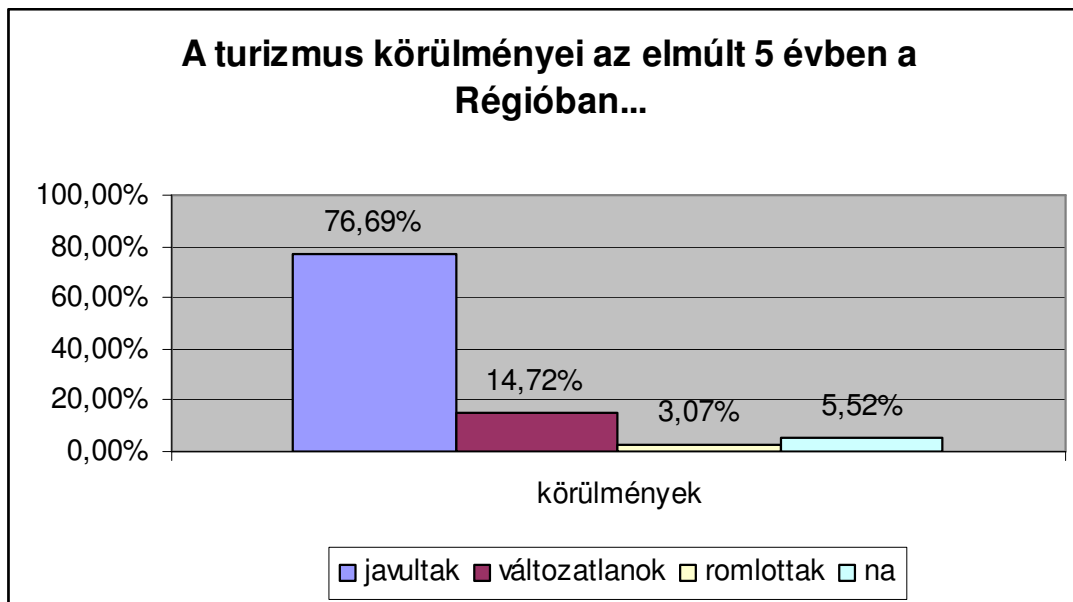
A Nyugat-dunántúli turisztikai kínálatot a válaszadók átlagosan 3,62-re értékelték 1-től 5-ig terjedő skálán. A szórás 0,66, az átlagos eltérés 0,57.

Az átlag összetevői:

N=156

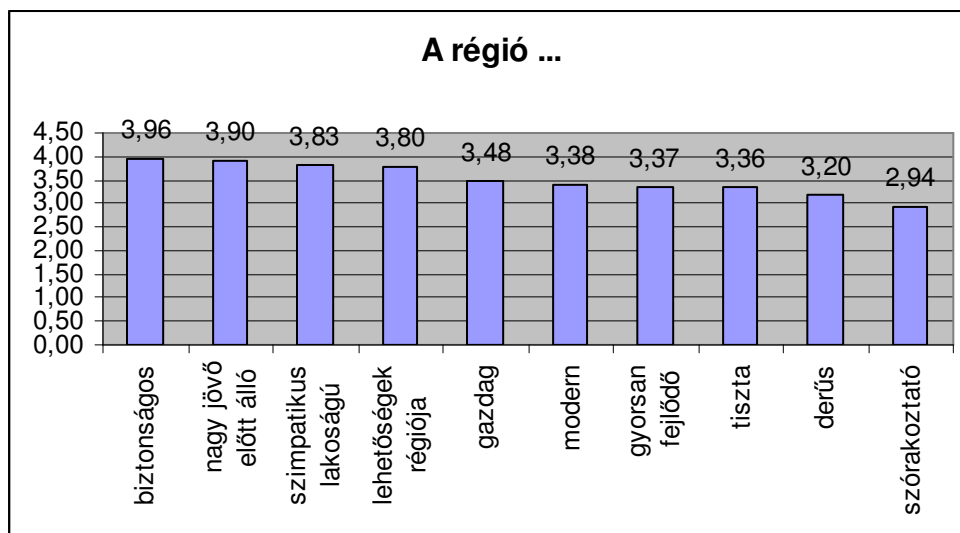
A turizmus körülményei az elmúlt 5 évben a régióban...

N=154

A régió tulajdonságainak megítélése

a régió...	átlag	szórás	átlagos eltérés
biztonságos	3,96	0,69	0,43
gazdag	3,48	0,93	0,75
lehetőségek régiója	3,80	0,99	0,78
modern	3,38	0,93	0,74
szórakoztató	2,94	0,77	0,52
tiszta	3,36	0,81	0,68
derűs	3,20	0,82	0,65
gyorsan fejlődő	3,37	0,99	0,82
szimpatikus lakosságú	3,83	0,75	0,60
nagy jövő előtt álló	3,90	0,88	0,64

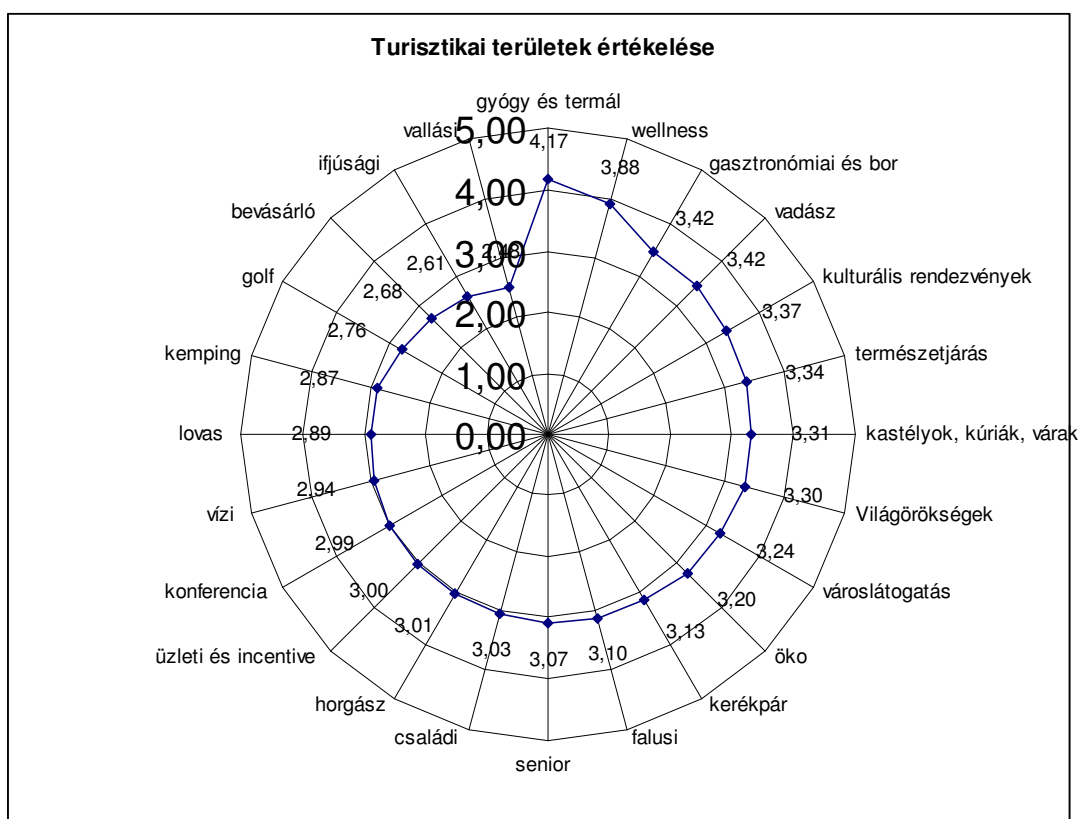
A tényezők szórása 0,34. Az átlagtól való átlagos eltérés 0,28. Az egyes tényezők megítélése között nincs számottevő különbség.

A turisztikai termékek minőségének megítélése

	átlag	szórás	átl. Eltérés
gyógy és termálturizmus	4,17	0,82	0,56
wellness turizmus	3,88	0,95	0,67
gasztronómiai és borturizmus	3,42	0,82	0,68
vadászturizmus	3,42	1,00	0,84
kulturális rendezvények, fesztiválok	3,37	0,85	0,71
természetjárás	3,34	0,90	0,76
kastélyok, kúriák, várak	3,31	0,84	0,71
Világörökségek	3,30	1,00	0,83
városlátogatás	3,24	0,81	0,65
ökoturizmus	3,20	3,61	1,11
kerékpárturizmus	3,13	0,96	0,75
falusi turizmus	3,10	0,86	0,65
senior turisztikai kínálat	3,07	0,98	0,75
családi turisztikai kínálat	3,03	0,86	0,61

horgászturizmus	3,01	0,94	0,69
üzleti- és incentive turizmus	3,00	0,97	0,73
konferencia turizmus	2,99	0,94	0,66
vízi turizmus	2,94	0,93	0,68
lovak turizmus	2,89	0,99	0,77
kempingturizmus	2,87	0,93	0,72
golfturizmus	2,76	1,16	1,01
bevásárló turizmus	2,68	1,09	0,90
ifjúsági turisztikai kínálat	2,61	0,85	0,72
vallási turizmus	2,48	0,92	0,78

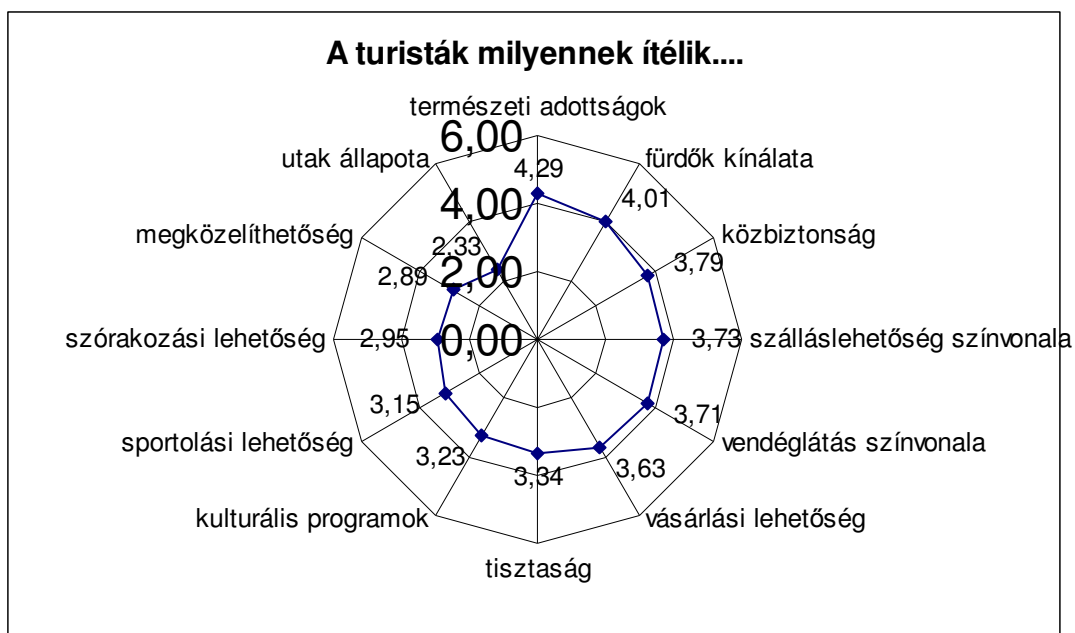
Szürkével emeltük ki az átlagból kiemelkedő tényezőket.

Az egyes turisztikai területek minősége között nincsenek nagy különbség a válaszadók véleménye szerint. A tényezők átlagainak szórása 0,38, az átlagos eltérés 0,28.

Válaszadói vélemények arról, hogy a régióba látogató turisták milyenek ítélik a következő tényezőket:

	átlag	szórás	átl. Eltérés
természeti adottságok	4,29	0,61	0,53
fürdők kínálata	4,01	0,87	0,54
közbiztonság	3,79	0,72	0,52
szálláslehetőség színvonala	3,73	0,62	0,52
vendéglátás színvonala	3,71	0,59	0,50
vásárlási lehetőség	3,63	0,82	0,68
tisztaság	3,34	0,80	0,66
kulturális programok	3,23	0,73	0,58
sportolási lehetőség	3,15	0,82	0,62
szórakozási lehetőség	2,95	0,76	0,49
megközelíthetőség	2,89	0,94	0,73
utak állapota	2,33	0,79	0,67

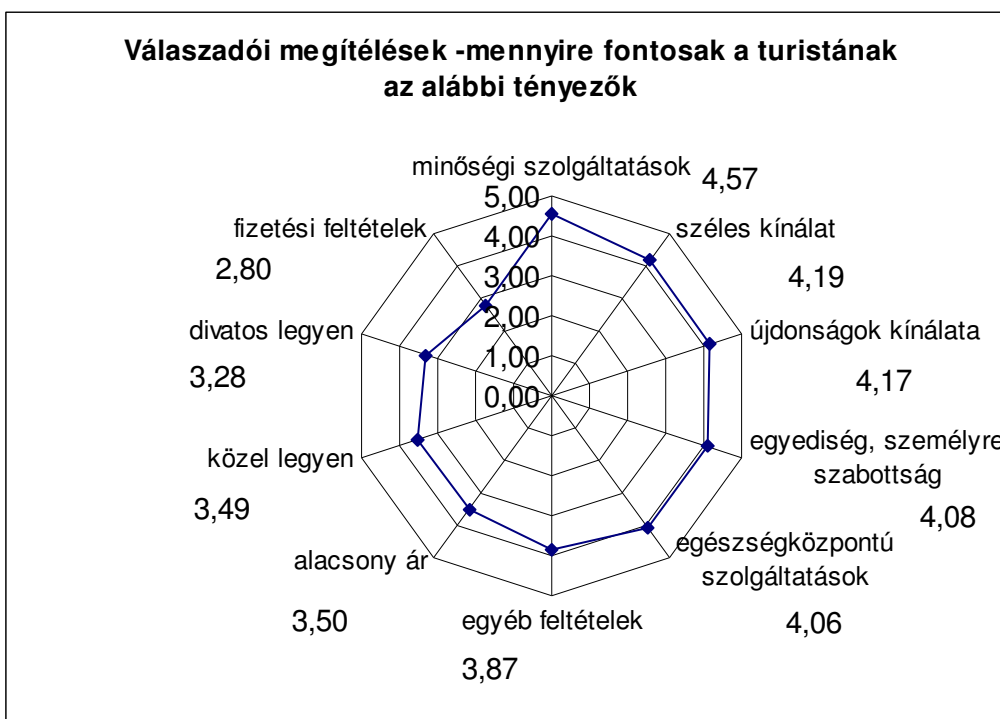

Az egyes tényezők átlagának szórása 0,55. Az átlagtól való átlagos eltérés 0,44.

A válaszadók véleménye arról, mennyire fontosak a régióba látogató turisták számára az alábbi tényezők

	átlag	szórás	átl. Eltérés
minőségi szolgáltatások	4,57	0,64	0,55
széles kínálat	4,19	0,91	0,74
újdonosságok kínálata	4,17	0,87	0,71
egyediség, személyre szabottság	4,08	0,89	0,66
egészségközpontú szolgáltatások	4,06	0,88	0,66
egyéb feltételek	3,87	0,96	0,70
alacsony ár	3,50	0,94	0,80
közel legyen	3,49	1,02	0,85
divatos legyen	3,28	0,89	0,70
fizetési feltételek	2,80	1,11	0,88

Szürkével emeltük ki az átlagból kiemelkedő tényezőket.

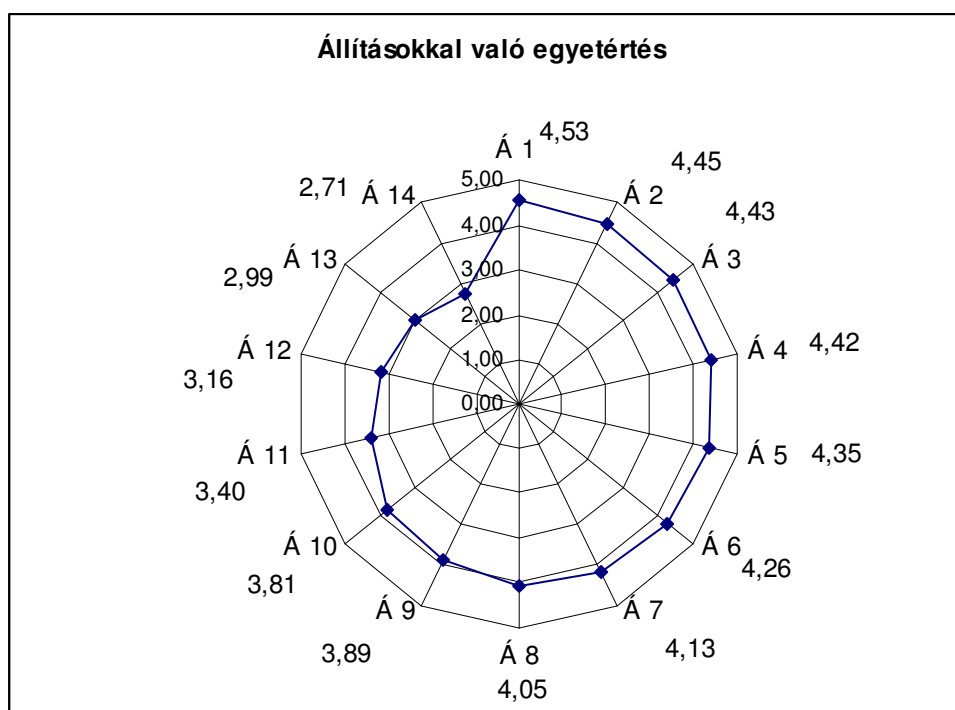

A tényezők átlagainak szórása 0,53, az átlagos eltérés 0,43.

Mennyire ért egyet a következő állításokkal?

	átlag	szórás	átl. eltérés
Á1 A régió márkázását fontosnak tartom.	4,53	0,76	0,62
Á2 Egyre minőség tudatosabb a hazai vendégkör is.	4,45	0,66	0,59
Á3 A 2007-2013 között megnyíló EU forráslehetőségek kiaknázását mi is tervezzük.	4,43	0,93	0,74
Á4 Fontosnak tartom a regionális turisztikai szolgáltatókat tömörítő közösségi marketingszervezeteket.	4,42	0,97	0,75
Á5 A 2007-2013 között megnyíló EU-s és nemzeti forráslehetőségek pozitívan hatnak a régió turizmusának fejlesztésre.	4,35	0,82	0,69
Á6 Az egészségturisztikai szolgáltatások iránt egyre nagyobb a kereslet.	4,26	0,83	0,65
Á7 Úthálózatunk nagy gondot jelent a régió turizmusának fejlődésében.	4,13	1,13	0,95
Á8 Keresletnövekedésre számítunk a személyre szabott turisztikai szolgáltatások vonatkozásában.	4,05	0,83	0,61
Á9 Megfigyelhető, hogy egyre ártudatosabbá válnak a vendégek.	3,89	0,91	0,70
Á10 Komoly veszélynek tartom a külföldi üdülőhelyek pozitívabb megítélését.	3,81	1,19	0,98
Á11 Problémának érzem, hogy a hazai turisztikai szolgáltatók nem elég innovatívak.	3,40	1,06	0,88
Á12 A kínált szolgáltatások minősége megfelel az európai normáknak.	3,16	0,95	0,74
Á13 A hazai piacon nem alakult ki jelentős fizetőképes kereslet a szolgáltatók iránt.	2,99	1,18	0,86
Á 14 Megfelelőnek tartom a Nyugat-dunántúli turisztikai régió kommunikációs tevékenységét.	2,71	0,92	0,75

Szürkével emeltük ki az átlagtól eltérően értékelt tényezőket.

Az állítások átlagainak szórása 0,6, átlagos eltérése 0,49.

Források

1. A Nyugat-dunántúli Régió Területfejlesztési Programját megalapozó hosszú távú fejlesztési koncepció 1998-2013 (1998)
2. A Nyugat-dunántúli Régió turisztikai koncepciója és fejlesztési programja (2000)
3. A Nyugat-dunántúli Régió termálvízkinccsének fejlesztési programja (2000)
4. Nyugat-Dunántúl és Burgenland turisztikai marketingtevékenységének összehasonlító elemzése (2001)
5. Nyugat-dunántúli gyümölcsutak koncepció (2001)
6. A Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság 2002-2003. évi marketingterve (2001)
7. Nyugat-dunántúli Régió Területfejlesztési Programja 2000-2006. (2001)
8. A Nyugat-dunántúli intelligens régió stratégiája (2002)
9. A Nyugat-dunántúli Régió turisztikai fejlesztési programjának monitoringozása, aktualizálása (2002-2003)
10. A Nyugat-dunántúli Régió kerékpáros turisztikai marketingstratégiája (2003)
11. A Nyugat-Pannon EuRégió térségének gazdasági stratégiája 2004-2006 (2003)
12. EuRégió West/Nyugat Pannónia – Jövőkép és fejlesztési stratégia (2003)
13. Nemzeti Fejlesztési Terv (2004)
14. A Nyugat-dunántúli technológiai régió jövőképe és operatív programja (2004)
15. Integrált fejlesztés-finanszírozási modell („Integrált modell”) – a Nyugat-dunántúli Régió Területfejlesztési Programja 2000-2003. évi megvalósulásának felülvizsgálata és a 2004-2006. javaslatok (2004)
16. A West/Nyugat-Pannon EuRégió marketingstratégiája (2005)
17. Nyugat-dunántúli kistérségek sajátosságai - A Régió helyzetelemzése térségi megközelítésben (2005)
18. Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005)
19. BOKÁNYINÉ BODA GY. & KISS K. (2002): „Határtalan természet - ezeréves kultúra” - Az Írott-kő-Geschriebenstein Natúrpark, Turizmus Bulletin, 2002/1
20. BUDAI Z. & SZÉKÁCS O. (2001): A magyar egészségturisztikai kínálat alakítása a különböző célcsoportok szerint, Turizmus Bulletin, 2001/4
21. BUDAI Z. (2002): Marketing a fürdőfejlesztésben, Turizmus Bulletin, 2002/1
22. FEKETE M. (1993): Szigetköz rehabilitációs és fejlesztési koncepciója (résztanulmány), KHVM ill. KÉÉ-MTA RKK, Győr
23. FEKETE M. (2002-2003): Nyugat-Dunántúli Turisztikai Koncepció monitoringozása és felülvizsgálata, MTRt. Budapest
24. FEKETE M. (2004): Győr-Moson-Sopron Megye Kézikönyve, Magyarország Régiói – Nyugat-Dunántúl, 13-47. és 80-82. o., CEBA Kiadó, Kaposvár
25. FEKETE M. (2005): Falusi turizmus – áttekintés, Falusi Turizmus Tájékoztató, FATOSZ 2005. 1-2. szám, 25-30. o.
26. FEKETE M. at al. (1998): CEBA Győr-Moson-Sopron Megyei Kézikönyv, CEBA Kiadó- FEKETE M., (szerkesztő és társszerző)
27. KPMG Consulting (2002): Az egészségturizmus marketingkoncepciója, Turizmus Bulletin, 2002/2)
28. PÉTERI L. (2003): A turizmus és a területi tervezés kapcsolata Magyarországon, Turizmus Bulletin, 2003/1
29. SCHAFFER M. (2004): A fenntartható turizmusfejlesztés modellje. A multidiszciplináris turizmustudomány felelőssége; Szemelvények a nemzetközi idegenforgalmi szaksajtóból, BGF KVIF Idegenforgalmi Szakkönyvtár, Budapest, 2004/4
30. SZABÓ G. (2003): A kulturális örökség védelme és hasznosításának tapasztalatai interregionális együttműködésben: az AVEC-program értékelése, Turizmus Bulletin, 2003/4
31. Széchenyi Terv Turizmusfejlesztési Programja, Turizmus Bulletin, 2001/1
32. TASCHNER T. (2000): Határmenti kulturális turizmus-fejlesztés Sopronban és környékén, avagy fesztivál Liszt Ferenc szülőföldjén, Turizmus Bulletin, 2000/3
33. Az egészségturizmus marketing koncepciója, KPMG Consulting, BP., 2002
34. Nemzeti Turizmusfejlesztési stratégia 2005-2013 , Magyar Turisztikai Hivatal, Bp., 2005,
35. Novák Natália Timea: Liszt Ferenc Konferenciaközpont fejlesztési lehetőségei, Diplomadolgozat, NYME, Sopron, 2002

36. Javaslatok közös projektek kifejlesztésére a kultúra és turizmus területén CBC Cross Border Cooperation programok, Dokumentáció az 1999.szept.16-án megrendezésre került szemináriumhoz Szemináriumvezetés: Walther Czerny, Szemrédi József
37. Kondor Andrea: Világörökség: benne leszünk? Soproni Kilátó 1999.11.13.
38. Lengyel Márton: A sopron-kőszeghegyaljai üdülőkörzet turizmusának fejlesztési koncepciója Sopron-Kőszeghegyaljai Intézőbizottság 1994.
39. Malina János: Eszterháza-tézisek, Muzsika, 1999.február
40. Piskóti István-Dankó László-Schupler Helmuth-Büdy László: Régió- és településmarketing, Miskolc 1997.
41. Juhászné Hartmann Magdolna: Wellness sztori és lehetőségei a magyar egészségturizmusban és a nyugat-magyarországi régióban, Diplomadolgozat, NYME, Sopron, 2004
42. A felnőtt lakosság véleménye az aktív üdülési és kulturális tevékenységekről Magyar Turizmus Rt. Kutatási Igazgatóságának kiadványa 2001.
43. Dr. Budai Zoltán: Marketing a fürdőfejlesztésben – Turizmus Bulletin VI. évf. 1. száma
44. Kaposi Lajos-Kramarics Tiborné: A Nyugat-Pannonia Eurorégió a számok tükrében. – KSH 2003
45. Kiss Kornélia-Török Péter: Az egészségturizmus nemzetközi keresleti és kínálati trendjei Turizmus Bulletin VI./8.
46. Turizmus Magyarországon 1990-2002. – Magyar Turizmus Rt. Kutatási Igazgatóságának kiadványa 2003.
47. Újraszámolt csillagok Turizmus Panoráma 2003/11.
48. Víz általi egészség, avagy a gyógyturizmus helyzete ma Magyarországon. 2003.11.06.
49. Turbucz Szilvia: a Nyugat-Dunántúli Régió fürdőfejlesztési irányai, Diplomadolgozat, NYME, 2004.
50. Wellnessre fel! – Panoráma Bulletin II. évfolyam 144. szám 2002. szeptember 20.
51. www.austria-tourism.at
52. Taschner Tamás: A soproni Liszt Fesztivál marketing elemzése, Diplomadolgozat, JPTE, 2006.
53. Hutflesz Mihály –Pakainé dr. Kováts Judit-Bednárík Éva-Horváth Krisztián: West/Pannon EuRégió marketing stratégiája, 2005
54. A Nyugat-Dunántúli Régió regionális termálturizmus fejlesztésének és beruházásának programja 2007-2013 (Aquaprofit és Szemrédi T.T. Bt)